

การรับรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ
เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวอนุดตรา อนุเรือง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

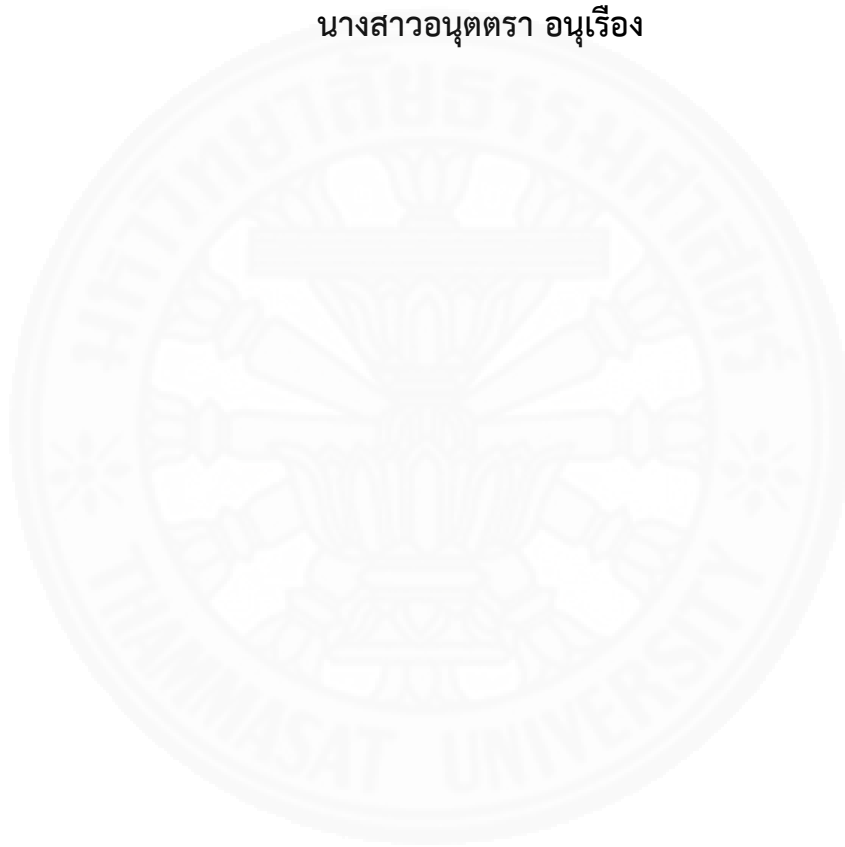
พ.ศ.2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การรับรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ
เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวอนุตตรา อนุเรือง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ.2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

PERCEPTION, ATTITUDE AND PARTICIPATION IN DEVELOPMENT
OF ELDERLY CLUB ACTIVITIES. RATBURANA
DISTRICT BANGKOK

BY

MISS ANUTTARA ANURUANG

A MINOR THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE IN
SOCIAL WELFARE ADMINISTRATION AND POLICY
FACULTY OF SOCIAL ADMINISTRATION
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวอนุดตรา อนุเรือง

เรื่อง

การรับรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ
เขตราชวัชรบุรณะ กรุงเทพมหานคร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2561

ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร.กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ เล็ก สมบัติ)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร. โกวิท พวงงาม)

หัวข้อสารนิพนธ์	การรับรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	นางสาวอนุดตรา อนุเรือง
ชื่อปริญญา	สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	รองศาสตราจารย์เล็ก สมบัติ
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรม การพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง 264 คน จากสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตราชบุรีบูรณะ 5 ชมรม ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรโดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความสัมพันธ์ทางสถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หรือค่าสถิติ One-way Anova (F-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05และวิธีของเซฟเฟ

ผลการศึกษา พบว่า พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 66-69 ปี มีสถานภาพสมรส จบระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีรายได้ 5,000-10,000 บาท ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือเป็นแม่บ้าน พ่อบ้าน อาศัยอยู่กับบุตรหลาน และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในช่วง 1-3 ปี การรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุมีการรับรู้ในระดับมาก สมาชิกมีทักษะคิดในระดับมากที่สุดกับประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อตนเอง ประโยชน์ต่อชมรม ในขณะที่ประโยชน์ต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ในเรื่องทักษะคิดต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกมีทักษะคิดในระดับมากที่สุดกับการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ ชมรม ด้านกิจกรรมการดูแลสุขภาพ และระดับมากในกิจกรรมด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ การมี

ส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการต่อยอดงานฝีมือต่างๆ ของผู้สูงอายุ สหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ ควรเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ จัดกิจกรรมของสหพันธ์ตามโซนต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ควรโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีความรู้ ในเรื่องการดูแลสุขภาพ เป็นแกนนำในการดูแลสุขภาพ มีระบบในการดูแลติดตามสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีกิจกรรมในการเยี่ยมเยียนสมาชิกที่เจ็บป่วย หรือประสบปัญหา ร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนต่างๆ ในระดับชมรม เพิ่มกิจกรรมที่เน้นพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่ผู้สูงอายุในทุกช่วงวัยทั้งวัยต้น วัยกลาง วัยปลายสามารถเรียนรู้ได้

คำสำคัญ: ชมรมผู้สูงอายุ, กิจกรรม, การรับรู้, ทักษะ, การพัฒนา

Minor Thesis Title	PERCEPTION, ATTITUDE AND PARTICIPATION IN DEVELOPMENT OF ELDERLY CLUB ACTIVITIES. RATBURANA DISTRICT BANGKOK
Author	Mis Anuttara Anuruang
Degree	Master of Social Work (Social Welfare Administration and Policy)
Major Field/Faculty/University	Social Welfare Administration and Policy Social Administration Thammasat University
Minor Thesis Advisor	Associate Professor Lek Sombut
Academic Years	2017

ABSTRACT

The study entitled on "Perception, Attitude and Participation in Development of Elderly Club Activities. RatBurana District Bangkok", aims to study members' perceptions of activities organized by the Elderly Club. Attitude of members towards the benefits of the activity. Development of the elderly club. Participation of members in the development of elderly club activities. This is a quantitative study, total of 264. The sample was from 5 elderly club members in Ratburana district. The study tool was questionnaire. The data analysis included percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's method.

The results showed that most of the samples were female. Age is between 66-69 years old. Graduated from elementary school or lower, earn 5,000-10,000 baht. Or a butler housewife lives with her children. Most of them are members of the Elderly Club in 1-3 years. The perception of the members in the elderly club was the highest level. Members have the highest level of attitudes. The benefits of the elderly club. Self-benefits Benefits to the club the social benefits were at a high level. The attitude towards the development of activities in the elderly. The members have the highest level of attitudes in the development of club management. Health Care Activities and

high levels in social activities and economics. About participation in the development of activities in the elderly club, it was found that the members wanted to participate in the development of activities of the elderly club at a high level.

The recommendations from the study are that Bangkok should promote the craftsmanship of the elderly. The Bangkok Elderly Club should increase its access to information. Organize activities to cover all areas to provide opportunities for exchange of ideas on the development of the elderly club. The public health center should provide the opportunity for members of the Elderly Knowledge Club in health care. It is a leader in health care and has a system to monitor and track members of the elderly. Have activities to visit members who are sick or have problems with other members. It should be encouraged to set up various funds at the elderly club level. Adding activities that focus on improving the potential for learning a foreign language. And the use of technology. The elderly at all ages can learn.

Keywords: Elderly Club, the activities of the elderly clubs, perception, development, participation.

กิตติกรรมประกาศ

การที่สารนิพนธ์เรื่อง “การรับรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร” จะสามารถเสร็จสมบูรณ์ได้นี้นั้น จะไม่สามารถเป็นไปได้เลย หากขาดการแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องจาก ศาสตราจารย์ ดร. กิติพัฒน์ นนทปัทมคุลย์ ผู้ซึ่งเป็นประธานสารนิพนธ์ และศาสตราจารย์เล็ก สมบัติ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่มีความอดทนอย่างยิ่งยวด ความเมตตาและความเอาใจใส่ใจอย่างเต็มที่ คอยติดตามไล่ถามความคืบหน้าอยู่เสมอ จนกระทั่งสารนิพนธ์ฉบับนี้ สามารถเสร็จสมบูรณ์ออกมาได้ กลุ่มผู้ที่มีความสำคัญที่จะไม่สามารถลืมได้ คือ พี่น้องนักสังคมสงเคราะห์ที่ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ที่คอยเป็นกำลังใจและหยิบยื่นความช่วยเหลือที่ต้องการอยู่เสมอ โดยเฉพาะ พี่อ้อย อรเพ็ญ เพชรรักษ์ พี่หนึ่ง สายรุ่ง โกวิทคณิต พี่หนึ่ง เยาวลักษณ์ ทองระย้า พี่พุกกัน เบญจพร สอนฉัตร รวมถึงเจ้าหน้าที่โครงการปริญญาโทสาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ที่เป็นพิเศษ คือ พี่ดวง พี่วี พี่ผึ้ง ที่คอยช่วยเหลือในทุกๆ อย่าง และเพื่อนๆ บส.17 ที่ไม่เคยทอดทิ้งกัน โดยเฉพาะน้องรี กรรวิ แก้วมณี และพี่น้องๆ ในกลุ่ม ทั้งพี่แมว ไหม และแยม ที่คอยอยู่เคียงข้าง ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในทุกๆ อย่าง

ขอขอบคุณสมาชิกชมรมผู้สูงอายุทุกชมรม ในเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ที่ใส่ใจ และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการศึกษาเป็นอย่างดี ผู้ศึกษาสัญญาว่าจะนำผลการศึกษาที่ได้นี้ ไปพัฒนาชมรมผู้สูงอายุให้อยู่ในระดับที่ทุกท่านพึงพอใจอย่างเต็มความสามารถ

สุดท้ายผู้ศึกษาขอขอบคุณกรุงเทพมหานคร ที่มอบโอกาสในการศึกษาครั้งนี้ และบิดามารดา ผู้ซึ่งคอยเป็นกำลังใจ เป็นกองสนับสนุนลูกในทุกทางเพื่อให้ลูกมีการศึกษาที่ดี น้องชายนายวรุตม์ ญาติๆ ทุกคนสำหรับกำลังใจและคำปลอบโยน และคุณพิชชพงศ์ที่ส่งกำลังใจให้เสมอ หากสารนิพนธ์ฉบับนี้ สามารถที่จะสร้างคุณประโยชน์ให้กับผู้ใดในด้านใดก็ตาม ผู้ศึกษาขอยกความดีความชอบทั้งหมด ให้กับผู้อุปการะคุณทุกท่านทั้งที่กล่าวถึงในที่นี้ และไม่ได้กล่าวถึง

นางสาวอนุตตรา อนุเรือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 มูลเหตุจูงใจในการศึกษา	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
1.4 ขอบเขตการวิจัย	8
1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	8
1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร	8
1.5 นิยามศัพท์	8
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	10
2.1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต	10
2.1.2 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	14
2.2 ทฤษฎีกิจกรรม	16
2.2.1 รูปแบบของกิจกรรม	17
2.2.2 ลักษณะการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	19

2.2.3 ประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม	24
2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้	28
2.3.1 ความหมายของการรับรู้	28
2.3.2 กระบวนการของการรับรู้	29
2.3.3 ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญต่อการรับรู้	31
2.3.4 ความสำคัญของการรับรู้	33
2.3.5 การวัดการเรียนรู้	33
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ	34
2.4.1 ความหมายของทัศนคติ	34
2.4.2 การก่อเกิดของทัศนคติ	36
2.4.3 ลักษณะของทัศนคติ	37
2.4.4 องค์ประกอบของทัศนคติ	38
2.4.5 พัฒนาการของทัศนคติ	39
2.4.6 หน้าที่ของทัศนคติ	41
2.4.7 การวัดทัศนคติ	42
2.5 แนวคิดการมีส่วนร่วม	44
2.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม	44
2.5.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วม	46
2.5.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม	48
2.5.4 ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วม	50
2.6 ชมรมผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุในเขตราชบุรีบูรณะ	51
2.6.1 ชมรมผู้สูงอายุในเขตราชบุรีบูรณะ	54
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ	57
2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	59
2.7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	60
2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	61
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา	62
3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษากลุ่มตัวอย่าง และขนาดตัวอย่าง	62

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	63
3.3 การทดสอบเครื่องมือ	64
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	65
3.6 การนำเสนอข้อมูล	67
บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผล	68
4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเขตราชวัชรบุรี กรุงเทพมหานคร	69
4.1.1 เพศ และอายุ	69
4.1.2 สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา	69
4.1.3 รายได้และอาชีพปัจจุบัน	70
4.1.4 บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย	71
4.1.5 ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	72
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรม ผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่	73
4.2.1 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมจัดประชุมคณะกรรมการ บริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด	73
4.2.2 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย	74
4.2.3 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมด้านการศึกษา	75
4.2.4 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรม และนันทนาการ	76
4.2.5 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม	77
4.2.6 การรับรู้ของสมาชิกชมรมต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็น สมาชิกอยู่ภาพรวม	78
4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรม ชมรมผู้สูงอายุ และการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	79
4.3.1 ระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุด้านประโยชน์ ต่อตนเอง	79

4.3.2	ระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ	82
4.3.3	ระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อสังคม	83
4.3.4	ทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในภาพรวม	85
4.3.5	ระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ	85
4.3.6	ระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุด้านกิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	88
4.3.7	ระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุด้านกิจกรรมด้านสังคม	90
4.3.8	ระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุด้านกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ	91
4.3.9	ระดับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุภาพรวม	93
4.3.10	ระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุภาพรวม	94
4.4	ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	95
4.4.1	ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม	95
4.4.2	ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	96
4.4.3	ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	97
4.4.4	ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	99
4.4.5	ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุภาพรวม	100

4.6.8 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อ ประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรม ในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	133
4.7 อภิปรายผลการศึกษา	135
4.7.1 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ	136
4.7.2 ทศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรม ของชมรมผู้สูงอายุ	138
4.7.3 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	140
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	143
5.1 สรุปผลการศึกษา	143
5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	143
5.1.2 การรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ	144
5.1.2.1 การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุม สมาชิกชมรมตามกำหนด	144
5.1.2.2 กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย	144
5.1.2.3 กิจกรรมด้านการศึกษา	145
5.1.2.4 กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ	145
5.1.2.5 การศึกษาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไป กับการรับรู้ของ สมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ	145
5.1.3 ทศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรมของ ชมรมผู้สูงอายุ	146
5.1.3.1 ประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อตนเอง	147
5.1.3.2 ประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อชมรมผู้สูงอายุ	147
5.1.3.3 ประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อสังคม	147
5.1.3.4 การบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ	147
5.1.3.5 กิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	148
5.1.3.6 กิจกรรมด้านสังคม	148

	(12)
5.1.3.7 กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ	148
5.1.3.8 การศึกษาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปกับทัศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	150
5.1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	152
5.1.4.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม	152
5.1.4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	153
5.1.4.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	153
5.1.4.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	153
5.1.4.5 การศึกษาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	153
5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	155
5.2.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย	155
5.2.2 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ	156
5.2.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	156
รายการอ้างอิง	157
ภาคผนวก	160
ประวัติผู้เขียน	169

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	สรุปการคาดคะเนประชากรของประเทศไทย	1
1.2	สรุปจำนวนประชากรสูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพัง	2
3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชมรมผู้สูงอายุเขตราชภัฏรบุรีณะ กรุงเทพมหานคร	63
4.1	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ	69
4.2	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส และระดับการศึกษา	70
4.3	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ และอาชีพปัจจุบัน	71
4.4	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย	72
4.5	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	72
4.6	ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ ด้านการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด	74
4.7	ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย	75
4.8	ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ กิจกรรมด้านการศึกษา	76
4.9	ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ	77

4.10	ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ ตนเป็นสมาชิกจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ กิจกรรม การกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม	78
4.11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับการรับรู้ ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่	79
4.12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อประโยชน์ ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อตนเอง	80
4.13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อประโยชน์ ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ	82
4.14	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อประโยชน์ ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อสังคม	84
4.15	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับทัศนคติ ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	85
4.16	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ	87
4.17	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	89
4.18	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมด้านสังคม	90
4.19	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ	92
4.20	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับทัศนคติ ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	94
4.21	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับทัศนคติ ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและ การพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	95
4.22	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม	96

- 4.23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อ 97
การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมใน
การดำเนินกิจกรรม
- 4.24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อ 98
การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมใน
การรับผลประโยชน์
- 4.25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อ 100
การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมใน
การประเมินผล
- 4.26 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับ 101
ความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
- 4.27 กิจกรรมที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุต้องการให้พัฒนาในชมรมผู้สูงอายุ 101
- 4.28 จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างเพศกับการรับรู้ต่อกิจกรรม 104
ของชมรมผู้สูงอายุทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติ
ต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน
การพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
- 4.29 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรม 105
ผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อ
การพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และ
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
- 4.30 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรม 107
ผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อ
การพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน
การพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
- 4.31 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ของค่าเฉลี่ยระหว่างช่วงอายุ 108
กับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม
ในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

- 4.40 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างระดับอาชีพปัจจุบันกับการรับรู้ต่อกิจกรรม
ของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติ
ต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน
การพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 121
- 4.41 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของ
ชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อ
การพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน
การพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 122
- 4.42 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ของค่าเฉลี่ยระหว่างระดับ
การศึกษากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุและความคิดเห็นต่อ
การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 123
- 4.43 จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ตาม
ลำพังกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของ
กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ
และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 125
- 4.44 จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับบิดา
มารดากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของ
กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ
และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 126
- 4.45 จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับสามี
หรือภรรยากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์
ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ
และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 128
- 4.46 จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง
กับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรม
ในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุและ
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 129
- 4.47 จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับบุตร
หลานกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของ
กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ
และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 131

- 4.48 จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับญาติ
กับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรม
ในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และ
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 132
- 4.49 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ
กับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรม
ในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุและ
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 134
- 4.50 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม
ผู้สูงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของ
กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ
และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ 135

บทที่ 1

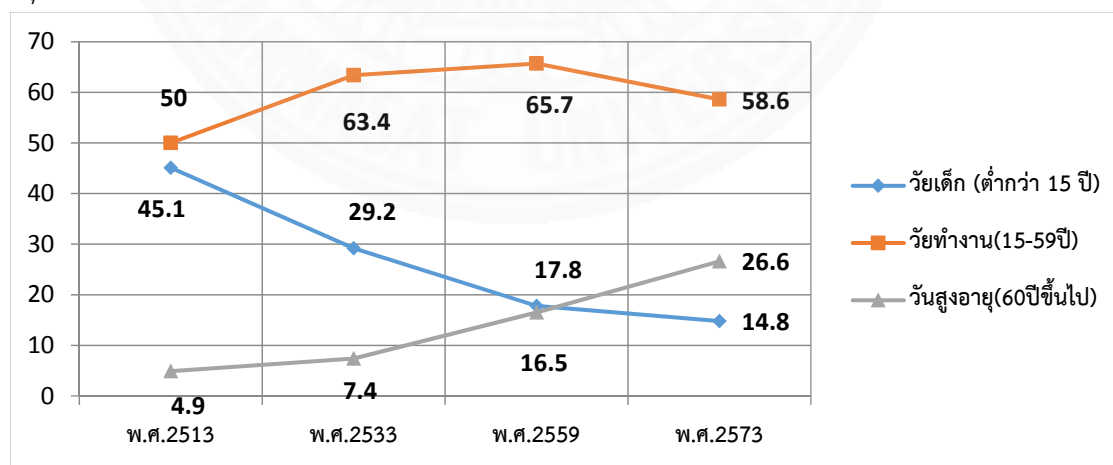
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในขณะนี้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Aged Society) ดูได้จากในหลายปีที่ผ่านมา จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแต่อัตราการเกิดกลับลดจำนวนลงจากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2559 แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันอัตราประชากรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.5 ต่อปี และมีแนวโน้มที่จะลดลงเรื่อยๆ ดังนั้นโครงสร้างของอายุประชากรจึงมีความเปลี่ยนแปลงจากประชากรวัยเด็กและวัยทำงานเดิม ก็ได้กลายเป็นประชากรวัยผู้สูงอายุในปัจจุบัน ประชากรในกลุ่ม ที่เรียกว่า “ประชากรรุ่นเกิดล้าน” หรือประชากรที่เกิดในปี พ.ศ. 2506-2526 ซึ่งเป็นช่วงที่ประชากรในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เมื่อประชากรกลุ่มนี้เข้าสู่วัยสูงอายุ ก็จะทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว หรือเรียกได้ว่าเป็น “ลีนามิประชากร” ที่พร้อมที่ที่ซัดเข้าสู่ฝั่งสูงอายุ

ตารางที่ 1.1

สรุปการคาดคะเนประชากรของประเทศไทย

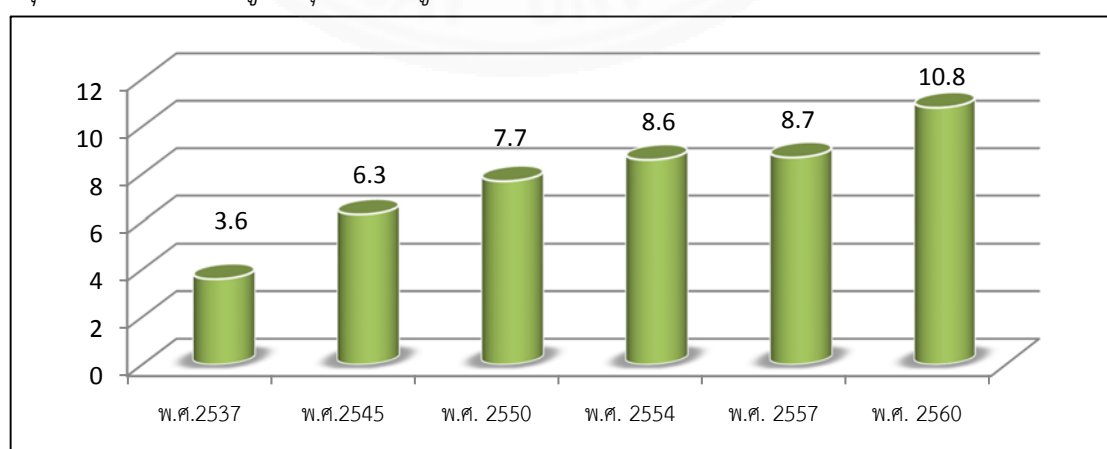

ที่มา. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2559 และ จำนวนประชากรทั่วประเทศ นับถึงเดือน ธันวาคม 2559. จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559, น. 23.

จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ.2559 มีจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 16.5 ของประชากรทั้งหมด เมื่อเป็นตัวเลขจะเท่ากับ 9,934,309 คน และเมื่อย้อนกลับไปดูสถิติในปี พ.ศ.2533 พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 7.4 ต่อจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากเป็นเท่าตัว และสวนทางกับจำนวนประชากรวัยเด็กที่ลดจำนวนลง จนมีการคาดเดาว่าในปี พ.ศ.2562 จะเป็นปีแรกที่ประชากรผู้สูงอายุมากกว่าประชากรวัยเด็ก และในราวปี พ.ศ.2564 ประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete Aged Society) หลังจากนั้นก็จะกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) เมื่อประชากรสูงอายุเพิ่มสูงถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมดโดยคาดการณ์ประมาณปี พ.ศ.2578 ปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากการที่จำนวนเด็กเกิดใหม่ลดน้อยลง สืบเกิดได้จากจำนวนประชากรในวัยเด็กเมื่อ 30 ปีก่อนมีจำนวนประชากรที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 35 กลับลดลงเหลือร้อยละ 18 ในปีพ.ศ.2559 และวิวัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์เจริญก้าวหน้า ความสามารถในการควบคุมโรคต่างๆ มีมากขึ้น ทำให้ประชากรมีอายุที่ยืนยาวขึ้น ดังนั้นประเด็นการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุซึ่งเป็นวัยพึ่งพิง และการลดลงของจำนวนประชากรวัยทำงาน แน่แน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ กับทุกภาคส่วนในสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล ไปจนถึงระดับรัฐบาล ทั้งเรื่องหลักประกันรายได้ ค่าใช้จ่ายในเรื่องสุขภาพรวมทั้งในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ เพราะประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจนอกเหนือจากที่จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นแล้ว คือ จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงลำพังมีเพิ่มมากขึ้นซึ่งจัดเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวัง

ตารางที่ 1.2

สรุปจำนวนประชากรสูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพัง

ที่มา. รายงานการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2560. จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560.

จากแผนภูมิจะแสดงให้เห็นว่า จำนวนประชากรสูงอายุของประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ.2560 มีจำนวนผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังร้อยละ 10.8 ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมากจากปี พ.ศ.2537 มีผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังเพียงร้อยละ 3.7 จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังนั้นมีโอกาสที่จะประสบกับปัญหาต่างๆ ได้ง่าย เช่นภาวะซึมเศร้า หดหู่ หมดหวังในชีวิต เนื่องจากไม่มีคนที่สามารถพูดคุยด้วยได้ หากมีสุขภาพที่ไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัวก็จะมีผู้ที่เฝ้าระวังความเจ็บป่วยให้ได้ สุดท้ายก็จะล้มป่วย และเพิ่มโอกาสในการเสียชีวิตเร็วขึ้น ดังนั้นต้องทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ออกจากบ้าน และส่งเสริมศักยภาพของร่างกาย ส่งเสริมการมองเห็นคุณค่าในชีวิตของตนเอง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมจึงเป็นประเด็นที่ท้าทาย ที่ทุกภาคส่วนในประเทศไทยตื่นตัวในการเตรียมรับมือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมให้กับสังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงเพื่อให้มีความเข้าใจ คือ ผู้สูงอายุสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ ผู้สูงอายุวันต้น (อายุ 60-69 ปี) เป็นช่วงวัยที่ภูมิปัญญายังพร้อมใช้งาน ร่างกายค่อนข้างแข็งแรงมีกำลัง กระฉับกระเฉง มีพลังที่จะสร้างประโยชน์ได้ ซึ่งการสำรวจสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยล่าสุดในปี พ.ศ.2557 พบว่า ผู้สูงอายุในช่วงวัยนี้มีแนวโน้มที่จะทำงานมากขึ้น ในช่วงวัยที่สองคือผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยที่ร่างกายยังแข็งแรงดีอยู่แต่อาจจะไม่กระฉับกระเฉงเท่ากับผู้สูงอายุวันต้น ความสามารถต่างๆ ลดน้อยลง เช่น การเดิน การได้ยิน การเคี้ยวอาหาร และกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) เป็นช่วงวัยที่มักพบความเจ็บป่วย และความเสื่อมของร่างกายเพิ่มมากขึ้น จำเป็นต้องพึ่งพิงผู้อื่น จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีผู้สูงอายุส่วนหนึ่งที่ยังสามารถทำงาน ทำกิจกรรมได้ดี จากข้อมูลสำรวจแหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุปี พ.ศ.2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จำนวนผู้สูงอายุที่มีรายได้หลักจากการทำงาน ในปี พ.ศ.2560 มีจำนวนถึงร้อยละ 31.0 เป็นอันดับสองรองจากกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้จากบุตรหลาน ส่วนผู้สูงอายุอีกส่วนหนึ่งนี้อาจจะพอทำได้ตามศักยภาพของร่างกาย และมีส่วนหนึ่งนี้อาจจะไม่สามารถทำได้เลย ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การพัฒนาบริการและกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (Active Ageing) และสร้างโอกาสพัฒนาเป็นผู้สูงอายุที่ยังคุณประโยชน์ (Productive Ageing) จึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่ต้องในการเตรียมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ

ประเทศไทยเองก็ได้ตระหนักถึงการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเห็นได้จากการพัฒนา และเพิ่มกฎหมาย นโยบายต่างๆ ได้แก่ รัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2559 ที่ผู้สูงอายุจะได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือและดูแลจากรัฐให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ที่ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุนให้ได้รับบริการต่างๆ ตามความเหมาะสม

รวมถึงการแสดงออกและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อเป้าหมายสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ และที่เห็นได้ชัดเจน คือ การตราพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.2546 ที่มีขึ้นเพื่อให้การคุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของทุกภาคส่วน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุในประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และในอนาคตประเด็นผู้สูงอายุก็ยังคงเป็นประเด็นที่รัฐให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องได้จาก ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป้าหมายของแผนข้อหนึ่งได้กล่าวถึงการสร้างสังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณค่าและมีศักยภาพเพื่อที่จะไม่เป็นภาระของประชากรในวัยอื่น

ในส่วนของกรุงเทพมหานครเองก็ได้ต่อบริการเตรียมความพร้อมนี้ ดังจะเห็นได้จากนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ประกาศในปี 2559 หนึ่งในนโยบายด้านคุณภาพชีวิตที่ดี (Care) คือ Bangkok Special Care ดูแลผู้สูงอายุเป็นพิเศษ ด้วยการเพิ่มความสะดวกรวดเร็วและความใส่ใจเป็นพิเศษ ในการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข สันทนาการ การเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอาชีพ โดยจัดให้มีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ระยะที่ 1 (พ.ศ.2557-2560) ขึ้นในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2557 เพื่อส่งเสริมและเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ ให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเอง และอยู่กับครอบครัว ชุมชนได้นานที่สุด เน้นการบูรณาการทำงานในทุกหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุ และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่ม และองค์กรต่างๆ ในการมีส่วนร่วมเพื่อการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

จากนโยบายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัจจัยหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้คือการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปแบบของการรวมกลุ่มหรือตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้นในแต่ละพื้นที่ เป้าหมายเพื่อให้สมาชิกที่เข้าร่วมได้มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกจะได้แสดงความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และสร้างประโยชน์ให้กับสังคม และง่ายต่อการเข้าถึงบริการต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในพื้นที่

สำหรับประเทศไทย ชมรมผู้สูงอายุนั้น มูลนิธิวิจัยประสาทในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงพยาบาลประสาทพญาไท โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร ได้ดำเนินการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้นครั้งแรกในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2505 แต่การดำเนินต่างๆ ยังอยู่ในวงจำกัด จนเมื่อปี พ.ศ.2525 กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ ในประเทศให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้นตามภูมิภาคต่างๆ ซึ่งในระยะนี้ชมรมผู้สูงอายุจะเป็นการดำเนินงานโดยส่วนกลาง ชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย ซึ่งต่อมาการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุก็ได้รับการส่งเสริมให้มี

การจัดตั้งเพิ่มมากขึ้น ทั้งชมรมผู้สูงอายุที่สังกัดหน่วยงานต่างๆ และชมรมผู้สูงอายุที่จัดตั้งขึ้นอย่างอิสระ เพื่อเป็นที่ให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเป็นศูนย์กลางเพื่อให้สะดวกต่อการรับทราบข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ รวมถึงบริการสวัสดิการต่างๆ จากภาครัฐ และเอกชน เป็นที่ให้ผู้สูงอายุรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมนันทนาการ ออกกำลังกาย สืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนา และได้ใช้ศักยภาพของตนเองช่วยเหลือสมาชิกที่ได้ประสบปัญหาในด้านต่างๆ เช่น ปัญหาสุขภาพ ปัญหาครอบครัว ซึ่งเรียกได้ว่าการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุถือเป็นกุญแจสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านร่างกาย ได้แก่การรับรู้ถึงสภาพร่างกายของบุคคลต่อชีวิตประจำวัน 2. ด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพจิตใจของตนเอง 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น และด้านที่ 4. ด้านสิ่งแวดล้อม คือการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งหากผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากจะส่งผลดีกับตัวผู้สูงอายุเองแล้ว ยังส่งผลที่ดีต่อสังคมโดยรวม เนื่องจากคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของประชากรในประเทศไทย

1.2 มุมเหตุจูงใจในการศึกษา

กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เนื่องจากตระหนักว่าผู้สูงอายุเป็นประชากรที่มีคุณค่า สามารถที่จะสร้างประโยชน์และนำประสบการณ์ในชีวิตถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังได้ ในปี พ.ศ.2559 ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น 936,865 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรในจังหวัด ซึ่งมีจำนวนมากเป็นอันดับที่หนึ่งของประเทศ ยังไม่รวมผู้สูงอายุที่ย้ายถิ่นฐานมาเป็นประชากรแฝงโดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้าน ดังนั้นกรุงเทพมหานครซึ่งมีนโยบายที่ต้องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุ จึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยมีเป้าหมายในอนาคตให้มีชมรมผู้สูงอายุในทุกชุมชนทั่วทั้งกรุงเทพมหานคร และได้จัดตั้งสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานครขึ้น เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2540 มีสำนักอนามัยเป็นผู้ดูแล เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร บริการ และจัดกิจกรรมให้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นในกรุงเทพมหานคร โดยในปัจจุบันมีชมรมผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกสหพันธ์จำนวนทั้งสิ้น 306 ชมรม (นับถึงปี พ.ศ.2560) กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร แต่ละชมรมผู้สูงอายุจะเป็นอิสระในการบริหารจัดการและจัดกิจกรรมต่างๆ ของตนเอง โดยแต่ละชมรมจะมีคณะกรรมการบริหารชมรม และกำหนดข้อบังคับของชมรม โดยมีระเบียบเกณฑ์มาตรฐานชมรมผู้สูงอายุ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานครกำกับไว้

สำหรับเขตราชบุรีบูรณะ มีพื้นที่ 15.70 กิโลเมตร แบ่งเป็น 2 แขวง ได้แก่ แขวงบางปะกอก และแขวงราชบุรีบูรณะ ทั้งสองแขวงมีจำนวนประชากรที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน จำนวน

33,425 คน ซึ่งมีจำนวนของผู้สูงอายุทั้งสิ้น 6,336 คน คิดเป็น ร้อยละ 18.96 จากจำนวนประชากรในเขตฯ แบ่งเป็นเพศชาย 2,689 คน และเพศหญิง 3,647 คน (ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ สํารวจถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2559) ในเขตราชบุรีบูรณะมีชมรมผู้สูงอายุจำนวน 5 ชมรม ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุวัดราชบุรีบูรณะ ชมรมผู้สูงอายุรวมน้ำใจ ชมรมผู้สูงอายุชุมพล 96-วัดสน ชมรมผู้สูงอายุวัดสารอด และชมรมผู้สูงอายุร่มฉัตร มีสมาชิกชมรมรวมกันทั้งสิ้น 780 คน แบ่งเป็นเพศชาย 158 คน และเพศหญิง 682 คน ซึ่งในแต่ละชมรมมีวันที่จัดกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วันตามที่สมาชิกในชมรมตกลงร่วมกัน มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแต่ละบริบทของแต่ละชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมส่งเสริมความรู้ ส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมส่งเสริมรายได้ ซึ่งในรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมก็จะมี ความแตกต่างกันไปตามความพร้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ โดยสามารถจัดได้อย่างเป็นอิสระ แต่ต้องไม่ขัดแย้งกับกฎหมายหรือขัดแย้งต่อกรุงเทพมหานคร การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นประเด็นที่สำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งตามแนวทางการพัฒนาสังคมการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการกับปัญหา การมีส่วนร่วมในการลงทุนหรือลงมือทำ และสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อจุดประสงค์ให้เกิดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม และผ่านกระบวนการความคิดจากสมาชิกและสมาชิกส่วนใหญ่เห็นสมควร เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจในชมรมและสนองความต้องการให้กับสมาชิกชมรม เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกชมรมเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุเริ่มจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารชมรม และร่วมดำเนินกิจกรรมของชมรมตามความต้องการของสมาชิก โดยมีกิจกรรมพื้นฐานคือ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายในรูปแบบต่างๆ กิจกรรมนันทนาการตามความสนใจของสมาชิก นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนทั้งจากนโยบายของหน่วยงานและจากการร้องขอของชมรมเอง เช่น การฝึกอาชีพ หรือการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ให้ได้ทำในสิ่งที่ตนเองปรารถนาตามศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมโดยรวม

ผู้ศึกษาปฏิบัติงานในตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์บริการสาธารณสุข มีหน้าที่ดูแลและให้การสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาตนเอง และอำนวยความสะดวกประสานงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามที่ผู้สูงอายุร้องขอ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า ชมรมผู้สูงอายุแต่ละชมรมที่อยู่ในพื้นที่นั้นจัดตั้งมาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี แต่กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชมรมส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกิจกรรมเดิมไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากตอนแรกที่เริ่มตั้งชมรมเท่าใดนัก

และโดยส่วนใหญ่มักจะเป็นรูปแบบของการพึ่งพิงเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้จัดกิจกรรมให้กับชมรมมากกว่าที่จะเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของสมาชิกในชมรม หรือบางกิจกรรมตอบสนองความต้องการเพียงแค่สมาชิกบางกลุ่ม เช่นคณะกรรมการบริหารชมรมต้องการจัดกิจกรรมใดก็จะดำเนินการโดยที่ไม่ได้ถามความคิดเห็นของสมาชิกผู้อื่น ทำให้สมาชิกบางส่วนเกิดความจำเจและเบื่อหน่าย ส่งผลต่อจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมในแต่ละครั้งมีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 50 ของสมาชิกที่มีรายชื่ออยู่เดิม สมาชิกขาดแรงจูงใจในการเข้าชมรม ขาดความต่อเนื่องในการเข้าร่วมกิจกรรม ชมรมผู้สูงอายุวัดราษฎร์บูรณะมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 20 คน/วัน ที่มีกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุรวมน้ำใจมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 25-30 คน/วัน ที่มีกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุชุมพล 96-วัดสนมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 15 คน/วัน ที่มีกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุวัดสารอดมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 40-50 คน/วัน ที่มีกิจกรรมและชุมชนผู้สูงอายุร่วมฉันดีมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 20-25 คน/วัน ที่มีกิจกรรมในส่วนของจำนวนผู้สมัครเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุรายใหม่ในแต่ละปีก็มีจำนวนไม่มากนัก ทำให้สถานการณ์ของชมรมผู้สูงอายุเกิดความอ่อนแอ และส่งผลต่อความมั่นคงของชมรม

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ จึงสนใจที่จะศึกษาการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบกิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุดำเนินการอยู่ว่ามีครบตามเกณฑ์ทุกด้านหรือไม่ ศึกษาทัศนคติของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ จุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่จะสามารถตอบสนองความต้องการ และเสริมสร้างคุณประโยชน์ในด้านต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุที่เข้าร่วม ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพ ประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุให้เป็นองค์การที่มีความเข้มแข็ง และเป็นแหล่งที่ผู้สูงอายุสามารถทำประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สร้างคุณค่าให้กับตนเอง และยังส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่เป็นภาระต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

1.3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

1.4. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การรับรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาโดยกำหนดขอบเขตดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่ตั้งอยู่ในเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุวัดราชบุรีบูรณะ ชมรมผู้สูงอายุรวมน้ำใจ ชมรมผู้สูงอายุชุมพล 96-วัดสน ชมรมผู้สูงอายุวัดसारอด และชุมชนผู้สูงอายุร่มฉัตร

1.5. นิยามศัพท์

สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุทั้ง 5 ชมรมในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ในที่นี้ต้องเป็นสมาชิกที่สมัครเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุโดยมีหลักฐานการสมัครชัดเจน

การรับรู้ หมายถึง การตีความหมายของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้การตีความหมายจะอาศัยชุดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละคน ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการรับรู้ที่มีกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนดกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมด้านการศึกษา กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการและกิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม

ทศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นทั้งเชิงบวก และเชิงลบของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทั้งในด้านประโยชน์ต่อตนเอง ต่อชมรมผู้สูงอายุ และประโยชน์ต่อสังคม รวมถึงการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมด้านสังคม และกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ

การมีส่วนร่วมของสมาชิก หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาท เกี่ยวข้องในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบความคิดเห็นของสมาชิกต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุและนำไปสู่การออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม
2. ได้ทราบความคิดเห็นของผู้สูงอายุ ต่อประโยชน์ที่ตนเองได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม
3. ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนารูปแบบของกิจกรรมของชมรม
4. สามารถใช้ผลการศึกษานี้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนงานที่เหมาะสม และเผยแพร่ผลการวิจัยให้เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายเพื่อให้มีผลต่อการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ ทักษะชีวิต และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เขตราชภัฏรบูรณะ กรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
- 2.2 ทฤษฎีกิจกรรม
- 2.3 ทฤษฎีการรับรู้
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
- 2.5 แนวคิดการมีส่วนร่วม
- 2.6 ชมรมผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุในเขตราชภัฏรบูรณะ
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2.1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต

แนวคิดคุณภาพชีวิต (Quality of Life) เป็นแนวคิดที่มีมานานตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่สำหรับในประเทศไทยเริ่มได้ยืนยันนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) ซึ่งเป็นแผนที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศ เนื่องจากสถานการณ์ประเทศไทยในช่วงนั้นภาวะเศรษฐกิจและรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น แต่คนในประเทศส่วนใหญ่กลับยากจน การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรม คำว่าคุณภาพชีวิตมีความหมายที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของและการรับรู้แต่ละบุคคล ซึ่งก็มีผู้ที่ได้นิยามไว้ในหลายความหมายดังนี้

ราชบัณฑิตสถานให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิตประกอบด้วยคำสองคำ คือ คุณภาพ หมายถึง ลักษณะความดี ลักษณะประจำบุคคล และคำว่า ชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ ซึ่งรวมกันแล้วหมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล อธิบายเพิ่มเติมได้ตามที่องค์การอนามัยโลก (The WHOQOL group, 1994, อ้างถึงใน สุทธิพงศ์ บุญผดุง, 2554) ที่ได้ให้นิยามไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นลักษณะการรับรู้ความพึงพอใจที่ขึ้นอยู่กับความคาดหวังและมาตรฐานของแต่ละบุคคล ตามบริบทของค่านิยมและวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและระบบบริการต่างๆ ที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับ โอเรม (Orem, 2001, อ้างถึงใน นริศรา พิงโพธิ์สภ, ฐาศุภร์ จันประเสริฐ,

2555) และ ชาน (Zhan, 1992) ที่กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ถึงความพึงพอใจและความสุขต่อการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพ และสอดคล้องกับประสบการณ์และพื้นฐานในชีวิตของแต่ละบุคคล และเป็นนามธรรม มีความหมายซับซ้อน เป็นการแสดงออกของบุคคลต่อร่างกาย จิตใจ และปัจจัยในสังคม ซึ่งสามารถช่วยให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข (Patterson, 1975, อ้างถึงใน วิลาวรรณ์ รัตนา, 2552)

นอกจากนี้นักวิชาการไทยหลายท่านก็ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ดังเช่น วาสนา ทองปัญญา (2550) พิจารณาในแง่ของการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ปัจจัย 4 หากมนุษย์ได้รับการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติก็สามารถเรียกได้ว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดีในระดับหนึ่ง เพราะปัจจัยพื้นฐานเป็นสิ่งที่สมควรได้รับ เพื่อให้สามารถอยู่ได้อย่างมีคุณภาพและเกิดความพึงพอใจ ตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม ทำให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ก็นับได้ว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดี คณิตา ชันธชัย (2555) ยังได้เพิ่มเติมในเรื่องของการได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความพร้อมและเหมาะสม ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านและซับซ้อนต่างๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิลาวรรณ์ รัตนา (2552) ที่เห็นว่าความหมายของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ แต่ละองค์ประกอบจะสำคัญมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ทัศนคติของแต่ละบุคคล หรือบริบททางสังคม หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าคุณภาพชีวิตหมายถึงความพึงพอใจของแต่ละบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับมิติต่างๆ ทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน นำมาเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตในอดีต ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับค่านิยมของแต่ละบุคคล รวมทั้งสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่อยู่รอบตัวบุคคลนั้นๆ (กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์, 2557)

ดังนั้นจากการทบทวนความหมายของคุณภาพชีวิต ทำให้มองเห็นว่า คุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลหรือสังคม ในแง่ของการระดับความเหมาะสมในการดำรงชีวิต ซึ่งจะต้องตอบสนองความพึงพอใจในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ในระดับที่เพียงพอ จนก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี องค์การสหประชาชาติ มีแนวคิดที่สอดคล้องกับ กุหลาบ รัตนสังธรรม (2535, อ้างถึงใน จุฑาภรณ์ ฤงทรัพย์, 2554) ดังนี้

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย หมายถึง ปัจจัย 4 สุขภาพ พลังงาน การเงิน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการดำรงชีพ มีหลักประกันทางสังคม

คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ หมายถึง ความนิยมชมชอบในสิ่งต่างๆ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การพักผ่อนหย่อนใจ ความรักความอบอุ่น ความเป็นเจ้าของในครอบครัว ชุมชน สังคม

คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบตัวที่ปราศจากมลภาวะไม่ว่าจะเป็นทางทางการมองเห็น การรับรส การได้กลิ่นหรือการได้ยิน การมีทรัพยากรที่เพียงพอต่อความจำเป็นและการคมนาคมที่สะดวก

คุณภาพชีวิตด้านความคิด การศึกษา ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่สนใจ และมีประโยชน์ต่อตนเอง ความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหา การเป็นที่ยอมรับของทั้งกับตนเองและสังคม มีเป้าหมายในชีวิต มีอาชีพและสภาพการทำงานที่ดี และประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่ตนคาดหวังไว้

คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ การมีคุณธรรมประจำตัว รู้จักผิดชอบชั่วดี เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต กตัญญูต่อบุคคลที่มีน้ำใจมีความเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลบุคคลรอบข้าง มีความจงรักภักดีในชาติ การเชื่อมโยงในศาสนา ห่างจากอบายมุข

อาร์ ซี ชาร์มา (Sharma) ผู้เชี่ยวชาญจากยูเนสโก (Unesco) ก็ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเพิ่มเติมไว้ 5 ประการ คือ

1. มาตรฐานการครองชีพ หมายถึง มาตรฐานของประชากรในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน องค์ประกอบที่สามารถทำให้คุณภาพชีวิตสูงขึ้นได้ เช่น รายได้ต่อบุคคล คือ รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อปี โดยดูจาก GDP ของประเทศ หากมีค่าที่สูง หมายถึง การกินดีอยู่ดีของประชากร ซึ่งหมายถึง เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และต้องมองถึงการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ประกอบด้วย การศึกษาหมายถึง การที่คนมีความรู้ที่ดีก็จะมีต้นทุนที่ดีในการดำรงชีวิต สามารถแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนได้ ตลอดจนสามารถขัดเกลาดนเองยกระดับสถานะของตนเองให้สูงขึ้นได้ ที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง เพราะบุคคลที่มีที่อยู่อาศัย ก็จะรู้สึกมีความมั่นคงในชีวิต สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่ดีก็จะทำให้สุขภาพจิตดีตามไปด้วย สุขภาพ หมายถึง การที่บุคคลที่สภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ก็จะมีประสิทธิภาพในการทำงาน ก่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิต สุขภาพจิตดีก็จะสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ดี การสังคมสงเคราะห์ เป็นมาตรฐานในการดำรงชีวิต เป็นหลักประกันในชีวิตของประชากรในเขตที่ด้อยหรือกำลังพัฒนา

2. การเปลี่ยนแปลงประชากร หมายถึง ขนาดของประชากรในประเทศนั้นๆ และการเปลี่ยนแปลงประชากรที่มีผลทำให้เพิ่มหรือลดจำนวนลง อันเกิดจากการเกิด การเสียชีวิต การย้ายที่อยู่ ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบสวัสดิการต่างๆ และทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ หากมีความสมดุลกัน ประชากรก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข การย้ายที่อยู่ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ แต่ไม่ใช่ทุกคนที่จะประสบความสำเร็จ บางคนก็ล้มเหลวเพราะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่ได้ อีกประการหนึ่ง คือ โครงสร้างอายุของประชากร การที่โครงสร้างอายุประชากรที่ได้สัดส่วน ประชากรก็จะสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ได้ อันนำไปถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ตรงกันข้ามกับสังคมที่มี จำนวนผู้สูงอายุ หรือเด็กมากกว่าประชากรวัยทำงาน แสดงให้เห็นว่าสังคม มีภาระการเลี้ยงดูที่มาก จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชากรที่อยู่ในประเทศนั้นๆ ไม่ได้มาตรฐาน

3. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ระบบการปกครอง กฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกิดจากความเชื่อความศรัทธาในลักษณะเดียวกัน หรือก็คือวัฒนธรรมนั่นเอง เช่น ระบบสังคม ที่มีเพื่อจัดระเบียบสังคมให้เป็นระเบียบ ป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางสังคม ค่านิยมทาง ศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องของความเชื่อความศรัทธา ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคน ให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ คือ การดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา ระบบการปกครอง หากทุกอย่างสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเหมาะสม ก็จะเกิดความพึงพอใจในชีวิต ค่านิยม ทางวัฒนธรรมหมายถึง การแสดงออกที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิต ซึ่งวัฒนธรรมทำให้เกิดความแตกต่างของ แต่ละสังคม เป็นตัวกำหนดความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตต่างๆ ของบุคคล ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เช่น ในสังคมที่นิยมการมีบุตรจำนวนมาก ระบบการปกครองหมายถึง ประเภทของการปกครองต่างๆ ก็ถือว่าเป็นตัวกำหนดคุณภาพชีวิต เช่น การปกครองในแบบสังคมนิยมจะเน้นการให้ความสำคัญกับรัฐ มากกว่าประชากร ทรัพย์สินส่วนใหญ่รัฐเป็นผู้ควบคุม ทำให้ประชากรขาดความกระตือรือร้นใน การพัฒนาตนเอง

4. กระบวนการพัฒนา เป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็น ความเปลี่ยนแปลง โดยสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สังคม ทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งตัวบุคคลต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พิจารณาได้จาก ลำดับความสำคัญของการพัฒนา คือ การกำหนดว่าสิ่งใดควรได้รับการพัฒนาก่อนหลัง ประสิทธิภาพและความสามารถของบุคคล ประชากรแต่ละบุคคลย่อมมีความสามารถที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นต้องมุ่งเพิ่มสมรรถภาพและ ความสามารถให้เหมาะสม การพัฒนาเศรษฐกิจ ชีวิตจะอยู่รอดก็ด้วยภาวะเศรษฐกิจที่ดี ดังนั้นจึงต้อง เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ดีเสมอ การพัฒนาทางสังคม คือ การพัฒนา ค่านิยมและ ลักษณะนิสัยของประชากร ให้รู้จักการเสียสละ มีระเบียบวินัยและรู้จักหน้าที่ของพลเมือง และสุดท้าย คือ ด้านการค้า หากจะเพิ่มรายได้ของประเทศ การค้าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะเกิดการผลิต การแลกเปลี่ยน และสร้างรายได้ให้แก่ประชากร

5. ทรัพยากร หมายถึงทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรที่มนุษย์ได้จากธรรมชาติ ประเทศที่มีทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ ก็จะมีเพียงพอต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิต ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องพิจารณา คือ ทรัพยากรมนุษย์ที่ดีสุขภาพดี มีระเบียบวินัย ประเทศที่มี ประชากรที่มีดี ประเทศชาติก็จะสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ทรัพยากรด้านอาหาร หาก ประชากรได้รับอาหารที่เพียงพอ และมีประโยชน์ก็จะมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีสุขภาพลักษณะที่ เหมาะสม ทรัพยากรธรรมชาติ ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ แต่หากสามารถ นำมาใช้ได้เหมาะสมอย่างพอเพียง ก็จะพัฒนาความก้าวหน้าได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการดึง

มาใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดหรือไม่ เทคโนโลยีก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในยุคปัจจุบัน เพราะช่วยลดต้นทุนในการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานแต่ก็ต้องเลือกใช้อย่างเหมาะสม ไม่งั้นนั่นจะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี และสุดท้ายคือ เงินทุนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เพราะหากมีทรัพยากรด้านอื่นมากแต่ขาดเงินทุน ก็จะไม่สามารถพัฒนาสิ่งเหล่านั้นได้

นอกจากองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ฌองส์คักดี ตละระกัว (2535, อ้างถึงใน จักรพงษ์ เกษีน, 2554, น. 19) ยังกล่าวถึง องค์ประกอบด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านครอบครัว (Family) ซึ่งกล่าวถึง สัมพันธภาพภายในครอบครัว ประกอบด้วย ความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวบุตร และความสัมพันธ์กับคู่สมรส และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ มีความมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่างเป็นต้น (ฌองส์คักดี ตละระกัว, 2535, น. 24, อ้างถึงใน จักรพงษ์ เกษีน, 2554, น. 19)

จากรายละเอียดขององค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่า องค์ประกอบต่างๆ มีความสัมพันธ์กันเป็นห่วงโซ่ หากประชากรขาดองค์ประกอบใดก็จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบหนึ่งด้วย และจากการทบทวน พบว่าองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ มีความคล้ายคลึงกันอาจแตกต่างกัน ที่ชื่อเรียก และรายละเอียดต่างๆ แต่โดยรวมแล้วก็จะครอบคลุมองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจและจิตวิญญาณ ความเชื่อ ซึ่งเชื่อว่าหากบุคคลมีองค์ประกอบดังกล่าวอย่างพอเพียงและสมดุล ก็จะนำพามาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีได้

2.1.2 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประเด็นที่ถูกให้ความสำคัญหยิบยกขึ้นมาพูดถึงบ่อยครั้ง คือ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพราะเป็นตัวชี้วัดการอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ซึ่งมีผู้ที่ศึกษาและได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สุทธิพงษ์ บุญผดุง (2554) และ ดวงใจ คำคง (2554) ได้ให้ความหมายอย่างสอดคล้องกันว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตและสภาพของผู้สูงอายุเมื่อก้าวเข้าสู่วัย 60 ปี โดยดูได้จากความพึงพอใจที่ผู้สูงอายุได้รับซึ่งวัดได้จาก องค์ประกอบด้านต่างๆ คือ สภาพร่างกายที่ดี สภาพอารมณ์ที่ดี ความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งหมายถึงที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ฮอบกินส์ (1998,

อ้างอิงใน สุทธิพงษ์ บุญผดุง, 2554) ได้ศึกษาและพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตที่ยืนยาว ลดความเจ็บป่วยและสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้ มีดังนี้

1. การออกกำลังกาย เป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะทำให้ระบบในร่างกายทำงานได้ดี กล้ามเนื้อแข็งแรง เพิ่มมวลกระดูก ชะลอการเสื่อมของอวัยวะต่างๆ ลดความเครียดช่วยให้ผ่อนคลายสบาย

2. อาหาร ผู้สูงอายุควรบริโภคอาหารแต่พอดี ครบ 5 หมู่ รวมถึงน้ำดื่มในปริมาณที่เหมาะสม

3. งดการสูบบุหรี่ ลดอัตราเสี่ยงของการเป็นโรคหัวใจ มะเร็ง หรือโรคที่เกี่ยวข้องระบบทางเดินหายใจ

4. หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลดอัตราเสี่ยงเรื่องตับแข็ง มะเร็ง

5. ลดความตึงเครียด การทำภาวะจิตใจให้ไม่เครียด ไม่วิตกกังวล จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีด้านจิตใจ มีสุขภาพจิตที่ดี

6. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นๆ จะช่วยลดความกดดัน เพิ่มความกล้าในการที่จะทำกิจกรรมทางสังคม

7. การทำกิจกรรมที่ท้าทาย ช่วยยกระดับจิตใจ เพราะเมื่อทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำ ได้สำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเป็นการเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ๆ

นอกจากนั้น กรมสุขภาพจิต (2552, อ้างถึงใน เกียรติจินดา พึ่งสมบัติ, 2554) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการที่ผู้สูงอายุจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ไว้ 5 ด้านซึ่งประกอบไปด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความมั่นคงในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับของลอว์ตัน (Lawton, 1985, อ้างถึงใน ดวงใจ คำคง, 2554) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบไปด้วย 1) ความสุขทางจิตใจ ที่เกิดจากการประสบความสำเร็จในอดีตและในปัจจุบัน 2) ความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถทำได้ตามที่ตนเองต้องการ หรือการแสดงออกว่าสมรรถภาพของร่างกายยังดี 3) สิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวผู้สูงอายุ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือ ลักษณะที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ เป็นต้น ต่อมาคือ บุคคลต่างๆ ที่มีความสำคัญกับผู้สูงอายุเช่นครอบครัว เพื่อน ญาติ สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อที่นับถือ 4) การรับรู้ถึงคุณภาพชีวิต กล่าวคือ สามารถประเมินตนเองในเรื่องของความสุขกาย สบายใจ ความสามารถในการดำเนินชีวิต

2.2 ทฤษฎีกิจกรรม

ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) เป็นทฤษฎีในกลุ่มสังคมวิทยา ได้พัฒนาขึ้นมาวิเคราะห์ถึงการทำกิจกรรมต่างของบุคคล สิ่งที่จะช่วยให้บุคคลมีความพึงพอใจในตนเอง และมีแรงจูงใจที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น เป็นการสร้างการเรียนรู้ให้กับบุคคล โดยมีกิจกรรมเป็นเครื่องมือและเป็นการพัฒนาบุคคลโดยอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน (เล็ก สมบัติ และคณะ, 2554, น. 5) นักทฤษฎีกิจกรรมส่วนใหญ่เชื่อว่า กิจกรรมทางสังคมมีความจำเป็นสำหรับบุคคลทุกวัย และเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากกิจกรรม เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การที่ผู้สูงอายุได้ปฏิบัติกิจกรรม ทำให้เขายังคงมีบทบาทและสถานภาพ ซึ่งจะทำให้รู้สึกว่าเป็นคนที่มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสังคม เพราะผู้สูงอายุที่สามารถดำรงกิจกรรมทางสังคมไว้ได้จะเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูง มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองในด้านบวก (แสงเดือน มุสิกกรรมณี, 2545, น. 22) การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เป็นการกระทำหรือการปฏิบัติของบุคคลโดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นงานต่างๆ ที่สนใจนอกเหนือไปจากการทำงานเพื่อดำรงชีวิต ประกอบด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมตามเทศกาล วัฒนธรรม ประเพณีประจำท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นกลุ่ม กิจกรรมการท่องเที่ยว ทัศนศึกษาเป็นกลุ่ม กิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ (วารุณี อินกรต, 2553, น. 25-26)

แนวคิดของทฤษฎีกิจกรรมยังเชื่ออีกว่า กิจกรรมจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข มีความเพลิดเพลิน กระฉับกระเฉง สามารถตัดสินใจได้ ผู้สูงอายุที่อยู่ในสังคมเดียวกันจะมีความต้องการทางจิตวิทยาเหมือนกับบุคคลในสังคมเดียวกัน กิจกรรมจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข มีความเพลิดเพลิน เกิดความพึงพอใจ มีความกระฉับกระเฉง ในแนวคิดทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐาน 3 ประการ (อุทิศ บุญช่วย, 2536, น. 33, อ้างถึงใน พรรณธิดา บุญพิทักษ์, 2548, น. 12-13)

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุ สืบเนื่องมาจากผู้สูงอายุมีความสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของตน และสามารถสร้างสถานการณ์ใหม่ขึ้นมาเป็นเครื่องทดแทนสิ่งที่สูญเสียไป เช่น การสูญเสียบุคคลที่รัก การมีชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยว ผู้สูงอายุก็น่าจะพยายามหากิจกรรมอื่นๆ มากระทำเพื่อชดเชยสิ่งที่ขาดเหล่านั้น การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับสถานภาพทางสังคมก่อนการเกษียณ กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่เคยมีบทบาทที่แสดงความสามารถในสังคมมาก่อนเกษียณอายุจะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อทดแทนบทบาทที่สูญเสียไป ผู้สูงอายุประเภทนี้จะมีความพร้อมทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต มีความพร้อมทางด้านรายได้และเศรษฐกิจในครอบครัว และมีความสุขมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุ สืบเนื่องมาจากความต้องการทางด้านจิตใจ และด้านการยอมรับทางสังคมที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ตลอดมา ดังนั้น เมื่อผู้สูงอายุขาดความต้องการด้านใดด้านหนึ่ง ก็จะหาสิ่งอื่นมาทดแทน การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุขึ้นอยู่กับพื้นฐานความคิด อารมณ์ ใจดี และสังคมของผู้สูงอายุ กล่าวคือ เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ หรือหลังเกษียณ บุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงในชีวิตเกิดขึ้น เช่น การสูญเสียคู่สมรส การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการทำงาน การทำกิจกรรมจะช่วยให้มีความมั่นคงทางด้านอารมณ์ มีความมั่นใจในการดำรงชีวิตและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และต้องการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุนั้น เนื่องมาจากผู้สูงอายุเชื่อว่า กิจกรรมต่างๆ สามารถนำมาชดเชยภาระหน้าที่การทำงานที่ต้องหมดความรับผิดชอบ และการหมดสภาพที่ต้องเลี้ยงดูบุตรหลานและอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ การที่ผู้สูงอายุได้ร่วมประกอบกิจกรรมต่างๆ พบปะกับบุคคลอื่นๆ จะทำให้สถานะทางสังคมประสบความสำเร็จ และได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นๆ จะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าในสังคมนั้นๆ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมจะมีความคาดหวัง ว่ากิจกรรมที่ทำจะทดแทนความสูญเสียการทำงานประจำ การมีชีวิตคู่ และการเป็นพ่อแม่ และสถานะในครอบครัวและในสังคมได้

ดังนั้น กิจกรรมจึงมีความจำเป็น และสำคัญต่อการดำเนินชีวิตสำหรับผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุ การจัดให้มีกิจกรรมเป็นการดึงดูดผู้ที่อยู่ในวัยนี้ได้เข้าร่วมพบปะสังสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุกลับมีชีวิตชีวา มีความคาดหวังในชีวิต ช่วยลดความวิตกกังวลในจิตใจ ทำให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การเข้าร่วมกิจกรรม หรือการมีกิจกรรมในสังคมของผู้สูงอายุเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมีผลให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่า มีความพึงพอใจในชีวิต ปรับตัวได้ดี และประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต กิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ซึ่งอาจกลายเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้สูงอายุ ที่ควรมีต่อสังคม ครอบครัว และชุมชน เพื่อการมีคุณค่าในชีวิตและเพิ่มความพึงพอใจตนเองของผู้สูงอายุ

2.2.1 รูปแบบของกิจกรรม

รูปแบบของกิจกรรมแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (เล็ก สมบัติ และคณะ, 2554, น. 6-7)

1. กิจกรรมที่ไม่มีรูปแบบ (Informal Activity) เป็นกิจกรรมทั่วไปแบบไม่เป็นทางการ เช่น การช่วยเหลืองานทั่วไปภายในครอบครัว การพบปะพูดคุย หรือการสังสรรค์กับเพื่อนๆ หรือญาติ เป็นต้น

2. กิจกรรมที่มีรูปแบบ (Formal Activity) เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นทางการ เช่น การเป็นจิตอาสา หรืออาสาสมัครทำกิจกรรมเพื่อสังคม การเข้าร่วมในกลุ่มในสมาคม หรือชมรมต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกครอบครัว เป็นต้น

3. กิจกรรมที่ทำคนเดียว (Solitary Activity) เป็นการทำกิจกรรมที่มีความเป็นส่วนตัวเป็นกิจกรรมที่ทำภายในบ้าน เช่น การทำกิจกรรมในยามว่าง กิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหรือคลายเครียด เป็นต้น

จากรูปแบบของกิจกรรมดังกล่าว ยังสามารถสรุปกิจกรรมเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กิจกรรมส่วนบุคคล กิจกรรมในครอบครัว และกิจกรรมในสังคมหรือนอกครอบครัว โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ประพิศ จันทรพิทกษา, 2537, น. 41-42, อ้างถึงใน แสงเดือน มุสิกรมณี, 2545, น. 25)

1. กิจกรรมส่วนบุคคล หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สูงอายุปฏิบัติตามลำพังคนเดียวตามความสนใจและความสามารถของตนอย่างอิสระ ได้แก่ การทำกิจวัตรประจำวัน การปลูกต้นไม้ การทำสวน การฟังวิทยุ การชมโทรทัศน์ การอ่านหนังสือ การออกกำลังกาย เป็นต้น

2. กิจกรรมในครอบครัว หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สูงอายุร่วมกับสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ลูกหลาน การอบรมเลี้ยงดูหลาน การช่วยเหลือบ้านพักอาศัย กิจกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่ามีส่วนร่วม และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคง มีบทบาทเป็นที่เคารพนับถือของลูกหลานและมีความรู้สึกที่ตนเองมีความสำคัญกับครอบครัว

3. กิจกรรมในสังคมหรือนอกสังคม หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สูงอายุทำร่วมกับคนอื่น ๆ นอกครอบครัว หรือในสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์บริการทางสังคม สมาคม หรือชมรมผู้สูงอายุ การรับสมัครทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกที่ตนเองสามารถรักษาบทบาทเอาไว้ได้ เป็นที่ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้

นอกจากนี้ ยังมีการแบ่งกิจกรรมที่จัดทำขึ้นสำหรับผู้สูงอายุเป็น 5 ประเภท (วัชระ ชำนาญฤทธิ, 2540, น. 22, อ้างถึงใน พรรณธิภา บุญพิทักษ์, 2548, น. 13)

1. การมีส่วนร่วมในสังคม หมายถึง การที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การเข้าเป็นสมาชิกทั้งในและนอกครอบครัวของตนเอง

2. การมีงานอดิเรก หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สูงอายุใช้เวลาทำกิจกรรมส่วนตัว หรือเป็นกลุ่มเป็นการพักผ่อน หรือเป็นงานอดิเรก

3. การทำงานมีรายได้ หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สูงอายุทำแล้วทำให้มีรายได้ทั้งงานประจำ งานพิเศษ หรือชั่วคราว

4. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย หมายถึง การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในด้าน การดูแลรักษาสุขภาพอนามัย เช่น กิจกรรมการออกกำลังกาย

5. การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม หมายถึง การที่ผู้สูงอายุได้เป็นผู้แสดงบทบาท หรือ การเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น ลักษณะของการรณรงค์เพื่อสังคมด้านต่างๆ

2.2.2 ลักษณะการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

การจัดกิจกรรมก็มีจุดประสงค์ที่จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคม และก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันในครอบครัวอย่างมีความสุข หากจำแนกตามลักษณะของกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดขึ้นนั้น สามารถจำแนกออกเป็นด้านๆ ได้ดังต่อไปนี้ (พฤษนิรันดร์ เหลืองไพบุลย์, 2530, น. 83-88, อ้างถึงใน พรณธิดา บุญพิทักษ์, 2548, น. 14-15)

1. กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย

กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย เช่น การตรวจสุขภาพ การทดสอบสมรรถภาพของร่างกาย การตรวจความต้องการของการปฏิบัติตนให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาเบื้องต้น และความรู้เกี่ยวกับโรคของผู้สูงอายุและการป้องกัน ตลอดจนการใช้ความรู้ในเรื่องของการอยู่ร่วมกันในครอบครัวระหว่างเครือญาติ และการเตรียมใจให้พร้อมกับความเปลี่ยนแปลงของร่างกายในด้านต่างๆ

2. กิจกรรมด้านการศึกษา

เป็นการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้ผู้สูงอายุได้ศึกษาต่อ ได้มีโอกาสพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้กับคนวัยเดียวกัน ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมด้านการศึกษาตามความสนใจและความถนัดของตนเอง กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การศึกษาในเรื่องของพระพุทธศาสนา เช่น การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธรูปและพระเครื่องในสมัยต่างๆ การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนเองเคยทำอยู่ในอดีต และการศึกษาในลักษณะของงานวิชาชีพ ในกรณีที่มีความสามารถในด้านต่างๆ อยู่ก่อนแล้ว เช่น ช่างไม้ การตัดเย็บเสื้อผ้า งานหัตถกรรมต่างๆ เป็นต้น

3. กิจกรรมนันทนาการ

เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุขทางใจให้แก่ผู้สูงอายุ และเป็นกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมความพร้อมของร่างกายในด้านต่างๆ ตามวัยของผู้สูงอายุ เช่น การละเล่นต่างๆ ที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความเพลิดเพลิน ได้แก่ การละเล่นดนตรี นาฏศิลป์ การเล่นละคร การร้องรำทำเพลง การเล่นเกมทั้งในร่มและกลางแจ้ง การออกกำลังกายจะทำให้คนอายุยืนยาวขึ้น ช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของสภาพร่างกาย ทำให้กล้ามเนื้อหัวใจบีบตัว ความดันโลหิตไขมันในร่างกายลดลง ผู้สูงอายุที่ออกกำลังกาย จะมีสุขภาพที่ดีภาพลักษณ์ของตนเองจะเป็นไปในทางบวกมากขึ้น

4. กิจกรรมตามประเพณี วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น

การจัดให้มีงานในโอกาสต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีการผ่อนคลายอารมณ์และได้มีโอกาสสนุกรื่นเริงเหมือนกลุ่มบุคคลอื่นๆ ตลอดจนทำให้เกิดความรู้สึกว่าสังคมยังให้ความสนใจต่อตนเองอยู่

5. กิจกรรมด้านศาสนา

ในกิจกรรมด้านศาสนา ได้แก่ การจัดให้มีการทำบุญ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การจัดให้มีการนิมนต์พระมาเทศน์ การจัดบำเพ็ญกุศลในโอกาสวันสำคัญต่างๆ ทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา เป็นต้น

6. กิจกรรมด้านการเผยแพร่ความรู้

เป็นการจัดกิจกรรมในการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องข้อมูล ข่าวสาร เรื่อง สุขภาพอนามัยอันเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ การจัดให้มีการบรรยายและสัมมนาในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ โดยการเชิญวิทยากรที่มีคุณวุฒิจากภายนอกมาบรรยายเป็นครั้งคราว เป็นต้น

7. กิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม

การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาทในการพัฒนาสังคม เช่น การทำความสะอาดวัดและศาสนสถานในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา หรือกิจกรรมอื่นๆ ตามโอกาส เช่น การจัดธรรมรงค์วันงดสูบบุหรี่

8. กิจกรรมการทัศนศึกษา

ในการจัดกิจกรรมการทัศนศึกษา ได้แก่ กิจกรรมการทำบุญทอดผ้าป่าสามัคคีตามวัดในต่างจังหวัด การนำไปไหว้พระที่เคารพนับถือ หรือการจัดนำเที่ยวตามโบราณสถานที่สำคัญในต่างจังหวัด ทำให้เกิดความสามัคคีและสนุกสนานในระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง

ซึ่งสอดคล้องกับที่กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2548, อ้างถึงใน ชยณัฐราชสีห์, 2557, น. 28-29) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมมาตรฐานปกติ หมายถึงกิจกรรมพื้นฐานทั่วไป ที่ชมรมผู้สูงอายุโดยทั่วไปสามารถปฏิบัติได้

1.1 การประชุมคณะกรรมการและสมาชิกชมรม เพื่อสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละระยะ และหาแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน

1.2 การจัดเลี้ยงอาหารกันเองในชมรมในโอกาสต่างๆ เช่นวันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่

1.3 กิจกรรมทางศาสนา ได้แก่การทำบุญ สวดมนต์ ตามศาสนาที่นับถือ

1.4 การออกกำลังกายและการเล่นกีฬา เช่นการบริหารร่างกาย การออกกำลังกายด้วยกีฬาประเภทต่างๆ

1.5 กิจกรรมนันทนาการ เช่น การร้องเพลง การเล่นเกม การเล่นเกมต่างๆ

1.6 กิจกรรมท่องเที่ยวทัศนศึกษา ได้แก่การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน

1.7 การขอรับคำปรึกษาจากชมรมอื่นๆ อาจจะเป็นรูปแบบเป็นทางการและ
ไม่เป็นทางการ กับชมรมอื่นที่ติดขัดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อนำมาพัฒนาชมรม

1.8 การฟังบรรยายวิชาการ โดยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เช่น
บุคลากรทางการแพทย์ อาจารย์ ปราชญ์ชาวบ้าน

1.9 การของบประมาณหรืออุปกรณ์จากหน่วยงานต่างๆ มาใช้ในการดำเนิน
กิจกรรม

1.10 การศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุอื่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา
ชมรม

1.11 การทำกิจกรรมตามอย่างชมรมอื่นที่มีกิจกรรมที่แปลกใหม่ และน่าสนใจ
หรือที่มองแล้วว่าดีมีประโยชน์กับชมรม เพื่อพัฒนาชมรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.12 การเยี่ยมเยียนสมาชิกที่ป่วยหรือช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เป็นการแสดงความ
ความเอื้ออาทรต่อกัน ทำให้สมาชิกไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองถูกทอดทิ้งหรือโดดเดี่ยว

1.13 การตรวจสุขภาพประจำปีและการฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญ

2. กิจกรรมก้าวหน้าเชิงพัฒนา หมายถึง กิจกรรมที่พัฒนามาจากกิจกรรมเดิม
ของชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อ
ตอบสนองความต้องการของสมาชิก และสร้างความต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

2.1 การประชุมระดมสมอง เพื่อหาข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขชมรม

2.2 การจัดเลี้ยงอาหารผู้ด้อยโอกาส เช่น เด็ก คนพิการ หรือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

2.3 การปฏิบัติธรรมหรือการปฏิบัติตามหลักศาสนาต่างๆ เช่นการถือศีล 8

การนั่งสมาธิ

2.4 การเป็นผู้นำในการออกกำลังกาย ให้กับชมรมของตนเอง และชมรมอื่นๆ

2.5 การทำกิจกรรมพัฒนา จิตอาสา เช่นการร่วมกันปลูกต้นไม้ หรือทำ
ความสะอาดวัดในชุมชนที่อาศัยอยู่

2.6 การเดินทางไปทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และพัฒนาชุมชนในพื้นที่อื่นๆ

2.7 การให้คำปรึกษาแก่ชมรมอื่นๆ เกี่ยวกับกิจกรรมหรือการบริหารชมรม

2.8 การทำกิจกรรมเป็นตัวอย่างให้กับผู้อื่น โดยที่ชมรมเป็นผู้ริเริ่มเอง

2.9 การช่วยเหลือสมาชิกที่ป่วย และช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

2.10 การตรวจสุขภาพประจำปี

สำหรับลักษณะกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พิชิต ลายน้เงิน (2552, อ้างถึงใน
ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ, 2555, น. 26-27) มีความเห็นที่สอดคล้องแต่มีการแบ่งกลุ่มของ
กิจกรรมที่แตกต่างออกไป ดังนี้

1. กิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นที่นิยมทำกัน ทุกคนสามารถเข้าร่วมได้ง่าย ตามวันสำคัญทางศาสนา หรือวัฒนธรรม ประเพณีที่ทางชมรมมีส่วนร่วม

2. กิจกรรมนันทนาการ เป็นการจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริง บันเทิงแก่สมาชิกชมรมตามความพึงพอใจของสมาชิกและโอกาสต่างๆ กิจกรรมประเภทนี้ ส่วนใหญ่จะมีการรับประทานอาหารร่วมกันและ มีการแสดง หรือร่วมกันร้องเพลงตามอัธยาศัย

3. กิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ได้แก่ การเชิญแพทย์หรือบุคลากรทาง สาธารณสุขมาบรรยายในเรื่องการดูแลสุขภาพที่สมาชิกสนใจ มีการตรวจโรคประจำปี ความรู้เรื่องยา แผนปัจจุบันแผนโบราณ และโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

4. กิจกรรมออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับ ผู้สูงอายุ และควรทำอย่างต่อเนื่องมีตารางที่ชัดเจน ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมงต่อครั้ง ซึ่งต้องมีการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสม มีผู้นำการออกกำลังกายที่เหมาะสม

5. กิจกรรมเสริมรายได้ ได้แก่ กิจกรรมที่สมาชิกของชมรมร่วมกันผลิตสิ่งของหรือ บริการต่างๆ แล้วนำไปจำหน่าย หรือให้บริการที่ทำให้เกิดรายได้เสริมให้กับตัวสมาชิกและชมรม

6. กิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปะแขนงต่างๆ ตามที่สมาชิกสนใจ เพื่อเสริมสร้างทักษะ และความบันเทิงใจ เช่น การวาดรูป การเล่นดนตรีประเภทต่างๆ การขับร้อง การประพันธ์บทกลอน ฯลฯ

7. กิจกรรมท่องเที่ยว ทัศนศึกษาออกสถานที่ต่างๆ เพื่อเปิดประสบการณ์ การและเพิ่มการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ให้กับสมาชิก รวมทั้งยังสามารถทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะได้อีกด้วย

8. กิจกรรมการกุศล รวมทั้งสาธารณกุศล ที่สมาชิกชมรมสามารถที่จะช่วยได้ ทั้งกับเพื่อนสมาชิกชมรมด้วยกัน หรือช่วยเหลือกรณีอื่นๆ ในชุมชนหรือในสังคม

9. กิจกรรมฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นกิจกรรมที่ให้การสงเคราะห์แก่สมาชิกที่ถึงแก่กรรม ซึ่งชมรมต้องมีความพร้อมในด้านการบริหารงบประมาณ มีความรู้ความเข้าใจและมีความซื่อสัตย์สุจริต

ลักษณะของกิจกรรมต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุให้สมบูรณ์แข็งแรง ตลอดจนช่วยเสริมสร้างให้ผู้สูงอายุมีความมั่นใจ รู้สึกมีคุณค่าในตนเองและรู้สึกว่าตนเองยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมต่อไปอีก ผู้สูงอายุโดยทั่วไปจะเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง ตามที่ตนเองชอบหรือถนัด เพื่อสร้างความพึงพอใจในการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ

โดยในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีกิจกรรมมาประยุกต์ใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งก็คือสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตราชบุรีบูรณะ เพื่อให้มีการทบทวนกิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ว่ามีกิจกรรมอย่างเหมาะสมหรือไม่ โดยผู้ศึกษานำสิ่งที่ได้แนวคิดที่ได้ทบทวน มาจัดกลุ่มใหม่เพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรม ตามกำหนด เพื่อให้สมาชิกรับทราบสถานการณ์ปัจจุบันของชมรม และสิ่งที่จะดำเนินการในอนาคต การประชุมระดมสมอง ระดมความคิดของสมาชิกในเรื่องต่างๆ

2. กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง การตรวจสุขภาพ ฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ การให้ความรู้ด้านสุขอนามัยด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ความรู้เกี่ยวกับโรคและความเสี่ยงต่างๆ ในวัยสูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย โดยวิทยาการที่มีความรู้ในแขนงต่างๆ และบุคลากรทางการแพทย์ และการออกกำลังกาย เล่นกีฬาประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ช่วยสร้างเสริมให้ร่างกายแข็งแรง และสามารถพัฒนาเป็นนักกีฬาของชมรมไปแข่งขันเนื่องในการแข่งขันต่างๆ

3. กิจกรรมด้านการศึกษา หมายถึง การศึกษาเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ที่สมาชิกสนใจ เช่น ด้านวิชาการแขนงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ภาษา เทคโนโลยีที่จำเป็น หรือจะเป็นการศึกษาในลักษณะของงานวิชาชีพ การฝึกอาชีพต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะและศักยภาพของผู้สูงอายุ และยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกและหารายได้เข้าชมรมเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชมรม การศึกษานี้ยังหมายรวมถึง การทัศนศึกษานอกสถานที่ ศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาพัฒนาชมรม

4. กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ หมายถึง กิจกรรมเนื่องในโอกาสต่างๆ เพื่อความบันเทิง หรือสืบสานวัฒนธรรมอันดีงามและทำนุบำรุงศาสนา เพื่อให้สมาชิกได้รับความสุขทางใจ เช่น การจัดกิจกรรมตามเทศกาล วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันสำคัญทางศาสนา และหมายรวมถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกร้องรำทำเพลง เล่นดนตรี สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะตามความถนัดและความสนใจของสมาชิกชมรม การท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ จุดประสงค์เพื่อให้เกิดความสนุกสนานรื่นเริง และก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่สมาชิกชมรม

5. กิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม หมายถึง การบริจาค เพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อน อยู่ในสภาวะยากลำบาก เจ็บป่วยหรือเสียชีวิต หรือการช่วยเหลือบริจาคผู้เดือดร้อนอื่นๆ เนื่องในเหตุการณ์ต่างๆ การจัดเลี้ยงอาหารแก่เด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง รวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้ หรือทำความสะอาดวัดและชุมชนที่อาศัย

2.2.3 ประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม

การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชมรมผู้สูงอายุ มีจุดประสงค์เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง รู้สึกว่าชีวิตตนเองมีคุณค่า และทำให้ผู้อื่นมองเห็นคุณค่าและเกิดการยอมรับ มีสถานภาพและบทบาทอยู่ในระดับหนึ่งของสังคม จากการศึกษาของนักจิตวิทยาบางกลุ่ม ได้อธิบายไว้ว่า การที่ผู้สูงอายุคิดว่าตนเองมีบทบาทที่ด้อยกว่าคนในวัยหนุ่มสาว ผู้สูงอายุจะรู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่มีประโยชน์ และไม่เท่าเทียมกับคนในกลุ่มอื่นๆ การเข้าร่วมกิจกรรมจะทำให้ผู้สูงอายุยังคงรักษาระดับทางสังคมของตนเองไว้อยู่ ซึ่งกิจกรรมใดก็ตามที่ไม่สามารถทำได้ในวัยสูงอายุ อาจจะเป็นเนื่องมาจากการเสื่อมสภาพของร่างกายตามวัย จะต้องมีการทดแทนกิจกรรมนั้นๆ ด้วยกิจกรรมใหม่อื่นๆ โดยเชื่อว่าบุคคลใดที่สามารถดำรงกิจกรรมทางสังคมของตนไว้ได้ จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสังคม (มาลีรัตน์ โรจน์ดำรงการ, 2551, น. 24)

ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุนั้น ทวีป สมัครการไถ (2551, น. 34-35) และ ประภัสสร ผิวหอม (2557, น. 67-68) มีความเห็นที่สอดคล้องกัน ดังนี้

1. ได้ทำความรู้จักกับเพื่อนกลุ่มใหม่ มีเพื่อเพิ่มมากขึ้น สร้างมิตรภาพที่ดีที่สามารถเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันได้ มีพื้นที่ในการพบปะสนทนาในเรื่องต่างๆ สร้างโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และภูมิปัญญาซึ่งกันและกัน เกิดความสนใจในการนำสิ่งที่ได้รับไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง สร้างความสนุกสนานและคลายความเหงาได้
2. ได้รับประสบการณ์ และความรู้ในการออกกำลังกาย การเล่นเกมกีฬาที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ซึ่งจะฟื้นฟูให้ร่างกายเกิดความแข็งแรง
3. ได้รับการนันทนาการที่เหมาะสมกับวัย เกิดความสนุกสนานบันเทิงใจ ซึ่งจะพัฒนาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น
4. ช่วยให้เกิดความกล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออกในสิ่งต่างๆ ที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ช่วยถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาที่ตนมี เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลัง และสามารถสืบทอดเป็นมรดกของสังคมต่อไปได้
5. ได้มีโอกาสทัศนศึกษาดูงานตามสถานที่ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิตตนเอง และพัฒนาชมรม
6. มีโอกาสได้บำเพ็ญประโยชน์ หรือทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและทำกิจกรรมทางศาสนา ที่สามารถยกระดับจิตใจ ให้เกิดความปิติยินดีที่ได้ทำความดีร่วมกัน
7. ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี การยอมรับและเคารพซึ่งกันและกัน เกิดความรับผิดชอบในการดำเนินงานในชมรม ซึ่งจะสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเอง ชมรม และสังคมในท้ายที่สุด

ซึ่ง สุกัญญา บุญวิเศษ (2551, น. 12) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า โดยทั่วไปแล้ว ชมรมผู้สูงอายุจะมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการทางด้านสุขภาพ ฟื้นฟูร่างกายและ ป้องกันโรค เป้าหมาย คือ ปรับเปลี่ยนและลดการบาดเจ็บ การป่วยเรื้อรัง ความพิการที่อาจเกิดขึ้น ในผู้สูงอายุ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นคือสมาชิกชมรมสามารถดำรงชีวิตได้ในภาวะปกติ ชะลอความเสื่อมจาก การชรา โดยส่งเสริมให้ทำกิจกรรมอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ ออกมาในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ซึ่งผลการดำเนินการจะช่วยทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม และได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ จะสามารถปรับเปลี่ยนชีวิตตนเองไปในทางที่เสริมสร้างสุขภาพ มีแบบ แผนในชีวิต การออกกำลังกาย นันทนาการ การจัดการกับภาวะความเครียด ภาวะซึมเศร้าได้ดีกว่า ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าร่วมชมรม ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตให้เกิดความแข็งแรง มีจิตใจที่เบิกบาน รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนชมรมให้ประสบความสำเร็จ

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้ศึกษาได้นำมาประยุกต์และแบ่งประเภทประโยชน์ ที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินตนเองของ กลุ่มเป้าหมายคือ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตราชภัฏรณรงค์ กับทัศนคติต่อการจัดกิจกรรมของชมรม ผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อตนเอง ประกอบด้วย

1.1 เพื่อพัฒนาด้านสุขภาพกาย ทำให้ร่างกายมีการเคลื่อนไหวในการทำ กิจกรรมต่างๆ การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพของร่างกาย ได้รับการตรวจ สุขภาพและได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลตนเอง เพื่อลดการเจ็บป่วย ความพิการที่อาจจะ เกิดขึ้น ส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีให้กับตนเอง

1.2 เพื่อพัฒนาสุขภาพจิต การเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมช่วยให้จิตใจ เบิกบาน มีความสุขสนุกในชีวิต มีกำลังใจและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ลดความเครียดและภาวะ ซึมเศร้า เพิ่มความสามารถในการควบคุมอารมณ์

1.3 เพื่อพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ การทำกิจกรรมชมรมทำให้ได้รู้จักเพื่อนใหม่ มี สังคมที่กว้างขึ้นกว่าเดิม มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

1.4 เพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยส่งเสริมคุณค่าและจริยธรรม ในตนเอง เพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและอาชีพ ส่งเสริมความกล้าแสดงออก กล้าคิดกล้าทำและความรับผิดชอบ ลดความเห็นแก่ตัว และรู้จักสิทธิของตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้ โดนละเมิด

2. ประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ

2.1 พัฒนาชมรมให้เกิดความเข้มแข็ง เพราะมีสมาชิกที่สามารถพัฒนาตนเอง และทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างราบรื่น ก่อให้เกิดความสามัคคี สมาชิกอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชมรม

2.2 สร้างชื่อเสียงให้กับชมรม และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีและให้คำแนะนำ ให้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นได้

3. ประโยชน์ต่อสังคม

3.1 ได้เรียนรู้ในเรื่องของหน้าที่ความรับผิดชอบ ในสังคมประชาธิปไตย เคารพ กติกาของสังคม สร้างคุณค่าจริยธรรมความมีน้ำใจ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของชาติ

3.2 ผู้สูงอายุรู้จักการให้บริการ เป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ

3.3 ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อให้คง อยู่ในสังคมต่อไป

ในส่วนการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุนั้น สำนักสร้างและจัดการความรู้ กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย (2559) ได้กำหนดแนวปฏิบัติของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่จะทำ ให้การดำเนินงานของชมรมสามารถพัฒนาได้ และตอบโจทย์ในเรื่องการพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างรอบด้าน ซึ่งได้นำเอา Best Practices ด้านการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุ จากหลายๆ พื้นที่ มาถอดบทเรียนและสรุป ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุได้ โดยเฉพาะใน หัวข้อที่ไม่ใช่กิจกรรมทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ ควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 คณะกรรมการชมรมฯ ควรจัดประชุมเพื่อจัดทำแผนกิจกรรมดำเนินงาน ประจำปีที่ตอบสนอง ความต้องการของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

1.2 คณะกรรมการชมรมฯ และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ นัดประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้ง

1.3 ชมรมควรมีการจัดทำโครงการ หรือของบประมาณในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ หรือจัดกิจกรรมให้กับสมาชิก เพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตให้กับสมาชิกชมรม

2. กิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ถือเป็นกิจกรรมสำคัญของ ชมรมผู้สูงอายุที่สามารถดำเนินการให้ต่อเนื่อง และมีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของ สมาชิก ดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพระหว่างสมาชิกและระหว่าง ชมรมผู้สูงอายุ เพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การดูแลตนเองของสมาชิกและชมรมผู้สูงอายุอย่าง ต่อเนื่อง

2.2 จัดให้มีระบบการดูแล ฝ้าระวัง ส่งเสริม ป้องกัน ฟื้นฟู โดยใช้แบบ ประเมิน คัดกรอง สำหรับผู้สูงอายุ ครอบครัว และอาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการดูแลสุขภาพ ผู้สูงอายุทั้งระดับ บุคคล ครอบครัว และชุมชน

3. กิจกรรมด้านสังคม ผู้สูงอายุ คือ ปุชนิยมบุคคลในการถ่ายทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม สู่เยาวชน คนรุ่นหลัง จึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมด้านสังคม ส่งเสริมให้มีจิตอาสา เพื่อนำศักยภาพของผู้สูงอายุ มาใช้ประโยชน์ อีกทั้งผู้สูงอายุเองจะเกิด ความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมและบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ของชุมชน ได้แก่ การจัดกิจกรรม ดังนี้

3.1 การสร้างกลุ่มจิตอาสาต่างๆ ในกลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

3.2 มีกิจกรรมเยี่ยมเยียนเพื่อนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย หรือให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ ผู้สูงอายุที่ยากไร้

3.3 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวบรวมภูมิปัญญาผู้สูงอายุ และถ่ายทอด องค์ความรู้สู่เยาวชน รุ่นหลัง เช่น การปลูก/ผลิตสมุนไพรไทย การทำขนมไทย จักสาน ศิลปะพื้นบ้าน ต่างๆ เป็นต้น

4. กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมกิจกรรมด้านเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกชมรม ผู้สูงอายุ โดยใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตามรอยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เพื่อ เสริมสร้างอาชีพ รายได้ และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้แก่

4.1 การอบรมอาชีพพระยะสั้นให้แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เช่น การทำกระเป๋า ตะกร้า ร้อยคริสตัล อาหาร ขนมไทย สมุนไพร ผักปลอดสารพิษ เป็นต้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ชมรมผู้สูงอายุ การศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนาสังคมและหน่วยงานด้านสาธารณสุข เป็นต้น รวมถึงจัดตั้งกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ เช่น การจัดตั้งกลุ่มทอผ้า อาหารไทย สมุนไพร เครื่องจักสาน เป็นต้น เพื่อให้เกิดกลุ่มสร้างอาชีพของ ผู้สูงอายุ

4.2 สนับสนุนการจัดจำหน่ายสินค้า เพิ่มมูลค่าสินค้า ทำการตลาดเพื่อเป็น รายได้ เป็นอาชีพเสริม ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุหรือเพื่อให้เกิดเป็นทุนสำหรับชมรมผู้สูงอายุ

4.3 สนับสนุนสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุให้เป็นวิทยากรในการถ่ายทอด ภูมิปัญญา

4.4 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กองทุน ออมวันละบาท กองทุน ฅาปนกิจ และกองทุนเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงนำแนวปฏิบัติดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ เพื่อถามความ คิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตราชภัฏบรณณะ ต่อกิจกรรมที่ต้องการให้มีการพัฒนา และ

กิจกรรมใหม่ที่ยากให้มีการเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมที่ตนเองต้องการ

2.3 ทฤษฎีการรับรู้

2.3.1 ความหมายของการรับรู้

การรับรู้ของบุคคลมีผู้ที่ได้ศึกษาและให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

การรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการแปลผลจากการที่มีสิ่งเร้าหรือการได้สัมผัสโดยประสาทสัมผัสทั้งห้า ทั้งการได้เห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การได้รับรส และการสัมผัส และตีความออกมาและสร้างภาพในสมองอย่างมีความหมายที่สามารถเข้าใจได้ โดยอาศัยความรู้ที่มีอยู่เดิม ประสบการณ์ที่มี แรงจูงใจและความรู้สึกนึกคิดเป็นตัวช่วยในการแปลความหมายต่างๆ แล้วจึงตอบสนองโดยการปฏิบัติไปตามที่แปลความหมายออกมา ออกมาเป็นรูปแบบของความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งแต่ละคนก็จะแสดงออกแตกต่างกันออกไปตามการรับรู้ของแต่ละคน (พิศมัย สุวรรณรังษี, 2552, น. 35, วิลาสิณีย์ จำปาตะ, 2551, น. 7 และ ชาลี เบญจวงศ์, 2550, น. 11)

สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2541, น. 47, อ้างถึงใน กิตติ งามเสงี่ยม, 2550, น. 12) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า ถึงแม้คนเราจะอยู่ในสภาวะเดียวกัน และอยู่ในสภาพแวดล้อมโดยรอบที่อยู่ในสภาวะที่เป็นจริง การรับรู้ของบุคคลแต่ละคนนั้นก็ยังคงจะไม่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พิจิต พรหมแก้ว (2547, น. 22, อ้างถึงใน วรรณศรี วัดเกต, 2553, น. 21-22) และสาเหตุที่ทำให้แตกต่างกันนั้น ได้แก่

1. ผู้รับรู้ เมื่อบุคคลใดพยายามที่จะตีความหมายสิ่งที่ได้รับรู้ว่าเป็นอะไร สิ่งที่จะมีอิทธิพลคือ ลักษณะส่วนตัวของบุคคลนั้น ซึ่งได้แก่ ความสนใจ ทศนคติ สิ่งจูงใจ ประสบการณ์ในอดีต และความคาดหวังของตน ซึ่งสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะสาธารณสุข (2550) ที่กล่าวว่า การรับรู้จะแตกต่างกันไปตามการตีความของแต่ละคน หมายถึงแต่ละคนจะตีความสิ่งที่ได้รับรู้มาไม่เหมือนกันตามภูมิหลังของคนๆ นั้น

2. เป้าหมาย หมายถึงสิ่งที่ได้รับรู้ สังเกต ซึ่งคือความใหม่ การเคลื่อนไหว ขนาด ภูมิหลัง น้ำเสียงและความใกล้เคียง ซึ่งบุคคลจะสร้างภาพของเป้าหมายนั้นๆ กับภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ซึ่งสามารถสร้างภาพลักษณะได้ตามเป้าหมายตามที่ได้เห็นได้ ทำให้เกิดการจัดสิ่งที่ได้รับรู้ที่มีความคล้ายกันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน

3. สถานการณ์ หมายถึงสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ต่างๆ สุขาจันทรเอม (2527, น. 121, อ้างถึงใน เพ็ญศรี อิมใจ, 2550, น. 20) ก็ได้ตีความหมายของการรับรู้ ออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

การตีความหมายจากการสัมผัส หมายถึง ไม่เพียงแค่ว่ารับรู้ได้เห็น ได้กลิ่น ได้ยิน หรือผิวสัมผัสเป็นอย่างไร แต่ต้องรับรู้ได้ว่าสิ่งเหล่านั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร มีรูปร่างเช่นไร ทิศทางอยู่ที่ไหน ไกลใกล้ตัวเราอย่างไร

การตีความหมายจากพฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกและตอบสนองต่อสิ่งเร้า นอกจากนั้นในต่างประเทศก็มีผู้ที่ได้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ ดังนี้ ชิฟฟ์แมน และ คานุก (Schiffman & Kanuk, 1994, อ้างถึงใน วิลาสินีย์ จำปาตะ, 2551) ให้ความหมายไว้ว่า กระบวนการของการคัดสรร จัดระเบียบและตีความหมายของสิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นออกมาเป็นภาพที่สามารถสื่อความหมายได้ และเป็นภาพรวมของโลก ซึ่ง แกร์ริสัน (Garrison, 1972, อ้างถึงใน ณัฐฉิรา กองฉลาด, 2551) ก็ให้ความหมายไว้สอดคล้องกัน และได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า การรับรู้เป็นกระบวนการแปลความหมายของสมองที่มีต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งที่ได้สัมผัส ทำให้บุคคลนั้นทราบว่ามีสิ่งใดสัมผัสจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 นั้น คืออะไร มีลักษณะอย่างไร มีความหมายว่าอย่างไร ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องอาศัยประสบการณ์ส่วนตัวเป็นตัวช่วยในการตีความหมาย หากผู้ใดที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในสิ่งนั้นๆ ก็จะไม่รู้ความหมาย

ดังนั้นสรุปได้ว่าการรับรู้ หมายถึง การแปลความหมายของสิ่งที่ได้สัมผัสจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ออกมาเป็นสิ่งความหมายที่มี หรือในบางครั้งไม่ได้สัมผัสแต่ก็สามารถแปลความหมายได้ โดยได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งที่เคยเรียนรู้มาจากอดีต ประสบการณ์ที่ผ่านมา ทักษะคิด ความเชื่อของบุคคลนั้น เป็นขั้นตอนที่อยู่ระหว่างสิ่งที่ได้สัมผัสกับการตอบสนองต่อสิ่งนั้น ซึ่งแต่ละคนอาจจะแปลความหมายออกมาไม่เหมือนกันแม้จะเป็นสิ่งๆ เดียวกันก็ตาม

2.3.2 กระบวนการของการรับรู้

นักจิตวิทยา เช่น เซอร์เมอร์ฮอร์น ฮัน และ ออสบอร์น (Sehermerhorn Hunt & Osborn, 1985) กล่าวว่า กระบวนการของการรับรู้ นั้น เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาในการให้ความหมายของสิ่งที่เข้ามากระตุ้น เพื่อสร้างประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งจะไม่เหมือนกัน กล่าวคือ เมื่อบุคคลหนึ่งเจอสิ่งที่มีมากระตุ้น ก็จะแปลความหมายของสิ่งๆ นั้นออกมาไม่เหมือนกัน

ซึ่งสอดคล้องกับ สัตยากร วงศ์ราษฎร์ (2550, น. 25-26) ที่ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการของการรับรู้ ว่าเป็นกระบวนการทางจิตวิทยา ประกอบกับความสนใจต่อสิ่งที่เข้ามากระตุ้น แปลความหมายเป็นการรับรู้ หากผ่านการสัมผัสโดยประสาทสัมผัสทางกาย และส่งต่อเพื่อเป็นประสบการณ์ของสมองเพื่อให้เกิดการรับรู้ต่อไป หรือในบางครั้งการรับรู้ก็เกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องผ่านการสัมผัส เนื่องจากประสบการณ์ในอดีตและการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ผ่านมา

จนสามารถรับรู้และเข้าใจได้ทันทีว่าสิ่งนั้นคืออะไร หากบุคคลถูกเร้าด้วยสิ่งที่เคยพบเจอมาก่อน ก็จะสามารถตีความหมายได้โดยที่นำไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่เคยได้รับรู้มาก่อน

และ คาสท์ และ โลเซนวิก (Kast & Rosenzweig, 1985) ได้อธิบายเพิ่มเกี่ยวกับกลไกของการรับรู้ ซึ่งได้แก่ การเลือก การตีความ และการไม่ยอมตีความ โดยที่การไม่ยอมตีความจะรับรู้โดยอาศัยหลักการเดิม และรวมกับปัจจัยที่มีอิทธิพล ซึ่งได้แก่ บทบาท งานและระบบรางวัล ตำแหน่ง พลังงานจากกลุ่มปฏิสัมพันธ์ ความกดดัน และจึงแปลความหมายออกมา

กิตตินันท์ สิทธิชัย (อ้างถึงใน กิตติ งามเสงี่ยม, 2550, น. 35) และ พิศมัย สุวรรณรังษี (2552, น. 35-36) เห็นสอดคล้องกันว่ากระบวนการของการรับรู้ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. มีสิ่งเร้าเกิดขึ้น และสัมผัสสิ่งเร้านั้นผ่านทางประสาทสัมผัส
2. การเลือก เป็นการเลือกสิ่งเร้าบางอย่างจากสิ่งเร้าทั้งหมดเพื่อนำมาแปลความหมาย เนื่องจากบุคคลไม่สามารถรับทราบข้อมูลได้ทั้งหมด เนื่องจากปัจจัยภายในตัวของบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพของแต่ละคน การเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ แรงจูงใจและความสนใจ เฉพาะตน ความคาดหวัง ทัศนคติ ความสามารถในการจำการเข้าใจที่แตกต่างกัน แรงขับและความต้องการเช่น ความอยาก และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ขนาด ความเข้มข้น ความตรงข้ามองค์ประกอบต่างๆ ความเคลื่อนไหว การซ้ำ ความแปลกใหม่และความคุ้นเคย

3. การจัดระบบระเบียบของการรับรู้ มี 5 ลักษณะด้วยกัน แบบแรก คือ ความต่อเนื่อง คือ ความโน้มเอียงในการรับรู้ซึ่งต่อเนื่องจากสิ่งที่เคยได้เรียนรู้มา การปิดให้เต็ม การเติมข้อมูลให้การรับรู้สมบูรณ์ ความใกล้เคียง การโน้มเอียงในการรับรู้สิ่งที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่เคยได้เรียนรู้มา ความเหมือน การจัดกลุ่มสิ่งที่เหมือนกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และความสนใจ การโน้มเอียงในการรับรู้ในสิ่งที่สนใจเป็นพิเศษ

4. การแปลความ โดยอาศัยคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น ทัศนคติ ค่านิยม ความรู้เดิม ประสบการณ์ แล้วจึงแปลความหมาย ซึ่งการแปลความหมายหากจะทำให้สามารถแปลออกมาได้อย่างถูกต้อง ต้องอาศัยเซาว์ปัญหา การตั้งใจ การมีความรู้หลายๆ ด้านก็จะสามารถทำให้การแปลความหมายทำได้สะดวก

และ รัตนา ปัญญาติ (2541, น. 38-40, อ้างถึงใน นครไทย จินสวัสดิ์, 2553, น. 28-29) ยังเพิ่มขั้นตอนของการรับรู้ ซึ่งมองว่าไปถึงคุณค่าของการรับรู้ หลังจากแปลความหมายแล้ว ซึ่งมีอยู่ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างคุณค่า สังเกตได้จาก การยอมรับคุณค่าคือการมองเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นว่ามีประโยชน์อย่างไร มีคุณค่าในตัวของมันอย่างไร และต่อมาคือ การชมชอบคุณค่า คือ

การตัดสินใจว่า จะยึดถือสิ่งนั้นอย่างไร จะตอบสนองไปในทิศทางไหน และการผูกพันในคุณค่า หมายถึง การมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งๆ นั้นและฝังแน่นในคุณค่าของสิ่งนั้นอย่างลึกซึ้ง

2. การจัดระบบคุณค่า การพิจารณาเกี่ยวกับค่านิยมของสิ่งๆ นั้น นำมาคิดพิจารณา รวบรวมและจัดระเบียบใหม่ให้เป็นหมวดหมู่ และเป็นระบบ ให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งนั้น กระบวนการนี้แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ การสร้างมโนภาพเกี่ยวกับคุณค่า หมายถึง การจัดกลุ่มของคุณค่าสิ่งนั้นได้ และการกลุ่มให้เป็นระบบจนสามารถมองเห็นภาพรวมของคุณค่าสิ่งนั้นได้ และจะออกมาในรูปแบบของการพัฒนาอุดมการณ์ และปรัชญาของชีวิต

3. การสร้างลักษณะนิสัย คือ การพัฒนาความรู้สึกต่อสิ่งนั้น จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการแสดงออกอย่างเป็นเอกลักษณ์

ดังนั้นผู้ศึกษามีความเห็นว่า กระบวนการของการรับรู้ จะประกอบด้วยขั้นตอนที่เริ่มจากการมีสิ่งที่มีมากระตุ้นความรู้สึกหรือการอวัยวะสัมผัสต่างๆ และมีกระบวนการในการจัดระบบในการรับรู้ และแปลความหมายของสิ่งที่มีมากระตุ้นตามประสบการณ์ ความรู้ ทัศนคติเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งหากอยากให้การรับรู้เป็นไปอย่างถูกต้องต้องทำให้การแปลหมายออกมาดี ต้องอาศัยความรู้อย่างหลายหลาย ถูกต้องและชัดเจน และการรับรู้สามารถทำให้เกิดการพัฒนา ลักษณะพฤติกรรม และความรู้สึกนึกคิด ก่อเกิดเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

2.3.3 ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญต่อการรับรู้

การรับรู้ มีองค์ประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่ทำให้เกิดความรับรู้แตกต่างกันออกไป แม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าว นางลักษณะ ไหว้พรหม (2551) สรุปไว้ดังนี้

1. การใส่ใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่เตรียมบุคคลเพื่อให้การรับรู้ที่นั่นเกิดประสิทธิภาพ เริ่มจากการปรับอวัยวะสัมผัส เช่น ตาที่ใช่มอง หูที่ใช้ฟัง หากมีความใส่ใจมากขึ้น การรับรู้ก็จะสามารถทำได้ดี การใส่ใจ ประกอบด้วย ภาวะของผู้รับรู้ สภาพของบุคคลนั้นๆ เป็นอย่างไร เพราะบุคคลแต่ละคนเติบโตมาต่างกัน ดังนั้นความรู้สึกนึกคิดจึงแตกต่างกันออกไปด้วย สิ่งที่แตกต่างกันและเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความใส่ใจ คือ ความคาดหวัง แรงจูงใจและความต้องการ องค์ประกอบอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดการใส่ใจ คือคุณลักษณะของสิ่งเร้า ความสนใจต่อสิ่งๆ นั้นที่ทำให้เกิดความใส่ใจ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งนั้น

2. ประสบการณ์เดิม เป็นสิ่งที่สะสมมาตลอดชีวิต และนำมาใช้ในการคาดคะเน และเตรียมการรับรู้ ซึ่งบุคคลมักจะตีความหมายตามภูมิหลังของตนเอง และประสบการณ์และการรับรู้ทางสังคมจะเกี่ยวข้องกันเสมอ ประสบการณ์มีความหมายแบบกว้าง ซึ่ง ญฎฐิรา กองฉลาด (2551, น. 8) แบ่งประสบการณ์ออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ประสบการณ์ที่เป็นส่วนของความรู้สึกต่างๆ ซึ่งมีลักษณะคลุมเครือไม่สามารถอธิบายเป็นคำพูดได้โดยตรง ประสบการณ์ที่สามารถอธิบาย

เป็นคำพูดได้ เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เกิดขึ้นตลอดเวลา และประสบการณ์ที่เป็นนามธรรม ลักษณะคล้ายกับลักษณะแรก แต่ประสบการณ์ส่วนนี้จะป็นจิวทำให้เกิดระบบภาษา

3. การเตรียมความคิดและสถานการณ์แวดล้อม ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความคาดหวังในการรับรู้ บุคคลจะต้องเตรียมในการตีความและรับรู้ต่อสิ่งเร้านั้นๆ อย่างรอบคอบพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้การรับรู้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุชีรา สนธิสายสิงห์ (2550, น. 23-24) ที่มีความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการรับรู้ว่ามีทั้งองค์ประกอบจากภายในบุคคล และภายนอก ได้แก่ บุคคลหรือผู้รับรู้ และสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ ซึ่งได้อธิบายเพิ่มเติมในรายละเอียดดังกล่าวไว้ดังนี้

1. สิ่งเร้า การดึงดูดใจของสิ่งเร้าแต่ละอย่างนั้นไม่เหมือนกัน เพราะคุณสมบัติของสิ่งเร้าแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน บางสิ่งก็สามารถทำให้เกิดความรู้สึกและรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว บางสิ่งก็ไม่ทำให้เกิดความสนใจและถูกมองข้ามได้ง่าย สิ่งเร้าที่สามารถดึงดูดใจคนได้ มักมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ความเข้มของสิ่งเร้า ความหนักเบา เข้มจางของแสงสีเสียงสิ่งที่ได้สัมผัส เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลให้ความสนใจกับสิ่งเร้านั้น

1.2 ความเด่นหรือการตัดกัน การมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่โดดเด่น แปรลดแยกไปจากสิ่งอื่น ก็จะทำให้เกิดความสนใจในสิ่งนั้นมากขึ้น

1.3 ขนาดของสิ่งเร้า ขนาดของสิ่งเร้าที่แปลกไปจากเดิม เป็นตัวดึงดูดให้เกิดความสนใจได้มากกว่า

1.4 การเคลื่อนไหว สิ่งเร้าที่มีการเคลื่อนไหว มักจะได้รับความสนใจกว่าสิ่งเร้าที่อยู่นิ่งหรืออยู่กับที่

1.5 ความถี่หรือความบ่อย สิ่งเร้าที่ปรากฏให้เห็นบ่อย จะเป็นที่สนใจมากกว่าสิ่งเร้าที่ปรากฏให้เห็นนานๆ ครั้ง

1.6 ความแปลกใหม่และความคุ้นเคย สิ่งเดิมที่อยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ หรือสิ่งใหม่ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิม มักจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจได้ดี

1.7 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพที่ตั้ง ความใกล้หรือไกล ระยะห่างจากตัวบุคคล สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวบุคคลมากกว่า มักจะถูกให้ความสำคัญมากกว่าสิ่งที่อยู่ไกล

2. บุคคลหรือผู้รับรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะการตีความสิ่งเร้าที่ได้พบ แต่ละบุคคลก็จะมี ความแตกต่างกันออกไป ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ต่างกัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

2.1 ขีดจำกัดทางกายภาพและความสมบูรณ์ของร่างกาย สภาพร่างกายของบุคคลรวมถึงสมองและระบบประสาท ทำให้ความสามารถในการรับรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

2.2 แรงจูงใจหรือความต้องการ เป็นสิ่งที่เป็นตัวแรงในการให้บุคคลตีความหมาย สิ่งที่ได้รับรู้ให้ตรงกับความต้องการของตนเอง หรือก็คือ บุคคลมักรับรู้สิ่งรอบตัวไปตามความต้องการ หรือแรงจูงใจของตนเอง

2.3 ความคาดหวัง เป็นความคาดหวังของบุคคลที่จะบรรลุในสิ่งที่ตนต้องการ หากไม่เป็นไปตามที่หวัง ก็อาจจะเกิดความเครียดและส่งผลต่อการแปลความหมายสิ่งที่ได้รับรู้เบี่ยงเบนไปได้

2.4 บุคลิกภาพ ลักษณะของแต่ละบุคคลนั้นย่อมไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การแปลความหมายของสิ่งที่ได้รับรู้แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่างเช่นคนที่มีอุปนิสัยไม่คิดมาก ก็จะแปลความหมายของสิ่งที่ได้รับรู้แตกต่างกับบุคคลที่มีอุปนิสัยจริงจัง แม้ว่าจะเป็นสิ่งเดียวกันก็ตาม

2.5 ประสบการณ์ในอดีตและการเรียนรู้ การรับรู้ของบุคคลไม่ได้เกิดจากความว่างเปล่า ประสบการณ์การของแต่ละบุคคลก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการตีความหมายสิ่งที่ได้รับรู้ ดังที่กล่าวไปข้างต้น

2.6 ค่านิยม เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการรับรู้ของแต่ละบุคคล ตามค่านิยม และความเชื่อของบุคคลนั้นๆ ต่อความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีบทบาทอย่างมากต่อการตีความหมาย

2.7 ความคุ้นเคยกับสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่พบให้เห็นบ่อยๆ จะทำให้บุคคลระลึกได้ และรับรู้สิ่งนั้นๆ ได้เร็วมากขึ้น

2.8 ความสอดคล้องกับสภาวะภายในของผู้รับรู้ในช่วงนั้น สิ่งเร้าที่สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึก ความต้องการ การคาดหวังของบุคคลในช่วงนั้น จะทำให้สามารถรับรู้ได้เร็วกว่า

2.3.4 ความสำคัญของการรับรู้

รัจจี นพเกตุ (2541, น. 4, อ้างถึงใน กิตติ งามเสงี่ยม, 2550, น. 19-20) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการรับรู้ไว้ดังนี้

1. การรับรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีพฤติกรรมเกิดขึ้นในทุกครั้ง ยิ่งพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ มีความซับซ้อนมากขึ้นเท่าใด การรับรู้ก็จะมีค่าสำคัญมากเท่านั้น

2. การรับรู้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมเฉพาะของบุคคลนั้นๆ รวมไปถึงปฏิกิริยาทางสังคมที่แสดงออกมาด้วย

3. การรับรู้ของบุคคลสามารถนำมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคม และนำไปสู่การพัฒนางานด้านต่างๆ ได้

2.3.5 การวัดการรับรู้

วิธีการวัดการรับรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษา สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต บารอน และ เบิร์น (อ้างถึงใน พิศมัย สุวรรณรังษี, 2552, น. 35) กล่าวถึงการสังเกตบุคคลซึ่งมีอยู่ 4 วิธี ได้แก่ วิธีแรก คือ การสังเกตจากสีหน้าของบุคคล อย่างที่สอง

คือ การสังเกตจากแววตาและสายตา อย่างที่สาม คือ การสังเกตจากปฏิกิริยาท่าทาง และสุดท้าย คือ การสังเกตจากพฤติกรรมที่เค้าแสดงออกว่าคุณคนนั้นมีเจตนาอย่างไร

2. การใช้แบบสอบถาม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

2.1 แบบสอบถามที่มีข้อความเพียงความคิดเดียว โดยผู้ที่ตอบจะเลือกคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ใช่หรือไม่ใช่ ถูกหรือผิด เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และอาจจะใส่ข้อไม่แน่ใจให้ผู้ตอบเลือกด้วยก็ได้

2.2 แบบสอบถามที่มีคำตอบหลายข้อให้เลือกตามสเกล คำถามจะเป็นประโยคคำถาม และมีให้บุคคลตอบระดับการรับรู้ออกเป็นระดับออกเป็น 5 หรือ 7 ระดับ เช่น น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด เป็นต้น

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ การวัดระดับการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นการวัดว่าสมาชิกชมรมผู้สูงอายุทราบหรือไม่ว่ากิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุที่ตนเองเป็นสมาชิก มีกิจกรรมที่เหมาะสม และครบถ้วนตามมาตรฐานของการตั้งชมรมผู้สูงอายุ ทราบหรือไม่ว่ากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุควรมีกิจกรรมประเภทใดบ้าง เพื่อที่จะศึกษากิจกรรมด้านที่ขาดหายไป และวางแผนเพิ่มเติมกิจกรรมให้สมบูรณ์ตามความต้องการของสมาชิกชมรม

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

มีผู้ที่ทำการศึกษา และให้ความหมายของทัศนคติไว้หลากหลาย โดยในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้นำมารวบรวมไว้ ดังนี้

2.4.1 ความหมายของทัศนคติ

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, น. 389) ให้ความหมายของคำว่าทัศนคติ ซึ่งคำว่าทัศนคติเป็นคำสมาสระหว่างคำว่า “ทัศน” ซึ่งแปลว่า ความเห็น และคำว่า “คติ” ซึ่งแปลว่าลักษณะหรือแบบอย่าง เมื่อรวมกันจึงแปลได้ว่า “ลักษณะของความเห็น” ซึ่งเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สอดคล้องกับ นิวคอมบ์ และ คอนเวอร์ (Newcomb & Converse, 1965, pp. 41-42, อ้างถึงใน กลิ่นชบา คาร์ส, 2550, น. 32) และ ดุษฎี กฤษฎี (2551, น. 28) ที่ให้ความหมายของทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันว่า ทัศนคติคือความโน้มเอียงของจิตใจบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่มีมาตั้งแต่อดีต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งอาจจะแสดงออกมาเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกนึกคิด อากัปกิริยาท่าทางต่างๆ เป็นการแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยการประเมินค่าและตีความสิ่งนั้นขึ้นใหม่ ซึ่งมีการแสดงออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1) การแสดงออกในเชิงบวกหรือในแง่ของความพึงพอใจ เห็นด้วยหรือยอมรับ เรียกว่า เป็นทัศนคติเชิงบวก ซึ่งทำให้บุคคลอยากเข้าใกล้ ต้องการสิ่งๆ นั้น และ 2) ทัศนคติเชิงลบ ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วยหรือปฏิเสธ ทำให้เกิดความไม่ยอมอยู่ใกล้ อยากหลีกเลี่ยงไปให้ไกลจากสิ่งนั้น

แต่ อ็อพเพนไฮม์ (Oppenheim, 1966, p. 355, อ้างถึงใน คณิงรัตน์ ลีวิทยา, 2554, น. 45) ได้ให้ความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปว่า บุคคลอาจจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่อาจจะไม่ได้แสดงออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัดก็ได้ ไม่มีอาการในเชิงบวกหรือลบให้เห็นชัดเจน เพราะบุคคลแต่ละคนมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากน้อยต่างกัน แต่หากทัศนคติมีการยืนยันที่หนักแน่นมากขึ้นจนเกิดความเชื่อมั่นก็อาจจะมีแรงผลักดันจนก่อให้เกิดพฤติกรรมบางลักษณะออกมาได้

ทัศนคติเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงไปยังพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งในทางจิตวิทยา เกิดจากความสลับซับซ้อนของความรู้สึก หรือเรียกว่าการมีอคติในการสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่สั่งสมมา มีความโน้มเอียง ที่จะมีความคิด ความรู้สึกและปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดี หรือต่อต้านไม่ยอมรับ ส่วนในด้านพฤติกรรมนั้น ก็คือการเตรียมความพร้อมที่จะตอบสนองหนึ่งใดสิ่งหนึ่งออกไป มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกไปนี้ ก็จะปรับเปลี่ยนแปลงปรับปรุงความคิดความเชื่อของบุคคล โดยสามารถที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทัศนคติของคนจึงสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ (ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531, อ้างถึงใน นนทรีย์ วงษ์วิจารณ์, 2556, น. 25, และ สลิลทิพย์ เลิศพงศ์ภากรณ์, 2554, น. 38)

ซึ่งการที่บุคคลจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนนั้น แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะดังต่อไปนี้ (จุมพล รอดคำดี, 2532, น. 117)

1. การเปลี่ยนแปลงความคิด จากการได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ
2. การเปลี่ยนแปลงความรู้สึก มาจากประสบการณ์ของบุคคลที่ไปประสบพบเจอกับเหตุการณ์หรือผู้คนต่างๆ และมีผลต่อความรู้สึก
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เมื่อบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ส่งผลให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

โดยสรุปแล้ว ทัศนคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกหรือความเชื่อของบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งเร้าที่เกิดขึ้น ในทิศทางที่เป็นบวกหรือเป็นลบ หรืออาจจะไม่แสดงออกมาในทันที บางกรณีต้องใช้เวลา ทัศนคติสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยอาศัยประสบการณ์ของชีวิตเพื่อนำมาปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

2.4.2 การก่อเกิดของทัศนคติ

เจษฎา โควสุรัตน์ (2553, น. 15) ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกับ เชิดศักดิ์ โขवासัทธี (2540, น. 40, อ้างถึงใน สุกฤษฎ อรรคเลิศลาภ, 2555, น. 21-22) ว่าทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ ที่สำคัญ แบ่งออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลใดก็ตามเคยมีประสบการณ์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในแง่ดีหรือไม่ดีมาก่อน ทิศทางของทัศนคติบุคคลนั้นก็จะจะเป็นไปตามประสบการณ์ดังกล่าว

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from others) การได้รับทราบข้อมูลต่างๆ ที่มาจากการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลกับบุคคลอื่นๆ ก็มีผลต่อทัศนคติเช่นเดียวกัน ซึ่งก็จะสั่งสมจนกลายเป็นประสบการณ์ และกลายเป็นรูปแบบเฉพาะของแต่ละบุคคล

3. แบบอย่าง (Model) เมื่อมีเหตุการณ์บางอย่างและมีการเลียนแบบตามก่อให้เกิดการถ่ายทอดทัศนคติจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง และยอมรับเป็นทัศนคติของตนเอง

4. สถาบัน (Institutional Factors) สถาบันต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคล ก็เป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดทัศนคติ

ซึ่ง จำรอง เงินดี (2537, น. 372-375, อ้างถึงใน คณิงรัตน์ ลีวิทยา, 2554, น. 48-49) มีความเห็นเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติที่ชี้เฉพาะเพิ่มเติมว่า เมื่อเข้าร่วมกลุ่มหรือสถาบันต่างๆ บุคคลก็จะมีแนวโน้มในการรับเอาทัศนคติของกลุ่มมาเป็นทัศนคติของตนเองเพื่อให้เกิดการยอมรับและรู้สึกเป็นพวกเดียวกับบุคคลอื่นในกลุ่ม

1. อิทธิพลของกลุ่ม (Group Influence) ทัศนคติของคนในกลุ่มที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้น นักจิตวิทยาได้อธิบายได้เป็น 4 ลักษณะด้วยกัน คือ กลุ่มมีแรงบีบให้สมาชิกคล้อยตามได้ บุคคลยอมแสวงหากลุ่มที่มีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกับตนเองเพื่อเข้าร่วม สมาชิกในกลุ่มย่อมได้รับข่าวสารข้อมูลต่างๆ เหมือนกัน และสมาชิกที่เข้าร่วมใหม่จะยอมรับเอาทัศนคติของกลุ่มไว้เพื่อให้สามารถเข้าเป็นพวกได้

2. วัฒนธรรม (Culture) วัฒนธรรมของสังคมใดก็ตาม ย่อมมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลที่อยู่ร่วมในสังคมนั้น วัฒนธรรมนั้นหมายถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม แบบปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ซึ่งทำให้บุคคลที่อยู่ในสังคมที่แตกต่างกัน มีทัศนคติที่ไม่เหมือนกัน

3. ครอบครัว (Family) กลุ่มทางสังคมที่เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด ถือเป็นแหล่งแรกในการปลูกฝังทัศนคติ และเป็นทัศนคติที่คงทนที่สุด บิดาและมารดามีส่วนสำคัญที่สุดในการถ่ายทอดทัศนคติให้กับบุคคลผ่านการฝึกฝนเลี้ยงดู และมีอิทธิพลอย่างมากต่อความเชื่อและทัศนคติถึงแม้จะโตแล้วก็ตาม

4. กลุ่มเพื่อน (Peer Group) มักเป็นกลุ่มคนที่มีความทัดเทียมกันทางสังคม กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติมาก เช่นเดียวกัน เพราะบุคคลมักจะไวใจเพื่อนในการให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ดังนั้นการเกิดทัศนคติจึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม ตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน และส่วนใหญ่จะมาจากการกระทำที่ได้ทำลงไป และส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและประสบการณ์ที่ได้รับมาของแต่ละบุคคลด้วย

2.4.3 ลักษณะของทัศนคติ

ลักษณะที่มีความสำคัญของทัศนคติ ดวงเดือน พันธุนาวิ (2529, น. 212, อ้างถึงใน กลิ่นชบา คำรส, 2550, น. 33-34) ได้ระบุไว้มี 11 ประการ ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นผลที่เกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลได้เรียนรู้จากเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในชีวิตทั้งประสบการณ์ตรงและอ้อม มากกว่าที่จะเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และจะมีใช้เกิดจากแรงขับทางร่างกาย เช่นการหิว เป็นต้น

2. ทัศนคติเป็นภาวะพร้อมกระทำ หมายถึงบุคคลจะถูกทัศนคติผลักดันให้แสดงออกทางพฤติกรรมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เป็นการเตรียมความพร้อมจากภายในจิตใจมากกว่าทางร่างกาย

3. ทัศนคติมีภาวะทางจิตใจเป็นตัวกำหนดและทำให้เกิดแรงจูงใจ ในการแสดงพฤติกรรมออกมา และนำไปสู่ประเมินของความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับสิ่งๆ นั้น เช่น หากบุคคลมีทัศนคติในเชิงบวกก็จะแสดงออกโดยการเข้าหาสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากมีทัศนคติเชิงลบ ก็จะหลีกเลี่ยงจากสิ่งนั้นไปโดยปริยาย เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ บางครั้งก็ไม่มีเหตุผล

4. ทัศนคติเป็นตัวแปรแฝงที่ทำให้พฤติกรรมสอดคล้องกับความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้น ไม่ว่าจะแสดงออกทางความรู้สึก หรือโดยวาจาก็ตาม

5. ทัศนคติจะมีกลุ่มที่อ้างอิงทางสังคมได้ หรืออาจจะเป็นกลุ่มอ้างอิงที่เฉพาะเจาะจง

6. ทัศนคติเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากผู้หนึ่งไปยังผู้หนึ่งได้

7. ทัศนคติแม้จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่จะเป็นไปอย่างช้าๆ และจะมีการคงอยู่ในระยะเวลาหนึ่ง หรืออาจจะอยู่อย่างถาวร เพราะสิ่งจูงใจทางจิตใจและอารมณ์นั้น เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ช้า

8. ทัศนคติที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ตามคุณภาพและความเข้มข้นของสิ่งที่ได้รับ

9. ทัศนคติในแต่ละเรื่องมีความสัมพันธ์กันอยู่ไม่มากนักน้อย เนื่องจากทัศนคติมีค่าการประเมินความคิดรวบยอดรวมกันอยู่ด้วย

10. ทศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็น บุคคล สิ่งมีชีวิต
สิ่งของ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

11. ทศนคติที่มีเป็นสิ่งที่พื้นฐานหรือมีส่วนทำให้เกิดลักษณะนิสัยเฉพาะบุคคล

ทั้งนี้ Schiffman and Kanuk (1994, p. 657, อ้างถึงใน ดุษฎี กฤษฎี, 2551, น. 32) และ วิรัช ลภีรัตนกุล (2536, น. 200, อ้างถึงใน สุภกฤษ อรรคเลิศลาภ, 2555, น. 20-21) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่สอดคล้องกัน โดยมีการแบ่งการแสดงออกซึ่งทศนคติของบุคคล ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ทศนคติเชิงบวก คือ การแสดงในด้านบวกหรือด้านที่ตีออกมาต่อบุคคล เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น หรือต่อองค์กร นโยบาย

2. ทศนคติเชิงลบ คือ การแสดงออกในเชิงลบ เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบุคคล เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น หรือต่อองค์กร นโยบาย และอาจจะเกิดร่วมกับความไม่พอใจหรือไม่ไว้วางใจ เกิดภาพลบขึ้นภายในจิตใจด้วย

3. ทศนคตินิ่งเฉย การที่บุคคลไม่มีความคิดไปในทิศทางใดเลย จึงไม่ได้แสดงออก ต่อโต้บุคคล เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น หรือต่อองค์กร นโยบาย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะไม่ได้มองเห็นความสำคัญของสิ่งๆ นั้น หรืออาจจะไม่มีความรู้ไม่ถนัด ไม่เช่นก็เป็นเพราะเกิดความซาซึน เพราะสิ่งนั้นเกิดขึ้นบ่อยจนมองว่าเป็นเรื่องปกติ

2.4.4 องค์ประกอบของทศนคติ

แมคไกว (Mac Guire, 1968, pp. 11-15, อ้างถึงใน กลิ่นชบา คำรส, 2550, น. 35) กล่าวว่า องค์ประกอบของทศนคติดีมีอยู่ 3 องค์ประกอบใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ เจษฎา โควสุรัตน์ (2553, น. 16) ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ หรือพุทธิปัญญา (Cognitive Component) หมายถึง ความเชื่อ ความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการประเมินค่าว่าสิ่งนั้นหรือบุคคลผู้นั้นมีประโยชน์หรือโทษอย่างไร ซึ่งก่อให้เกิดทั้งทศนคติในด้านดี และด้านที่ไม่ดี หากมีความรู้มาแต่เดิมว่าสิ่งนั้นดีก็จะเกิดทศนคติในด้านที่ดี ตรงกันข้ามหากได้รับความรู้ที่สิ่งนั้นไม่ดี ก็จะเกิดทศนคติในด้านลบ ซึ่งรุ่งนภา บุญคุ้ม (2536) ได้เสริมว่า ในส่วนนี้จะประเมนที่ใช้ การขัดเกลาทางสังคมของแต่ละบุคคล และจะใช้เหตุผลไม่มีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง การตอบสนองทางอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เกลียดหรือไม่เกลียด โดยเป็นไปตามค่านิยมของแต่ละบุคคล ทศนคติกี่จะออกไปตามบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ ก่อให้เกิดการยึดมั่นในตนเอง

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มเชิงพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ แนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมหรือ ความพร้อมที่จะเกิดการกระทำ ซึ่งเป็นผลมาจากทั้งความคิด ความรู้ และความรู้สึกออกมาเป็นพฤติกรรม ซึ่งสามารถสังเกตได้

ดังนั้นจะกล่าวได้ว่า องค์ประกอบที่จะทำให้บุคคลเกิดทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างไรนั้น เป็นผลมาจากพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกของแต่ละบุคคล และแสดงออกมาเป็น พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้

2.4.5 พัฒนาการของทัศนคติ

ทัศนคติของบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เมื่อมีแรงขับที่มากพอ ซึ่ง Krathwohl et al. (แครทโฮล, 1974, อ้างถึงใน ดุษฎี กฤษฎี, 2551, น. 29-30) ได้นำเสนอลำดับ ขั้นตอนของพัฒนาการไว้ ดังนี้

1. การรับรู้ (Receiving) เป็นความสนใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เข้ามา กระตุ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1.1 การรู้ตัว เป็นการรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งที่เข้ามาทำให้สนใจ แต่ยังไม่ให้ความสำคัญ ไม่ให้ความสนใจ และไม่ได้มีการประเมิน

1.2 การยินดีที่จะรับรู้ เป็นการให้ความสนใจและเต็มใจที่จะรับเอาสิ่งเร้านั้น โดยไม่ต่อต้านหรือปฏิเสธ

1.3 การสนใจในบางส่วน หรือใส่ใจโดยควบคุมไว้ บุคคลจะทำการคัดเลือก สิ่งเร้าที่พึงพอใจ หรือเลือกสนใจในประเด็นที่อาจจะแตกต่างไปจากสิ่งเร้าก็เป็นได้ บุคคลจะสามารถ ควบคุมความสนใจของตนเองได้ เป็นพัฒนาการทางจิตใจในขั้นสูง

2. การตอบสนอง (Responding) เป็นผลที่สืบเนื่องมาจากความสนใจในสิ่งเร้า และตัดสินใจที่จะเข้าร่วมเหตุการณ์ต่างๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

2.1 การยินยอมตอบสนอง เป็นการยินยอมทำตามผู้ที่มีอิทธิพลหรือผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตนเอง หรือยอมรับตามความต้องการของกลุ่มหรือสังคมที่เข้าร่วม

2.2 ความเต็มใจตอบสนอง เป็นความสมัครใจด้วยตัวบุคคลเองในการตอบสนอง มิใช่การกระทำเพราะโดนบังคับ

2.3 ความพึงพอใจในการตอบสนอง (Satisfaction in Response) เป็นการตอบสนอง จากความสมัครใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เกิดความสุขในการตอบสนองสิ่งนั้น

3. การเกิดค่านิยม (Valuing) เป็นการให้ความนิยม ให้คุณค่ากับสิ่งเร้า ซึ่งการให้ คุณค่าก็จะขึ้นอยู่กับทัศนคติและความเชื่อของแต่ละบุคคล เมื่อบุคคลเกิดค่านิยมต่อบุคคลใดก็จะมี แนวโน้มในการเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นมากขึ้น มี 3 ลักษณะดังนี้

3.1 การยอมรับค่านิยม เป็นระดับต่ำที่สุดของการเกิดค่านิยม แต่สามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคลได้ ซึ่งเป็นการยอมรับของบุคคลว่าสิ่งเรานั้น เป็นไปตามความเชื่อและทัศนคติของตนเอง

3.2 ความพอใจในค่านิยม การเกิดความพึงพอใจที่จะกระทำบางอย่างตามความพึงพอใจของตนเอง

3.3 ความเกี่ยวข้องกับผูกพัน เป็นการแสดงออกต่อความเชื่อความศรัทธาความผูกพันที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และบุคคลก็พร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมตามค่านิยมนั้น โดยที่มีความพยายามที่จะทำให้ผู้อื่นเข้าใจ และร่วมทำไปด้วย

4. การจัดระเบียบของค่านิยม (Organization of Values) เป็นการจัดการกับค่านิยม ให้มีความสอดคล้องและเป็นระบบเพื่อให้เกิดความเด่นชัดมากยิ่งขึ้น มี 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1 การสร้างมโนทัศน์ของค่านิยม บุคคลต้องทำทำการคิด วิเคราะห์ แยกแยะและประเมินค่าสิ่งเร้าที่เป็นนามธรรม ว่าสิ่งนั้นสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทัศนคติเดิมของตนหรือไม่ เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดระบบของค่านิยม

4.2 การจัดระเบียบของระบบค่านิยม เป็นการจัดการกับค่านิยมที่มีความสลับซับซ้อน หรือแตกต่างกัน เพื่อให้มีความสอดคล้องกัน และเป็นผลต่อการปรับปรุงแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกไป

5. การสร้างบุคลิกลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ (Characterization by a Value or Value Complex) พัฒนาการขั้นสุดท้ายนี้ เป็นการควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกให้เป็นไปตามทัศนคติของตนเอง อันเป็นผลมาจากค่านิยมที่มีการจัดระเบียบ ซึ่งการแสดงออกนี้จะเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่สะท้อน ความคิด ความเชื่อรวมถึงทัศนคติที่มีสิ่งเร้าที่จะพบเห็นอีก พฤติกรรมที่แสดงออกถึงทัศนคติของบุคคลนั้น ที่เกิดขึ้นจากการจัดระบบแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ยาก แม้จะมีสิ่งเร้ามากกระตุ้น ต่อเมื่อถูกสิ่งเร้านั้นตอกย้ำ และเกิดกระบวนการตอบสนองหรือพึงพอใจ ก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ มี 2 ลักษณะ ดังนี้

5.1 การกำหนดหลักทั่วไป เป็นการตอบสนองที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด และมักสม่ำเสมอ ตามค่านิยมและทัศนคติที่บุคคลนั้นกำหนดไว้ในใจแล้ว ซึ่งจะอยู่นอกเหนือการควบคุมของจิตใจ และเมื่อประสบกับสิ่งเร้าดังกล่าวอีกครั้ง พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะเป็นเหมือนเดิม ขั้นตอนนี้จะช่วยในการปรับเปลี่ยนการแสดงออกต่อสิ่งเร้าให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกันมากขึ้น

5.2 การแสดงคุณลักษณะ เป็นขั้นตอนสูงสุดของพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการของความคิด ความเชื่อและทัศนคติ จนกลายเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล ซึ่งปรับให้ เป็นไปตามปรัชญาชีวิตของบุคคลนั้นๆ และอยู่บนค่านิยมของสังคม

ดังนั้นพัฒนาการของค่านิยม กล่าวได้ว่าเริ่มจากการที่บุคคลได้รับข้อมูล ความรู้ และมีความสนใจสิ่งเร้านั้น และตอบสนองโดยการตัดสินใจเข้าร่วมกับสิ่งนั้น ก่อให้เกิดเป็นคุณค่าและค่านิยมที่ตนเองยอมรับได้ และสุดท้ายจึงแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมเฉพาะบุคคล

2.4.6 หน้าที่ของทัศนคติ

ทัศนคติของแต่ละบุคคลเกิดการการประเมินสิ่งเร้าที่ได้พบ คอสเทลโล่ และ แชนคินส์ (Costello & Zalkind, 1963, pp. 254-259, อ้างถึงใน สุภกริช อรรถเลิศลาภ, 2555, น. 23-25) และ แคทซ์ (Katz, 1960, pp. 163-191, อ้างถึงใน เกษมพล สาลิวัน, 2558, น. 17-19) อธิบายมิติหน้าที่ของทัศนคติไว้อย่างสอดคล้องกัน ซึ่งมี 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อใช้ในการปรับตัว หรือใช้ประโยชน์ หมายถึงบุคคลจะใช้ประโยชน์จากทัศนคติ เป็นเครื่องมือในการเข้าสังคม ใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เป็นที่ยอมรับได้ในกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิก หรือในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง และพยายามให้โดนตำหนิหรือลงโทษน้อยที่สุด บุคคลจะมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าทัศนคติอย่างไรที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และทำให้สามารถปรับทัศนคติของตนเป็นทัศนคติในเชิงบวกได้

2. หน้าที่ในการปกป้องตนเอง เมื่อบุคคลได้เผชิญสถานการณ์หรือรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ขัดต่อทัศนคติของตนเอง คุณค่าความคิดความเชื่อที่ตนมีอยู่เดิม บุคคลจะมีกลไกในการปกป้องตนเองโดยเป็นการแสดงออกในเชิงลบ เช่นการดูถูกหรือการติฉินนินทา เพื่อลดความไม่สบายใจ ความกระวนกระวายใจของตนเอง หน้าที่ในการปกป้องตนเองนี้จะแตกต่างจากข้อแรกที่จะเป็นการปรับตัวเพื่อให้ตนเองถูกยอมรับ แต่ทัศนคติในหน้าที่นี้ ทำหน้าที่เป็นเพียงเครื่องมือระบายความรู้สึก มากน้อยขึ้นอยู่กับบุคคล และในบางครั้งก็ไม่มีเหตุผล สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 2.1 กลุ่มสุดโต่ง หมายถึง การที่มีผลกระทบกับทัศนคติของตนอย่างมาก ดังนั้นจึงพยายามหลีกเลี่ยงข้อมูลหรือเหตุการณ์โดยสิ้นเชิง เช่นในกรณีของการสร้างมโนทัศน์ของผู้ที่ป่วยจิตเวช

- 2.2 กลุ่มที่มีความบกพร่องน้อย หมายถึง การที่ยอมรับข้อมูลหรือเหตุการณ์นั้นไม่ได้เช่นเดียวกัน แต่ไม่ถึงขั้นปฏิเสธโดยสิ้นเชิง จึงทำเพียงบิดเบือนข้อมูลนั้นๆ ให้ผิดเพี้ยนไป เช่นการกล่าวโทษผู้อื่น

3. หน้าที่ในการแสดงออกถึงค่านิยม เป็นการแสดงออกในสิ่งที่คุณคิดว่าเขาเป็น หรือที่ต้องการจะสื่อให้ผู้อื่นคิดว่าตนเองเป็น เช่น นักเสรีนิยม นักสตรีนิยม เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธาที่ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกพึงพอใจ การสร้างตัวตนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกสบายใจและตอกย้ำในสิ่งที่ตนเองยึดมั่น ให้เกิดคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นการผสมผสานสิ่งที่คุณเองปรารถนา รวมเข้าไปด้วย

4. หน้าที่ในการจัดระเบียบความรู้ เมื่อมีการแสวงหา รวบรวมและจัดระบบ ข้อมูลของสิ่งเร้าต่างๆ รอบตัว ทักษะคิดจะทำหน้าที่ช่วยให้ตัวบุคคลประเมิน และเข้าใจระบบระเบียบ ของสภาพแวดล้อม และสังคมที่ตนเองอยู่ได้ แต่จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ หากข้อมูลของ สิ่งเร้า นั้นไม่หนักแน่นเพียงพอ

2.4.7 การวัดทัศนคติ

ทัศนคติเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยง่าย ดังนั้นการวัด ทัศนคติไม่สามารถวัดได้ด้วยแบบโดยตรงเนื่องจากบุคคลจะไม่ยอมตอบความจริงตามทัศนคติของ ตนเอง เพราะทัศนคติจะทำหน้าที่ในการปกป้องตนเองเพื่อมิให้โดนตำหนิ หรือโดนเพ่งเล็งจากสังคม ดังนั้นหากจะวัดทัศนคติ ก็จะต้องสังเกตจากการแสดงออกในรูปแบบของภาษาพูดและความคิดของ บุคคลนั้นๆ และนำคาดเดาความสัมพันธ์ระหว่างคำพูดหรือการกระทำนั้น Oskamp and Stuart (1977, pp. 6-7, อ้างถึงใน ดุษฎี กฤษฎี, 2551, น. 33) กล่าวว่า การวัดทัศนคติสามารถกระทำได้ 5 วิธีดังนี้

1. การอธิบาย เป็นการศึกษาศึกษาทัศนคติในกลุ่มเดียวหรือ เปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่มขึ้นไป ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นและการวัด

2. การสำรวจความคิดเห็น ส่วนใหญ่มักใช้ในการสอบถามปรากฏการณ์ที่มี ความสำคัญ และส่งผลกระทบต่อกลุ่มหรือสังคม สิ่งที่ต้องระวังคือการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพราะถือว่าเป็นตัวแทนความคิดเห็นของคนกลุ่มนั้น

3. การใช้ทฤษฎีเพื่ออธิบายทัศนคติว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรและเปลี่ยนแปลงไป อย่างไร

4. การทดลองโดยการจำลองหรือสร้างสถานการณ์ขึ้น เพื่อหาความแตกต่าง ระหว่างกลุ่ม 2 กลุ่มขึ้นไป ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

5. การวัดทัศนคติ เป็นการใช่วิธีการที่ซับซ้อน และสร้างเครื่องมือในการวัด ทัศนคติ

ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสุขษ์ (2527, น. 187, อ้างถึงใน คณิงรัตน์ ลีวิทยา, 2554, น. 49-52) และได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการวัดทัศนคติไว้ดังนี้

1. การวัดทัศนคติโดยการประมาณความรู้สึกของตนเอง ซึ่งมีนักจิตวิทยาได้สร้าง เครื่องมือในการใช้วัดหลายวิธี ดังต่อไปนี้

1.1 สเกลของเธอร์สโตน วิธีการนี้ Louis Thurstone สร้างขึ้นในปี ค.ศ.1928 ซึ่งเป็นการวัดระดับความรู้สึกทั้งสิ้น 11 ระดับ พร้อมทั้งจุดทศนิยม เป็นแบบสอบถามที่ประกอบไปด้วยประโยคต่างๆ และมีค่าของสเกลอยู่ที่หน้าประโยค โดยระดับที่1-5 เป็นการวัดทัศนคติเชิงบวก เช่นการเห็นด้วยหรือความพอใจ ไล่ตั้งแต่ระดับต่ำสุด คือ 1 ไปจนถึงระดับ 5 ซึ่งเป็นระดับสูงสุด

ส่วนระดับ 6 จะเป็นความรู้สึกในระดับกลางๆ และทัศนคติเชิงลบจะอยู่ที่ระดับ 7-11 เช่นความรู้สึกไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ โดยที่ระดับ 7 คือ ระดับต่ำสุดไล่ไปจนถึงระดับที่ 11

1.2 สเกลของลิเคอร์ท สร้างในปี ค.ศ.1930 โดย Rensis แบบสอบถามจะมีประโยคและหัวข้อให้เลือก มีหัวข้อทั้งหมด 5 ระดับความรู้สึก ประกอบด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยมาก เห็นด้วยในบางครั้ง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งหลักเกณฑ์ของการให้คะแนนจะขึ้นอยู่กับว่าเป็นคำถามเชิงบวกหรือเชิงลบ และนำคะแนนมารวมกันแล้วแปลผลหาค่าเฉลี่ยของทัศนคติในข้อนั้น

1.3 สเกลของโบการ์ดัส ถูกสร้างขึ้นโดย Emory Bogardus ในปี ค.ศ.1925 เรียกว่า Social Distance Scale หรือสเกลที่สร้างทัศนคติทางสังคม โดยเป็นการสร้างข้อความ 7 ข้อ และให้เลือกตอบเฉพาะข้อที่ตรงกับความรู้สึกของตนเอง ซึ่งสามารถเลือกตอบได้เพียงข้อใดข้อหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งข้อก็ได้

1.4 สเกลของออสกู๊ด ซูซีและแทน แนนเบอร์ม โดย Osgood, Suci and Tannenbaum ในปี ค.ศ.1957 เป็นสเกลที่ให้ประมาณความรู้สึกหรือมโนทัศน์ ต่อคำหรือวลีที่มีความหมายตรงกันข้ามกันซึ่งถูกวางไว้เป็นคู่ มีสเกลที่วัดความรู้สึก 7 ระดับ ต่อคำหรือวลีนั้นๆ และมีการวัดแบ่งเป็น 3 สเกล ได้แก่ สเกลประเมินผล เป็นการประเมินความรู้สึก เช่น พอใจหรือไม่พอใจ สเกลที่แสดงพลัง วัดความแข็งแรงเช่น แข็งกับอ่อน หนักกับเบา และสเกลที่แสดงออกถึงการเคลื่อนไหว ใช้คำที่แสดงการเคลื่อนไหวเป็นตัวอธิบาย เช่น เร็วช้า กระตือรือร้นหรือเฉื่อยชา เป็นต้น

1.5 สเกลแอลพอร์ทและฮาร์ดแมน สร้างโดย Allport and Hardman สเกลในลักษณะนี้จะเป็นข้อความที่มีเพียงความคิดเดียว คือให้ผู้ตอบแสดงทัศนคติในการยอมรับหรือปฏิเสธเท่านั้น เช่น เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ฟังพอใจหรือไม่ฟังพอใจ

1.6 สเกลแคมเบล และชูแมน สร้างโดย Camble and Schuman เป็นสเกลที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้ตามความรู้สึกตามธรรมชาติของตนเอง เป็นการแสดงทัศนคติที่ไม่สามารถคาดเดาได้

2. วิธีการการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก สร้างโดย ลา ปีแอร์ในปี ค.ศ.1934 โดยการสร้างสถานการณ์ขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง จนกลุ่มตัวอย่างแสดงทัศนคติหรือความรู้สึกต่อเหตุการณ์นั้น ผู้วัดจะต้องใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมที่เขาแสดงออกตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดและจึงนำมาประเมินทัศนคติ

3. วิธีการการตีความหมายหรือแปลความหมายจากปฏิกิริยาที่บุคคลแสดงต่อสิ่งเร้าบางอย่าง ซึ่งมีหลายวิธี ได้แก่ การให้ดูภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว และตีความหมายของ

ทัศนคติหรือความรู้สึกของผู้ตอบที่แสดงออกมา วิธีนี้มักใช้โดยผู้ที่มีความชำนาญในด้านจิตวิทยา เพราะต้องมีการตีความว่า สิ่งที่ผู้ตอบตอบมานั้น ผิดเพี้ยนไปจากหลักเกณฑ์ปกติหรือไม่

4. การให้ทำงานบางอย่างตามกำหนด นิยมใช้ในกลุ่มของนักจิตวิทยาทางสังคม เพื่อดูพฤติกรรมที่แสดงออกต่อการทำงานนั้นๆ เนื่องจากการแสดงออกเป็นผลจากความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั่นเอง

5. การวัดปฏิกิริยาตอบสนองของร่างกาย เป็นการวัดเพื่อดูความเข้มข้นหรือปริมาณความรุนแรงของทัศนคติต่อสิ่งเร้าหนึ่ง ซึ่งมีมากน้อยต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าสิ่งเร้านั้นมีความสำคัญหรือมีความหมายอย่างไร

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นว่ทัศนคติมีหน้าที่ในการทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง เพื่อให้ตนเองได้รับในสิ่งที่ดีที่สุด และเมื่อมองเห็นว่าสิ่งเร้านั้นจะทำให้ตนเองรู้สึกพึงพอใจ บุคคลจะทำการคัดเลือกสิ่งเร้าที่พึงพอใจ หรือเลือกสนใจในประเด็นที่อาจจะแตกต่างออกไป เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นผู้ศึกษาซึ่งต้องการที่จะวัดทัศนคติที่เกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และเลือกใช้วิธีการสร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สมาชิกต้องการให้มีการพัฒนา และทัศนคติต่อประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับหากกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาแล้ว เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดบริการอย่างเหมาะสมและให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเอง

2.5 แนวคิดการมีส่วนร่วม

2.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการจำนวนมากอธิบายถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมไว้อย่างหลากหลาย โดยความหมายของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981, p. 6) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

การมีส่วนร่วม หมายถึงกระบวนการของกลุ่ม องค์กร ชุมชน มีการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจในปัญหาของตนเองและตระหนักถึงสิทธิ์ของตนเองที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกเกิดขึ้นได้จากการที่บุคคลได้รับข้อมูลใหม่ที่ช่วยเพิ่มอำนาจ ความคิดและโอกาสได้ร่วมวิเคราะห์ ตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในกิจกรรมเหล่านั้น (โกวิทย์ พวงงาม, 2541)

การมีส่วนร่วม เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกัน ในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นของการที่คนมารวมตัวกันได้ ควรต้องมีการตระหนัก ว่าการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ ซึ่งองค์การจะเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุความเปลี่ยนแปลงได้ (ยูพาพร รูปงาม, 2545, น. 5)

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรมีลักษณะจำเพาะในระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมืองหนึ่งๆ เท่านั้น และได้ขยายความการมีส่วนร่วม ใน 4 ประเด็น คือ ประเด็นแรก การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนา และเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน ประการที่สอง การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าไปเกี่ยวข้องโดยสมัครใจ และเป็นประชาธิปไตย ในกรณีการเอื้อให้เกิดการพัฒนาที่จะพัฒนา การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน และการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบายและการวางแผนดำเนินการโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ประการที่สาม การมีส่วนร่วมเป็นการเชื่อมโยงประชาชนและทรัพยากรเพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน หรืออาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ ซึ่งจะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้รับ และประการสุดท้าย การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะไม่ใช่แค่เพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน (กรมอนามัย. 2550)

ส่วน สมหมาย กิตยากุล (2542, น. 27) และ ศมา ณ ระนอง (2545, น. 27) เห็นคล้ายกันว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมกันรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นการเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน การใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนร่วมกับวิชาการที่เหมาะสม รวมถึงการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์การและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคลคณะบุคคลเข้ามามีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุน การทำประโยชน์เรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร และประสิทธิผลขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคล ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิดและสติปัญญา ก็คือ การให้บุคคลมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติภารกิจต่างๆ (พรทิพย์ คำพอ และคณะ, 2544)

การมีส่วนร่วม เป็นการเข้ามาปฏิบัติกิจกรรมในฐานะที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน ในสถานะที่เท่าเทียมกัน ด้วยความสมัครใจของแต่ละคน การมีส่วนร่วมสำคัญเพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทั้งปวงที่มีผลยั่งยืน ส่งเสริมความเป็นมนุษย์และความเสมอภาค การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย ความเท่าเทียม การถ่ายทอด และการรับรู้ปัญหาให้เป็นเป้าหมายในการดำเนินการเลือกแก้ไขปัญหาร่วมกัน ระดับของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับความเต็มใจจะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นโดยไม่มีการบังคับ ชูเชิญ หรือกดดันใดๆ โดยการมีส่วนร่วมนั้นบุคคลทุกคนจะได้ปฏิบัติหรือทำกิจกรรมอย่างแข็งขันและกระตือรือร้น การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพมาก คือ เริ่มตั้งแต่เริ่มคิดวางแผน กำหนดวิธีการทำงาน ลงมือทำงาน และประเมินผลการทำงาน (ทวี นาคบุตร, 2545, น. 8-9) ซึ่งสอดคล้องกับนิยามการมีส่วนร่วมของ พัชรินทร์ สมบูรณ์ (2547, น. 39) และ อรพิน สฟโชคชัย (2550) ที่กล่าวว่า กระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอน คือ การรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการปฏิบัติ

นอกจากนี้ สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2547) ยังได้ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ แผลงลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

2.5.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดไว้อย่างหลากหลาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การที่ประชาชนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยภายนอกชุมชนและปัจจัยภายในชุมชน เช่น แบบแผนในการดำเนินชีวิต ความรู้และทัศนคติต่อกิจกรรมนั้นๆ การมีโอกาสดและการได้รับการสนับสนุนจากรัฐ รวมถึงโครงสร้างทางการเมืองและสังคม (อรพรรณ ภมรสวรรณ, 2544)

ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาการมีส่วนร่วมของประชาชน 11 ประการ ได้แก่ (รีดเดอร์, 1963, อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎาวรางกุล, 2550, น. 26)

1. การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ การที่เลือกแบบวิธีปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
2. การปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
3. การส่งเสริมป้องกันและรักษาเป้าหมายของตนเอง
4. พฤติกรรมบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดธรรมดา
5. บุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนเองคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น อีกทั้งยังปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
6. การมองแต่ตนเอง คือการที่มักจะทำสิ่งต่างๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
7. การกระทำที่เกิดจากความรู้สึกว่าถูกบีบบังคับ
8. นิสัยและประเพณี คือสิ่งที่ชอบกระทำอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ
9. การมีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวน และชนิดของโอกาส

10. ความสามารถของบุคคล การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้ทำในสถานการณ์นั้นๆ

11. การสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น

อีกทั้งองค์การอนามัยโลก ยังได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน (ยูพิน ระพีพันธุ์, 2544) คือ ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งในแง่ของการร่วมแรง ร่วมทรัพยากร โดยมีเหตุผลคือ การมองเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์ตอบแทน ซึ่งถือว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดโดยมีสิ่งจูงใจ และการที่ได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้คนทุกคนและทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือโดยตัวแทน ควรมีการกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ และการกำหนดกิจกรรมที่แน่นอน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่ในชุมชน ซึ่งความสำเร็จของโครงการ ขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยลักษณะของโครงการ เช่น เป็นที่ต้องการของประชาชน ปัจจัยที่มีลักษณะของชาวบ้านเอง เช่น ความสามัคคี มีผู้นำที่ดี และมีความขยันขันแข็ง ปัจจัยที่มาจากทางราชการ เช่น มีเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถ โครงการมีความสำคัญและปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบ เช่น วัสดุอุปกรณ์ การคมนาคมสะดวก (พัทยา สายหู, 2529, น. 246)

นิรันดร์ จงวฒิเวศย์ (2537) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม เช่น ผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าขอแรงให้ช่วย และอำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำ เช่น การบีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

คูฟแมน (Koufman, 1949, p. 7) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่าอายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ ประยูร ศรีประสาธน์ (2542, น. 5) ยังได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ ประการแรกปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ประการที่สองปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มและปัจจัยที่สามในด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ (นิเวศตรอม, 1993, อ้างถึงใน ณรงค์ วารีชล, 2551, น. 10)

1. ลักษณะ โครงสร้าง และวัฒนธรรมขององค์กร
2. นโยบายขององค์กรที่ขาดความชัดเจน ทำให้เป้าหมายไม่ชัดเจนด้วย แนวทางในการปฏิบัติจึงอาจทำให้เกิดความลังเลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม
3. ภาวะผู้นำ หากว่าผู้นำที่ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่มีศักยภาพ
4. ลักษณะของงาน โดยงานที่สำเร็จได้ด้วยตัวเอง เช่น งานในห้องทดลอง จะทำให้ผู้ที่เข้าร่วมไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม
5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าอาจจะอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่สูงกว่าและแสวงหาการมีส่วนร่วมมากกว่า

2.5.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

อภิญา กังสนารักษ์ (2544, น. 14-15) นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ

แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้ สอดคล้องกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่ Cohen & Uphoff (1981, อ้างถึงใน ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ, 2555, น. 15) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม เป็นขั้นตอนในการเริ่มต้น ประกอบด้วยการเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจและการตัดสินใจปฏิบัติการ กล่าวคือ เมื่อทุกคนรับทราบปัญหา และมีข้อมูลมากพอที่จะใช้ในการวางแผนก็ให้เริ่มจัดลำดับความสำคัญของปัญหา แบ่งหน้าที่ให้กับสมาชิกเพื่อนำไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยที่ร่วมกันค้นหารูปแบบและแนวทางในการพัฒนา ร่วมกันบริหารทรัพยากรพร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอข้อเสนอนั้นๆ ร่วมกัน

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม คือการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ตามที่ได้มีการวางแผนไว้ การร่วมบริหาร การสนับสนุนในด้านทรัพยากร ชักชวนสมาชิกอื่นๆ เข้าร่วมร่วมลงทุนบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์และแรงงาน การร่วมลงทุนบริจาคทรัพย์สิน ลงแรง ร่วมกันการพิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่ม การร่วมประสานงานและดำเนินการกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกัน อาจจะร่วมเป็นคณะกรรมการ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกลุ่มที่ได้ดำเนินการไป

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งผลประโยชน์ด้านวัตถุหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคลและสังคม ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการที่ได้ทำร่วมกัน ซึ่งมีทั้งได้รับประโยชน์และเสียผลประโยชน์และร่วมกันบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งหมายถึงการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม ร่วมกันคิดเกณฑ์และติดตามประเมินผลความสำเร็จว่าเป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ เกิดปัญหาอุปสรรคอย่างไร นำไปสู่การร่วมกันปรับปรุงแนวทางในการดำเนินงาน และนำผลที่ได้ไปพัฒนาหรือปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม

อคิน รพีพัฒน์ (2547, น. 49) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน และการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

และ อนงค์ พัฒนจักร (2535) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่ถือว่า เป็นขั้นตอนที่สมบูรณ์ขององค์การอนามัยโลก ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน คือ ประชาชน

ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมายกำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและการประเมินผล และที่สำคัญต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

- 2) การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดสรรควบคุมทางการเงินและการบริหาร
- 3) การใช้ประโยชน์ การที่ประชาชนต้องนำเอากิจกรรมใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเอง และการควบคุมทางสังคม
- 4) การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือวัตถุก็ได้
- 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 6) ร่วมลงทุนในกิจกรรม โครงการตามขีดความสามารถ
- 7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
- 8) ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล รวมถึงบำรุงรักษาโครงการกิจกรรมที่มีอยู่ให้ใช้ได้ประโยชน์ได้ตลอดไป

นอกจากนี้ ธนาภรณ์ เมทนิสสุติ (2543) ได้กล่าวถึง แนวทางการมีส่วนร่วมว่าเป็นการร่วมคิด คือ การประชุมปรึกษาหารือวางแผนโครงการ วิธีการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์ การร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อเกิดการประชุมปรึกษาหารือแล้วจะต้องร่วมกันในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด ร่วมปฏิบัติ คือ การร่วมในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมที่ได้วางแผนเอาไว้ และร่วมติดตามประเมินผล คือ มีการดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้วไม่ว่าจะเป็นโครงการหรือกิจกรรมจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจตรา ดูแลรักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

โดยสรุปจากที่ได้กล่าวไปข้างต้น การมีส่วนร่วมนั้นเป็นการเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ กระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่ กระบวนการแรกคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงาน

2.5.4 ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วม

ในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วม สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981) รูปแบบแรก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การตัดสินใจตั้งแต่ระยะเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม รูปแบบที่สอง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) อาจจะเป็นไปในลักษณะของการเข้าร่วมโครงการให้มีการสนับสนุนด้านทรัพยากร เข้าร่วมบริหาร ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ รูปแบบที่สาม การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางด้านวัตถุ สังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล และรูปแบบที่สี่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) นับว่าเป็นการควบคุมและตรวจการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงกาปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ส่วน นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537) กล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วม โดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Inclusive Organization) เช่น กรรมการจากกลุ่มต่างๆ การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non Representative) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เปิดโอกาสหรือเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ตลอดเวลา

นอกจากนี้ ไพบูลย์ วัฒนาศิริธรรม (2547) ที่ได้เสนอความคิดเห็นผ่านบทความ ที่ชื่อว่า “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย” โดยสรุปการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรก การมีส่วนร่วมของประชาชนที่รัฐเป็นผู้นำ ในรูปแบบหรือลักษณะนี้เป็นการมอง จากบนลงล่าง โดยประชาชนเป็นเพียงผู้รับนโยบายและปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ ประการต่อมา เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความต้องการของประชาชนด้วยความสมัครใจ ซึ่งรัฐเป็นผู้ที่คอย ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และเป็นผู้อำนวยการความสะดวก

รพีพรรณ กลิ่นเจริญ และคณะ (2553, น. 13-14) ได้ยกตัวอย่างการมีส่วนร่วม ของผู้สูงอายุที่เห็นได้ชัดเจนคือชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สูงอายุเพื่อทำกิจกรรม ต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตนเอง และร่วมกันพัฒนาสังคมที่ตนอยู่โดยที่มีครอบครัวและชุมชน เป็นสถาบันพื้นฐานในการร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยที่จะส่งผลในการส่งเสริมด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม และกิจกรรมต่างๆ ก็เกิดขึ้นตามความสนใจและความต้องการของผู้สูงอายุที่ ร่วมด้วยช่วยกันคิด ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรม ชมรมผู้สูงอายุซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ Cohen and Uphoff (1981, อ้างถึงใน ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ, 2555, น. 15) ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ใช้ในวิเคราะห์ว่า สมาชิกสนใจที่จะเข้ามามี ส่วนร่วมต่อการพัฒนาชมรมในขั้นตอนใดบ้าง เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ให้ตรงกับ ความต้องการของสมาชิกมากที่สุด

2.6 ชมรมผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุในเขตราชภัฏวชิรเวศน์

ชมรมผู้สูงอายุที่จัดตั้งขึ้นในครั้งแรกในประเทศไทย ใช้ชื่อว่า “ชุมนุมผู้สูงอายุ” วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งก็เพื่อส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ และเป็นที่ทำให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์ และมีโอกาสได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคม ซึ่งต่อมาแนวคิดการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุก็ได้เริ่มแพร่หลายขึ้น โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐจากระดับส่วนกลางไปจนถึงระดับภูมิภาค เนื่องด้วยเล็งเห็นว่า

เป็นช่องทางที่สะดวกต่อการนำบริการและสวัสดิการจากภาครัฐไปถึงผู้สูงอายุ รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วย (กระทรวงสาธารณสุข, กรมการแพทย์, 2536, อ้างถึงใน สุกัญญา บุญวิเศษ, 2553, น. 28) และกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ก็มีนโยบายให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ขึ้นทั่วประเทศ เพราะเนื่องจากชมรมผู้สูงอายุจะมีประโยชน์ในเรื่องของการดูแลสุขภาพแล้ว ชมรมผู้สูงอายุยังเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้สูงอายุ เป็นศูนย์กลางด้านข้อมูลข่าวสารต่างๆ

ต่อมาก็ได้มีการจัดตั้งเครือข่ายเพื่อประสานงานและเป็นศูนย์กลางความร่วมมือชมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศ และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ใช้ชื่อว่า สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในปัจจุบันชมรมผู้สูงอายุก็มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบอิสระเป็นเอกเทศหรือที่อยู่ในเครือข่ายต่างๆ เช่น สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเครือข่ายสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร (วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ, 2551, น. 167)

ความหมายของชมรมผู้สูงอายุ นั้น มีผู้ที่นิยามไว้หลายความหมาย ชยัญฐ ราชสีห์ (2557) มองว่าเดิมทีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในอดีตที่ผ่านมา นั้น ผู้สูงอายุที่มีบ้านอยู่ระแวกใกล้เคียงกัน หรือในชุมชนเดียวกันก็มักจะรวมตัวกันตามสถานที่ต่างๆ ในชุมชน เช่นร้านกาแฟ วัด เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ซึ่งคล้ายกับลักษณะของชมรมผู้สูงอายุในปัจจุบันที่เป็นทางการมากขึ้น ชมรมผู้สูงอายุในปัจจุบัน เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้สูงอายุตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป ที่มีอุดมการณ์ความสนใจร่วมกันเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม บัณฑลวง ใจดี (2557) ระบุเพิ่มเติมว่า ชมรมผู้สูงอายุต้องประกอบด้วย คณะกรรมการ 8-10 คน เน้นเรื่องการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรักใคร่ สมาชิกมีความสุข ความเบิกบานใจ และรวมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว นอกเหนือจากนั้น พิชิต ลายน้ำเงิน (2552) และ ศรีนงญา เครือฉาย (2552) ได้ให้นิยามเพิ่มเติมว่าสมาชิกในชมรมต้องร่วมกันในการพัฒนาตัวเอง ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ลดพฤติกรรมความเสี่ยง เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศชาติ เมืองทอง แคมมณี (2545, อ้างถึงใน สุกัญญา บุญวิเศษ, 2553) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ชมรมผู้สูงอายุถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะชมรมผู้สูงอายุ นั้น จะมีกิจกรรมที่มีคุณค่าและสร้างสรรค์ทำให้ผู้สูงอายุรู้จักดูแลสุขภาพของตนเองอย่างถูกวิธี สามารถนำไปเผยแพร่เป็นประโยชน์กับบุคคลอื่นได้ ช่วยสร้างเสริมความเอื้ออาทรต่อเพื่อนสมาชิก เป็นการรวมกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ส่งเสริมภูมิปัญญา คุณค่าในตัวบุคคลและชมรมสมัครดีศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งองค์ประกอบที่จะทำให้ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็งและประสบความสำเร็จต้องเริ่มจากการมีผู้นำที่เข้มแข็ง สมาชิกมีความเห็นพ้องต้องกัน มีความต้องการไปในทิศทางเดียวกัน

มีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งสามารถขยายประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับจากการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ ออกเป็น 3 ด้านด้วยกัน คือ

1. ด้านผู้สูงอายุ คือการได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ได้รับการบริการจากหน่วยงานต่างๆ เช่นการตรวจสุขภาพ ส่งเสริมสุขอนามัย การออกกำลังกายที่ถูกวิธี เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพ ป้องกันการล้ม การล้มซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญกับผู้สูงอายุ มีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องที่มีความถนัดและมีความสนใจ ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อนสมาชิก เพื่อพัฒนาคุณค่าในตนเอง

2. ด้านครอบครัว กระตุ้นให้สมาชิกในครอบครัวของผู้สูงอายุให้ความสนใจในตัวผู้สูงอายุ มองเห็นคุณค่าและศักยภาพ สร้างค่านิยมให้คนรุ่นใหม่เคารพยกย่องนับถือผู้สูงอายุ

3. ด้านสังคม กระตุ้นให้สังคมมองเห็นคุณค่าและการมีตัวตนของผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในสังคม ผ่านทางการทำประโยชน์จากกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ

จำเรียง กุระมะสุวรรณ (2536, อ้างถึงใน สุกัญญา บุญวิเศษ, 2553, น. 29) ให้ความเห็นว่าประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้สูงอายุได้รับนี้ จะเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ที่ลดน้อยหรือขาดหายไปจากการเกษียณอายุการทำงาน เปลี่ยนบทบาทและสภาพทางสังคมเมื่อก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ได้รับความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจจาก การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชมรม ทดแทนการสนับสนุนจากครอบครัวที่อาจจะไม่ได้รับเท่าที่ควร ลดการพึ่งพิงไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม

ข้อกำหนดของชมรมผู้สูงอายุ อ้างอิงจากระเบียบชมรมผู้สูงอายุ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ที่ออกมาเพื่อให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ให้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน และดำเนินกิจกรรมอย่างมีระเบียบให้การบริหารชมรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1. ชมรมผู้สูงอายุ คือ กลุ่มคนที่ไม่จำกัดเพศ ฐานะและสัญชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ตรงกัน มีกิจกรรมร่วมกัน โดยมีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นสมาชิกสามัญ จำนวน 3 ใน 4 รวมทั้งสมาชิกสมทบที่มีอายุ 40 ปีแต่ไม่เกิน 60 ปี ซึ่งไม่เกิน 1 ใน 4 ของสมาชิกสามัญ และมีสมาชิกกิตติมศักดิ์ที่คณะกรรมการชมรมเห็นสมควรเชิญเข้าเป็นสมาชิกโดยไม่จำกัด

2. จำนวนสมาชิกชมรมต้องมีไม่น้อยกว่า 30 คน

3. ชมรมผู้สูงอายุต้องมีข้อบังคับกฎระเบียบของชมรม

4. ชมรมผู้สูงอายุต้องมีคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 7 คน โดยมีตำแหน่งต่างๆ เช่น ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เภรัญญิก นายทะเบียน ปฏิคม ประชาสัมพันธ์และเลขานุการ และไม่มีบุคคลซึ่งเป็นคณะกรรมการซ้ำซ้อนกับชมรมอื่น

5. ต้องมีสถานที่ตั้งชมรมที่สามารถติดต่อได้ทางจดหมายหรือโทรศัพท์ และมีป้ายชื่อชมรมที่เหมาะสมกับสถานที่

6. ชมรมต้องจัดให้มีเอกสารหลักฐาน จำเป็นในการดำเนินงานในปัจจุบัน เช่น ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนพัสดุ-ครุภัณฑ์ การเงินการบัญชี บัญชีธนาคาร สมุดบันทึกการประชุม สมุดเยี่ยม เป็นต้น

7. เมื่อจัดตั้งชมรมแล้ว หากสมัครใจต้องการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายของสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร ให้จัดทำเอกสาร สมัครมายังสหพันธ์ฯ โดยมีเอกสารดังนี้

7.1 หนังสือนำส่งของชมรมผู้สูงอายุ เรื่องขอสมัครเป็นสมาชิกเครือข่ายสหพันธ์ฯ

7.2 ใบสมัครเป็นสมาชิกเครือข่ายสหพันธ์ฯ

7.3 รายชื่อคณะกรรมการบริหารชมรม

7.4 ข้อกำหนดระเบียบของชมรม

7.5 วัตถุประสงค์ของชมรมผู้สูงอายุ

7.6 กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

8. ชมรมผู้สูงอายุต้องมีการประชุมคณะกรรมการบริหารไม่น้อยกว่าปีละ 6 ครั้ง และประชุมสมาชิกชมรมไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง และสิ่งที่ทางชมรมผู้สูงอายุควรปฏิบัติคือ

8.1 การประชุมใหญ่สามัญประจำปีของชมรมผู้สูงอายุ ต้องแจ้งให้สมาชิกทราบทุกครั้ง

8.2 การจัดทำข้อมูลข่าวสารการประชุมของชมรมผู้สูงอายุ ต้องแจ้งให้สมาชิกทราบทุกครั้ง

9. ชมรมผู้สูงอายุจะต้องดำเนินการ ดังนี้

9.1 ดำเนินกิจกรรมอย่างน้อย 3 กิจกรรม/ครั้ง เช่นการออกกำลังกาย กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมส่งเสริมความรู้ กิจกรรมส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมรายได้ ฯลฯ

9.2 จัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้งอย่างต่อเนื่อง

9.3 การดำเนินกิจกรรมต้องลงรายชื่อผู้มาเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง และรายงานผลสรุปส่งให้ศูนย์บริการสาธารณสุข เดือนละ 1 ครั้ง

10. ชมรมผู้สูงอายุบริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารของชมรมผู้สูงอายุ มีความคิด มีการตัดสินใจเป็นมติของตนเองอย่างเป็นอิสระ แต่การบริหารงานและกิจกรรมนั้นๆ ต้องไม่ผิดกฎหมายหรือขัดแย้งต่อกรุงเทพมหานคร หรือสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร

2.6.1 ชมรมผู้สูงอายุในเขตราชภัฏรบูรณะ

ชมรมผู้สูงอายุในเขตราชภัฏรบูรณะมีจำนวนทั้งสิ้น 5 ชมรม สถานที่ตั้งชมรมอยู่ในแขวงบางปะกอก 2 ชมรม และแขวงราชภัฏรบูรณะ 3 ชมรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ชมรมผู้สูงอายุรวมน้ำใจ ตั้งอยู่ที่เลขที่ 1 ซ.สุขสวัสดิ์ 30 ถ.ราษฎร์บูรณะ แขวง บางปะกอก เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร เป็นชมรมผู้สูงอายุที่มีทำการชมรมอยู่ภายในพื้นที่ ของศูนย์บริการสาธารณสุข 58 ล้อม-พิมเสน ฟักอุดม ปัจจุบันมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 88 คน (นับถึง ตุลาคม พ.ศ.2559)แบ่งเป็นเพศชาย 7 คน และเพศหญิง 81 คน มีคณะกรรมการบริหารชมรม 15 คน จัดกิจกรรม 1 วันต่อสัปดาห์ ในวันศุกร์ เวลา 8.00 น.-13.00 น.

กิจกรรมที่จัดให้มีในวันที่เปิดทำการ ได้แก่ การทำกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมนันทนาการ เช่นการร้องเพลง การเดินรำ แจ๊งข่าวสารที่จำเป็นต่อสมาชิกชมรม และการออกกำลังกายที่จะสลับสับเปลี่ยนกันไปตามโอกาส เช่น การเดินแอโรบิค การรำกระบอง ปาเป้า โยนห่วงยาง ฯลฯ

กิจกรรมเสริมอื่นๆ ได้แก่ การเยี่ยมสมาชิกที่เจ็บป่วย การเลี้ยงฉลองวันเกิด สมาชิกในทุกเดือน การจัดกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมในวันสำคัญต่างๆ การเข้าร่วม กิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ การฝึกอาชีพปีละ 2-3 ครั้ง ทักษะศึกษาหรือทำบุญในต่างจังหวัด ปีละ 1 ครั้ง จัดประชุมคณะกรรมการบริหารทุก 2 เดือน และประชุมสมาชิกชมรมทั้งหมด 1 ครั้งต่อปี เป็นต้น

2. ชมรมผู้สูงอายุวัดราษฎร์บูรณะ ที่ทำการชมรมตั้งอยู่ภายในวัดราษฎร์บูรณะ ถ.ราษฎร์บูรณะ แขวงบางปะกอก เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร เป็นชมรมที่มีวัดร่วมดูแล โดยมีเจ้าอาวาสวัดราษฎร์บูรณะเป็นที่ปรึกษาทิดิมศักดิ์ของชมรม มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 82 คน (นับถึง ตุลาคม พ.ศ.2559) แบ่งเป็นเพศชาย 14 คน และเพศหญิง 68 คน มีคณะกรรมการบริหารชมรม 20 คน จัดกิจกรรม 1 วันต่อสัปดาห์ ในวันศุกร์ เวลา 8.30 น.-13.00 น.

กิจกรรมที่จัดให้มีในวันที่เปิดทำการ ได้แก่ การทำกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมนันทนาการ เช่นการร้องเพลง การเดินรำ แจ๊งข่าวสารที่จำเป็นต่อสมาชิกชมรม และการออกกำลังกายที่จะสลับสับเปลี่ยนกันไปตามโอกาส เช่น การเดินแอโรบิค การรำกระบอง ปาเป้า โยนห่วงยาง โบว์ลิ่งสนาม เปตอง

กิจกรรมเสริมอื่นๆ ได้แก่ การจัดกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรม ในวันสำคัญต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ การฝึกอาชีพปีละ 1-2 ครั้ง ทักษะศึกษาต่างจังหวัดปีละ 1 ครั้ง จัดประชุมคณะกรรมการบริหารทุก 2 เดือน และประชุมสมาชิก ชมรมทั้งหมด 1 ครั้งต่อปี เป็นต้น

3. ชมรมผู้สูงอายุวัดสารอด ที่ทำการของชมรมตั้งอยู่ภายในวัดสารอด เลขที่ 25 ซ.สุขสวัสดิ์ 44 ถ.สุขสวัสดิ์ แขวง/เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร แต่สถานที่สมาชิกชมรมใช้ทำ กิจกรรมหลักจะใช้ที่ อาคารศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ภายในศูนย์บริการสาธารณสุข 39 ราษฎร์ บูรณะ มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 449 คน (นับถึงตุลาคม พ.ศ.2559) แบ่งเป็นเพศชาย 97 คน และเพศหญิง

352 คน มีคณะกรรมการบริหารชมรม 25 คน จัดกิจกรรม 3 วันต่อสัปดาห์ ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 8.00 น.-16.00.น.

กิจกรรมที่จัดให้มีในวันที่เปิดทำการ ได้แก่ การทำกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมนันทนาการ เช่นการร้องเพลง การเต้นรำ แจ๊สข่าวสารที่จำเป็นต่อสมาชิกชมรม และการออกกำลังกายที่จะสลับสับเปลี่ยนกันไปตามโอกาส เช่น การเดินแอโรบิค ปาเป้า โยนห่วงยาง เปตอง โบวล์ิงสนาม ซอฟฟีลบอล ฯลฯ

กิจกรรมเสริมอื่นๆ ได้แก่ การเยี่ยมสมาชิกที่เจ็บป่วย การเลี้ยงฉลองวันเกิดสมาชิกในทุกเดือน การจัดกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมในวันสำคัญต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ การฝึกอาชีพปีละ 3-4 ครั้ง การฝึกซ้อมดนตรีไทยประเภทอังกะลุง และรับสอนให้กับผู้ที่สนใจโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ทัศนศึกษาต่างจังหวัดปีละ 1 ครั้ง จัดประชุมคณะกรรมการบริหาร ทุกวันศุกร์ที่ 2 ของเดือน และประชุมสมาชิกชมรมทั้งหมด 1 ครั้งต่อปี เป็นต้น

4. ชมรมผู้สูงอายุชุมพล 96-วัดสน ที่ทำการของชมรมตั้งอยู่ภายในวัดสน เลขที่ 1 ซ.สุขสวัสดิ์ 35 ถ.สุขสวัสดิ์ แขวง/เขตราชบุรณะ กรุงเทพมหานคร ใช้พื้นที่ในอาคารของศูนย์เด็กเล็กเป็นที่จัดกิจกรรม มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 104 คน (นับถึงตุลาคม พ.ศ.2559) แบ่งเป็นเพศชาย 25 คน และเพศหญิง 79 คน มีคณะกรรมการบริหารชมรม 10 คน จัดกิจกรรม 1 วันต่อสัปดาห์ ในวันพฤหัสบดี เวลา 8.00 น.-16.00.น.

กิจกรรมที่จัดให้มีในวันที่เปิดทำการ ได้แก่ การทำกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมนันทนาการ เช่น การร้องเพลง การเต้นรำ แจ๊สข่าวสารที่จำเป็นต่อสมาชิกชมรม ไม่มีการออกกำลังกาย

กิจกรรมเสริมอื่นๆ ได้แก่ การเยี่ยมสมาชิกที่เจ็บป่วย การจัดกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมในวันสำคัญต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ การฝึกอาชีพปีละ 1 ครั้ง ทัศนศึกษาต่างจังหวัด ประชุมคณะกรรมการบริหารทุก 2 เดือน และประชุมสมาชิกชมรมทั้งหมด 1 ครั้งต่อปี เป็นต้น

5. ชมรมผู้สูงอายุร่มฉัตร ที่ทำการชมรมอยู่ในชุมชนร่มฉัตร เลขที่ 4 ซ.สุขสวัสดิ์ 52/2 แขวง/เขตราชบุรณะ กรุงเทพมหานคร มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 57 คน (นับถึงตุลาคม พ.ศ.2559) แบ่งเป็นเพศชาย 15 คน และเพศหญิง 42 คน มีคณะกรรมการบริหารชมรม 8 คน จัดกิจกรรม 1 วันต่อสัปดาห์ ในวันศุกร์ เวลา 8.00 น.-13.00.น.

กิจกรรมที่จัดให้มีในวันที่เปิดทำการ ได้แก่ เน้นการทำกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมนันทนาการตามโอกาส แจ๊สข่าวสารที่จำเป็นต่อสมาชิกชมรม ไม่มีการออกกำลังกาย

กิจกรรมเสริมอื่นๆ ได้แก่ การจัดกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมในวันสำคัญต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ การฝึกอาชีพปีละ 1-2 ครั้ง ประชุมคณะกรรมการบริหารทุก 2 เดือน และประชุมสมาชิกชมรมทั้งหมด 1 ครั้งต่อปี เป็นต้น

ในส่วนของบริการที่ศูนย์บริการสาธารณสุขจัดให้กับผู้สูงอายุ ในทุกชมรมจะมีความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การตรวจสุขภาพประจำปีให้กับสมาชิกชมรม การให้ความรู้เรื่องสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่จำเป็นและสอนสุขศึกษาเดือนละ 1 ครั้ง ฉีดวัคซีนป้องกันโรคและค้นหาความเสี่ยงของโรคที่ป้องกันได้ รวมถึงให้คำปรึกษาประสานงานในเรื่องที่สมาชิกชมรมร้องขออื่นๆ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ศึกษากรณีสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ แบ่งเป็นหัวข้อได้ดังนี้

2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ

จากการศึกษางานวิจัยพบว่าส่วนใหญ่สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุมักจะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของ จินดา จันทรพิทักษ์ (2554) เรื่อง “สมาชิกเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ อำเภอหนองพิทา จ.นครศรีธรรมราช กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ” กลุ่มตัวอย่างก็เป็นเพศหญิงมากถึงร้อยละ 68 และมีอายุเฉลี่ยกับ 70.9 ปี และการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ: ศึกษากรณีสมาชิกชมรมบ้านไร่-คงคาสามัคคี อำเภอโพธาราม จ.ราชบุรี” ที่มีสมาชิกเพศหญิงร้อยละ 78.4 มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 68.34 ปี รวมถึงการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุจ.อ่างทอง” ผู้ศึกษาคือ ปราณี อิมสมบัติ (2546) ก็พบว่า จำนวนสมาชิกในทุกชมรมของ จ.อ่างทอง เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และมีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 70-74 ปี และการศึกษาของ ศักดิ์ภัทร์ เฉลิมพุฒพงศ์ (2556) ที่ศึกษาเรื่อง “ความต้องการกิจกรรมการใช้เวลาว่างและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร” ซึ่งจากการศึกษาพบว่าจำนวนสมาชิกชมรมผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ดูจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเพศหญิงมีถึงร้อยละ 73.75 ซึ่งให้เห็นว่าเพศหญิงมีความสนใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมมากกว่าเพศชาย และส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในระหว่าง 60-65 ปี ซึ่งถือว่าอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุตอนต้น ยังมีกำลังและสุขภาพที่ดี สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมได้ ในการศึกษาครั้งนี้ยังบ่งบอกถึงการศึกษาล่าสุดของสมาชิกชมรม ซึ่งระดับ

ปริญญาตรีมีถึงร้อยละ 35 แสดงถึงว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาสูง มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรม เพราะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์กับชมรมได้อีกด้วยแตกต่างกับการศึกษาเรื่องอื่นๆ ที่ยกตัวอย่างไป ซึ่งส่วนใหญ่แล้วสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะมีการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา

ไม่สอดคล้องกับ การศึกษาเรื่อง “การจัดการแบบมีส่วนร่วมสำหรับการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุ อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี” ของ พิชิต ลายน้ำเงิน (2552) ซึ่งเป็นการศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในอำเภอโคกเจริญ จ.ลพบุรี กลับพบว่า จำนวนสมาชิกชมรมผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งมีอายุอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่ 67.29 ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวแต่ยังสามารถทำกิจกรรมได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บัณฑลวง ใจดี (2557) ในเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองตะไก่อ อำเภอสูงเนิน จ.นครราชสีมา” ซึ่งมีจำนวนสมาชิกชมรมเพศชายมากกว่าจำนวนสมาชิกเพศหญิงอยู่ร้อยละ 61.11 และมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 69.44 ปี

ปัจจัยเรื่องสถานที่ตั้งของชมรมผู้สูงอายุ จากการศึกษาของ จินดา จันทร์พิทักษ์ (2554) เรื่อง “สมาชิกเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ อำเภอหนองพิตำ จ.นครศรีธรรมราชกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ” พบว่า สถานที่ตั้งของชมรมผู้สูงอายุมีความสะดวกดี โดยพบว่าการเดินทางมาชมรมใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที โดยส่วนใหญ่มีบุตรหลานมาส่ง สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน: ศึกษากรณีสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านไร่-คงคาสามัคคี ต.คลองตาคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี” ของ กาญจนา โม้มมาลา (2550) ที่พบเช่นกันว่าผู้สูงอายุเห็นด้วยในเรื่องของการที่ที่ตั้งชมรมเหมาะสม ผู้สูงอายุเดินทางไปร่วมกิจกรรมได้สะดวกและการศึกษาของ ปราณี อิ่มสมบัติ (2550) ในเรื่อง “ปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ จ.อ่างทอง” ก็มีผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันว่า การเดินทางมายังชมรมผู้สูงอายุสะดวกดี เพราะใช้เวลาเดินทางเพียง 5-10 นาที เนื่องจากชมรมอยู่ห่างจากชุมชนเพียง 1-2 กิโลเมตร ซึ่งการเดินทางสะดวกนี้ส่งผลอย่างมากต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวและมีความเสื่อมของร่างกาย การเดินทางได้สะดวก ทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพ แต่การศึกษาของ ชยณัฐ ราชสีห์ (2557) เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช” กลับไม่สอดคล้องกับการศึกษาข้างต้นเพราะผลการศึกษา พบว่า สถานที่ตั้งของชมรมไม่มีความเหมาะสมเนื่องจากไม่มีสถานที่ตั้งที่ชัดเจน หรือสถานที่คับแคบไม่เหมาะกับการทำกิจกรรม

ในเรื่องการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุการศึกษาของ บัณฑลวง ใจดี (2557) ในเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองตะไก่อ อำเภอสูงเนิน จ.นครราชสีมา” และของ รุ่งนภา หนูม่วง (2556) เรื่อง

“การจัดการความรู้ในการดำเนินงานชมรมสร้างเสริมสุขภาพของแกนนำชุมชน ต.นาชะอัง อ.เมือง จ.ชุมพร” มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกัน ในเรื่องของหน้าที่หน่วยงานราชการเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมให้กับชมรมผู้สูงอายุ และคอยชี้แนะว่าต้องทำอะไรอย่างไรบ้าง ทำให้ผู้สูงอายุขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม ส่งผลให้กิจกรรมไม่ต่อเนื่อง คณะกรรมการก็มีแต่เพียงในนาม ไม่ได้ขับเคลื่อนงานชมรมอย่างแท้จริง ทำให้บางชมรมผู้สูงอายุต้องปิดตัวลงไป

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เป็นปัจจัยหลักสำคัญในการขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุ และกิจกรรมที่มีครบทุกด้าน และมีความต่อเนื่องก็จะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การศึกษาเรื่อง “การประเมินผลกิจกรรมตามความคิดเห็นของสมาชิกของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุของ ต.ดอนหัวฬ่อ อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี” โดย มาลีรัตน์ โรจน์ดำรงการ (2551) พบว่า กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุมีความเหมาะสมและเป็นไปตามเกณฑ์ มีการจัดกิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่อง และตอบสนองความต้องการของสมาชิกชมรมได้เป็นอย่างดี ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจ กิจกรรมช่วยสร้างเสริมให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความรักและความสามัคคีกันระหว่างสมาชิกชมรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา โหมมาลา (2550) เรื่อง “ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน: ศึกษากรณีสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านไร่-คงคาสามัคคี ต.คลองตาคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี” ที่สมาชิกชมรมมีความพึงพอใจกับกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ได้เข้าร่วม กิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุดได้แก่ การเข้าร่วมงานตามเทศกาลและประเพณีต่างๆ และการศึกษาของ ชยณัฐ ราชสีห์ (2557) เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช” ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุสามารถทำได้ตามเกณฑ์ โดยกิจกรรมที่สมาชิกเข้าร่วมอยู่ในระดับสูง คือ การจัดเลี้ยงอาหาร การทำกิจกรรมทางศาสนา การประชุมคณะกรรมการและสมาชิกชมรม กิจกรรมนันทนาการต่างๆ และการท่องเที่ยวทัศนอาจร

การดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่สมาชิกชมรมประเมินอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ดูได้จากการศึกษาของ คณิงนิจ สมบูรณ์ผล และ อรุณี สังขพานิต (2552) เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมผู้สูงอายุจ.สุพรรณบุรี” นั้น ซึ่งมีผลการศึกษาในเรื่องของการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่มีความสำคัญแต่จัดได้น้อย คือ การออกกำลังกายและกีฬา ซึ่งพบว่า ใน 1 ใน 3 ของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดสุพรรณบุรีไม่ได้ดำเนินกิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของ ศักดิ์ภัทร์ เฉลิมพุดิพงษ์ (2556) ที่ศึกษาเรื่อง “ความต้องการกิจกรรมการใช้เวลาว่างและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร” ที่สมาชิกชมรมมองว่าการดำเนินกิจกรรมบางชมรมก็มีกิจกรรมที่ตามเกณฑ์ และมีชมรมที่การดำเนินกิจกรรมไม่ถึงเกณฑ์ ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของประธานชมรมและคณะกรรมการชมรม กิจกรรมที่จัด

บ่อยครั้งคือกิจกรรมนันทนาการ ร้องคารา โอเกะ กิจกรรมงานเลี้ยงสังสรรค์ประจำเดือน และบริจาคเงินเพื่อบำรุงชมรม

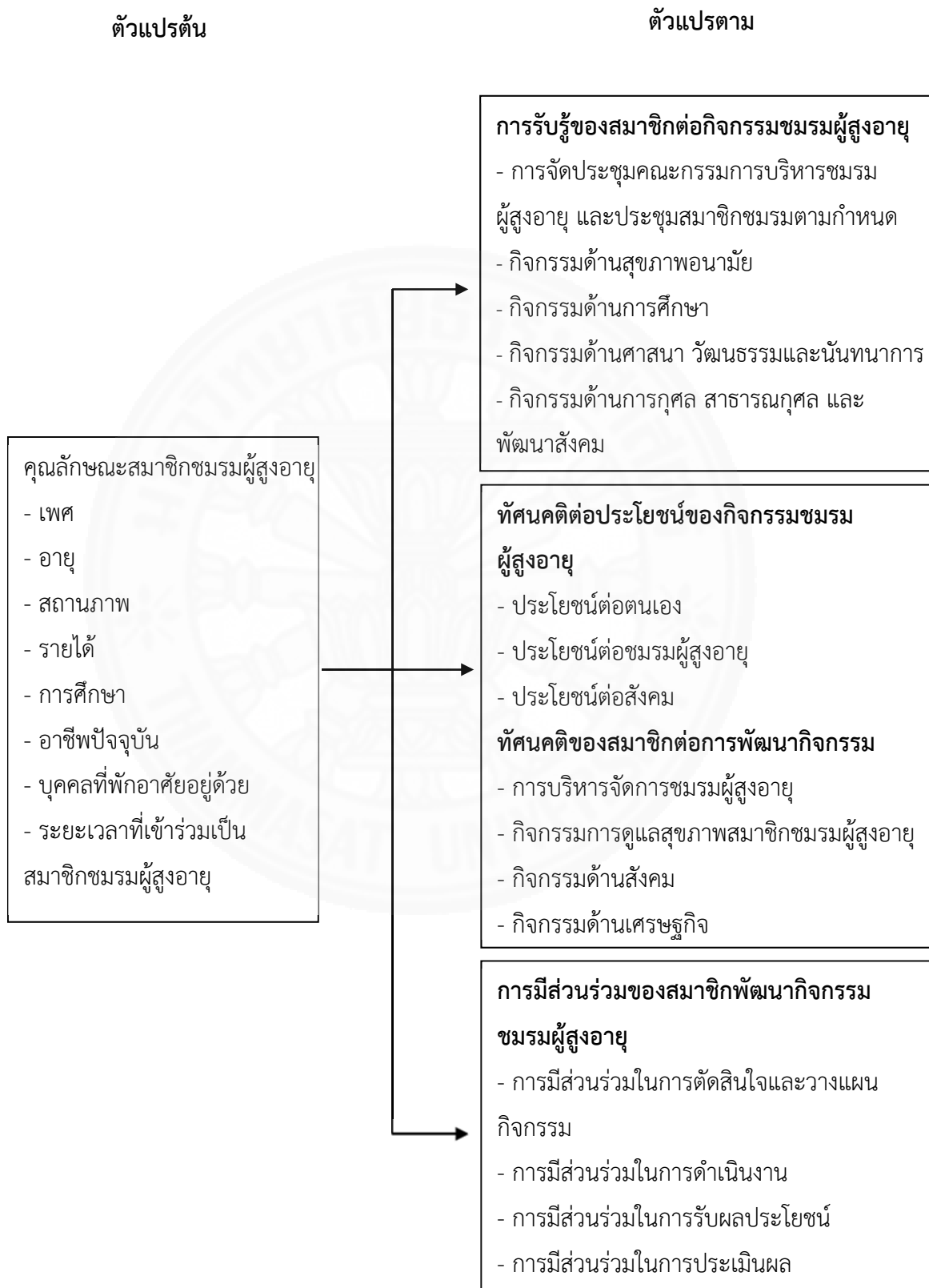
การศึกษาของ ศรีนิญา เครื่องฉาย (2552) เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน โดยชมรมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหิน ต.ศิลา อ.เมือง จ.ขอนแก่น” พบการศึกษาออกมาว่าการดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แม้ว่าจะมีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ แต่กิจกรรมในชมรมก็ไม่สามารถทำได้อย่างสม่ำเสมอ ไม่ครอบคลุมความต้องการของสมาชิก ทำให้มีสมาชิกเข้าร่วมเป็นจำนวนน้อยลงเรื่อยๆ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ส่วนใหญ่แล้วกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมไปตามเกณฑ์ที่กำหนด มักจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการของบประมาณ อุปกรณ์ เช่น การศึกษาดูงาน การออกกำลังกายที่ต้องใช้อุปกรณ์ และกิจกรรมที่สามารถจัดได้ตามเกณฑ์คือกิจกรรมประเภทที่ไม่ต้องใช้งบประมาณหรือกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นๆ มีหน้าที่ต้องให้การสนับสนุน เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การฝึกอาชีพ เป็นต้น

2.7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการหรือกิจกรรม การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรม ซึ่งการศึกษาของ มาลีรัตน์ โรจน์ดำรงการ (2551) เรื่อง “การประเมินผลกิจกรรมตามความคิดเห็นของสมาชิกของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุของ ต.ดอนหัวฬ่อ อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี” พบว่า การดำเนินกิจกรรมทุกอย่างของชมรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีความเหมาะสมทั้งในด้านการดำเนินกิจกรรม และระยะเวลา รวมทั้งมีสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นจำนวนมาก ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสมาชิกชมรมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ทั้งการวางแผนร่วมกัน การประชาสัมพันธ์ให้เข้าร่วมกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมอยู่ในระดับสูง โดยที่ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ (ชยณัฐ ราชสิทธิ์, 2557)

2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าจากบทความ หนังสือ วารสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) เป็นการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษากลุ่มตัวอย่าง และขนาดตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตราชบุรีบูรณะจำนวน 5 ชมรม ได้แก่ชมรมผู้สูงอายุวัดราชบุรีบูรณะ ชมรมผู้สูงอายุรวมน้ำใจ ชมรมผู้สูงอายุชุมพล96-วัดสน ชมรมผู้สูงอายุวัดสารอด และชมรมผู้สูงอายุร่มฉัตร มีสมาชิกชมรมรวมกันทั้งสิ้น 780 คน แบ่งเป็นเพศชาย 158 คน และเพศหญิง 682 คน ผู้ศึกษาใช้วิธีกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ได้ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\
 &= \frac{780}{1 + 780(0.05)^2} \\
 &= 264
 \end{aligned}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาจึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างที่ทำให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีโอกาสได้รับเลือกอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากอคติและให้ความอิสระในการตัดสินใจของผู้วิจัย โดยได้ใช้วิธีการจับฉลากจากทุกชมรมผู้สูงอายุในเขตราชบุรีบูรณะ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชมรมผู้สูงอายุเขตราชวัตรบวรณะ กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชมรมผู้สูงอายุ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ชมรมผู้สูงอายุรวมน้ำใจ	88	30
2	ชมรมผู้สูงอายุวัดราชวัตรบวรณะ	82	28
3	ชมรมผู้สูงอายุวัดसारอด	449	152
4	ชมรมผู้สูงอายุชุมพล96-วัดสน	104	25
5	ชมรมผู้สูงอายุร่มฉัตร	57	19
	รวม	780	264

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended) และคำถามปลายเปิด (Open Ended) การสร้างแบบสอบถามโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบของเครื่องมือในการวิจัย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ การศึกษา อาชีพปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้ การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมด้านการศึกษา กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ และกิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม เป็นแบบทดสอบวัดการรับรู้ให้เลือกรับรองในลักษณะประเมินค่า เป็น 2 ระดับ คือ รู้ หรือ ไม่รู้

ส่วนที่ 3 ทศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนา กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้ ประโยชน์ต่อตนเอง ประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ และประโยชน์ต่อสังคม และกิจกรรมที่ต้องการให้มีการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาดังนี้ 1. การบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ 2. กิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ 3. กิจกรรมด้านสังคม 4. กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ เป็นแบบถามประเภท Rating Scale 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการหรือกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรม เป็นแบบถามประเภท Rating

Scale 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวจากตัวเลือก 4 ข้อ ดังนี้ กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมด้านการศึกษา กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ และกิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศลและพัฒนาสังคม และให้รายละเอียดของกิจกรรมดังกล่าวเป็นปลายเปิด

3.3 การทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีกระบวนการในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เรื่องการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วม เพื่อให้ทราบถึงหลักการ แนวทาง ความสำคัญ และการนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้ โดยการทบทวนเอกสาร วารสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ

2. สร้างข้อคำถามตามนิยามศัพท์เรื่องการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ และ รวมทั้งสิ้น 68 ข้อ จำนวน 5 ส่วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข 19 วงศ์สว่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความยากง่ายและความเที่ยง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 จึงถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ศึกษาได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เมื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือในการศึกษาเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ โดยเก็บแบบสอบถามจากสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

2. เมื่อได้แบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package to the Social Science หรือ SPSS)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบแบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการอธิบายข้อมูลบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ การศึกษา อาชีพ ปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศของสมาชิก อายุ สถานภาพ รายได้ อาชีพปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุกับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคติของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และ ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ โดยการใช้สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง การใช้สถิติ F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.05$ $**=0.01$ $***=0.001$

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ด้าน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบเกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ มีข้อคำถามรวม 21 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน รวม 21 คะแนน ใช้ $= 1$ ไม่ใช่ $= 0$ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแปลผล ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ
น้อย	0.00 - 16.00
มาก	17.00 - 21.00

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรมของชมรม โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุดในหัวข้อประโยชน์ของกิจกรรมมีจำนวน 11 ข้อ แยกเป็นประโยชน์ต่อตนเอง จำนวน 5 ข้อ ประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุจำนวน 3 ข้อ ประโยชน์ต่อสังคมจำนวน 3 ข้อ และหัวข้อการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุมีจำนวน 17 ข้อ แยกเป็นด้านการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุจำนวน 5 ข้อ ด้านกิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ 4 ข้อ ด้านกิจกรรมด้านสังคมจำนวน 3 ข้อ และด้านกิจกรรมด้านเศรษฐกิจจำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสองหัวข้อมีข้อคำถามทั้งสิ้น 28 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับทัศนคติ	ระดับการให้คะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยน้อย	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1

ส่วนที่ 4 แบบทดสอบเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด แยกเป็นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรมจำนวน 4 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมจำนวน 3 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จำนวน 3 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลจำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 14 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับทัศนคติ	ระดับการให้คะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยน้อย	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1

การอภิปรายผลการวิจัยของลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผล 5 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาพชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง ระดับการเห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง ระดับการเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง ระดับการเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง ระดับการเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง ระดับการเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 ส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุจำนวน 2 ข้อ เป็นลักษณะคำถามที่ให้ผู้ตอบเลือกด้านที่ต้องการให้มีการพัฒนาเป็นอันดับแรก โดยสามารถเลือกได้ 1 ข้อ และเป็นคำถามปลายเปิดให้อธิบายรายละเอียดของกิจกรรม โดยอภิปรายผลโดยเรียงลำดับจากข้อที่ถูกเลือกมากที่สุดไปข้อที่ถูกเลือกน้อยที่สุด และให้รายละเอียดของกิจกรรม

3.6 การนำเสนอข้อมูล

สำหรับการนำเสนอข้อมูลผลการศึกษานั้น ผู้ศึกษาจะนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย ประกอบตาราง โดยแบ่งการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ ความสำคัญของปัญหา มูลเหตุจูงใจในการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตในการศึกษา นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา และประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการค้นคว้าและทบทวนแนวคิดและทฤษฎี รวมถึงผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาและกรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย เป็นการอธิบายวิธีการศึกษา การกำหนดขนาดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลผลการศึกษา

บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผล เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติประกอบการพรรณนา

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปผลจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่อง การรับรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เขตราชภัฏรณรงค์ กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จากชมรมผู้สูงอายุในเขตราชภัฏรณรงค์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 264 คน โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล นำเสนอผลการวิจัยเป็น 5 ตอน คือ

4.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ การศึกษา อาชีพปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ได้แก่

4.2.1 การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุและประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด

4.2.2 กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย

4.2.3 กิจกรรมด้านการศึกษา

4.2.4 กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ

4.2.5 กิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ และการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

4.3.1 ประโยชน์ต่อตนเอง

4.3.2 ประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ

4.3.3 ประโยชน์ต่อสังคม

4.3.4 การพัฒนากิจกรรมด้านการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ

4.3.5 การพัฒนากิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

4.3.6 การพัฒนากิจกรรมด้านสังคม

4.3.7 การพัฒนากิจกรรมด้านเศรษฐกิจ

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

4.4.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม

4.4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

4.4.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

4.4.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

4.5 ข้อเสนอแนะของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ

4.6 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร

4.7 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร

4.1.1 เพศ และอายุ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67.4 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 32.6 เป็นเพศชาย เมื่อจำแนกตามช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่า ร้อยละ 29.2 อยู่ในช่วง 65-69 ปี มากที่สุดและรองลงมา ร้อยละ 26.1 อยู่ในช่วงอายุ 70-74 ปี ร้อยละ 20.1 อยู่ในช่วงอายุ 60-64 ปี ร้อยละ 16.7 อยู่ในช่วง 75-79 ปี และร้อยละ 8.0 อยู่ในช่วง 80 ปีขึ้นไป ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ

ลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน (คน) N=264	ร้อยละ
เพศ	ชาย	86	32.6
	หญิง	178	67.4
อายุ	60-64 ปี	53	20.1
	65-69 ปี	77	29.2
	70-74 ปี	69	26.1
	75-79 ปี	44	16.7
	80 ปีขึ้นไป	21	8.0

4.1.2 สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา

สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ร้อยละ 49.6 มีสถานภาพสมรส รองลงมาคือสถานภาพหม้าย ร้อยละ 32.6 สถานภาพโสด ร้อยละ 10.2 และสถานภาพหย่าร้างและแยกกันอยู่ร้อยละ 3.8

ในส่วนของระดับการศึกษาที่มีความถี่สูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามากที่สุดร้อยละ 37.5 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 21.2 ผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 18.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.6 และระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 8.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส และระดับการศึกษา

ลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน (คน) N=264	ร้อยละ
สถานภาพสมรส	โสด	27	10.2
	สมรส	131	49.6
	หม้าย	86	32.6
	หย่าร้าง	10	3.8
	แยกกันอยู่	10	3.8
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	99	37.5
	มัธยมศึกษาตอนต้น	36	13.6
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	56	21.2
	อนุปริญญา/ปวส.	23	8.7
	ปริญญาตรี	50	18.9

4.1.3 รายได้และอาชีพปัจจุบัน

ในด้านรายได้ปัจจุบัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท และอยู่ในช่วง 5,501-10,000 บาท เท่ากันอยู่ที่ร้อยละ 31.1 รองลงมา มีรายได้ในช่วง 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 15.5 อยู่ในช่วง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 12.1 รายได้ 25,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 7.2 รายได้ในช่วง 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 2.7 และอยู่ในช่วง 5,001-5,500 บาท ร้อยละ 0.4 ตามลำดับ

ในด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือเป็นแม่บ้าน พ่อบ้านมากที่สุด ร้อยละ 65.9 รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือ

ค้าขาย ร้อยละ 15.9 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 9.1 เป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เกษียณอายุ ร้อยละ 8.7 และประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 0.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ และอาชีพ ปัจจุบัน

ลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน (คน) N=264	ร้อยละ
รายได้	ไม่เกิน 5,000 บาท	82	31.1
	5,001-5,500 บาท	1	0.4
	5,501-10,000 บาท	82	31.1
	10,001-15,000 บาท	32	12.1
	15,001-20,000 บาท	41	15.5
	20,001-25,000 บาท	7	2.7
	25,001 บาทขึ้นไป	19	7.2
ระดับการศึกษา	ไม่ได้ประกอบอาชีพ/แม่บ้าน/พ่อบ้าน	174	65.9
	เกษตรกร	1	0.4
	รับจ้าง	24	9.1
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	42	15.9
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	23	23

4.1.4 บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย

ในด้านบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยอยู่ด้วย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้หลายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยอยู่กับบุตรหลานมากที่สุด ร้อยละ 70.8 รองลงมาคือ พักอาศัยอยู่กับสามีหรือภรรยา ร้อยละ 45.1 พักอาศัยอยู่กับพี่น้อง ร้อยละ 16.3 อาศัยอยู่ตามลำพัง ร้อยละ 6.8 อาศัยอยู่กับ บิดามารดา ร้อยละ 3.4 และอาศัยอยู่กับญาติ ร้อยละ 1.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย

ลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน (คน) N=264	ร้อยละ
บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	อยู่ตามลำพัง	18	6.8
	บิดา/มารดา	9	3.4
	สามี/ภรรยา	119	45.1
	พี่น้อง	43	16.3
	บุตรหลาน	187	70.8
	ญาติ	3	1.1

4.1.5 ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

ในส่วนของระยะเวลาที่สมาชิกเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ พบว่าสมาชิกเข้าร่วมเป็นสมาชิกเป็นเวลา 1-3 ปีมากที่สุด ร้อยละ 39.0 รองลงมาคือ เข้าร่วมเป็นสมาชิก 4-6 ปี ร้อยละ 30.3 เข้าร่วมเป็นสมาชิกเป็นเวลา 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 19.3 และเข้าร่วมเป็นสมาชิก 7-9 ปี ร้อยละ 11.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

ลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน (คน) N=264	ร้อยละ
ระยะเวลาที่เข้าร่วม เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	1-3 ปี	103	39.0
	4-6 ปี	80	30.3
	7-9 ปี	30	11.4
	10 ปีขึ้นไป	51	19.3

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

การรับรู้หมายถึง การที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุใช้ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละคนต่อกิจกรรมที่มีในชมรมผู้สูงอายุตามมาตรฐานของชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมด้านการศึกษา กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ และกิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม ตามที่ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดประเภทของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พิชิต ไลยน้ำเงิน (2552, อ้างถึงใน ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ, 2555, น. 26-27) และ พฤตินันท์ เหลืองไพบูลย์ (2530, น. 83-88, อ้างถึงใน พรรณธิภา บุญพิทักษ์, 2548, น. 14-15 โดยแบ่งออกเป็น 21 ข้อ มีผลการศึกษาดังนี้

4.2.1 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด

เมื่อพิจารณาการรับรู้ของสมาชิกชมรมรายข้อ พบว่า การรับรู้ที่มีต่อการประชุมคณะกรรมการบริหารชมรม และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีการรับรู้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 89.2 รองลงมาคือ การรับรู้ในการประชุมแต่ละครั้ง เพื่อให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุทราบสถานการณ์ และผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุร้อยละ 87.1 และน้อยที่สุดคือการรับรู้ในการจัดประชุม วัตถุประสงค์เพื่อระดมสมอง และความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ในเรื่องต่างๆ ที่จะดำเนินการในอนาคต ร้อยละ 86.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิก จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ ด้านการจัดประชุมคณะกรรมการบริหาร ชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด

การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	รับรู้มาก		รู้น้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชมรมผู้สูงอายุมีการประชุมคณะกรรมการบริหาร ชมรม และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	237	89.8	27	10.2
ในการประชุมแต่ละครั้ง เพื่อให้สมาชิกชมรม ผู้สูงอายุทราบสถานการณ์ และผลการดำเนินงาน ของชมรมผู้สูงอายุ	230	87.1	34	12.9
ในการจัดประชุม วัตถุประสงค์เพื่อระดมสมอง และ ความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ในเรื่อง ต่างๆ ที่จะดำเนินการในอนาคต	228	86.4	35	13.3

4.2.2 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย

การรับรู้ของสมาชิกชมรมจำแนกตามการรับรู้ กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย พบว่า สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่จำเป็นมีการรับรู้มากที่สุด ร้อยละ 98.9 รองลงมาคือ ชมรมผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ร้อยละ 98.5 สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ร้อยละ 98.1 สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง รวมถึงความรู้เกี่ยวกับโรคและความเสี่ยงต่างๆ ในวัยสูงอายุ ร้อยละ 97.3 และชมรมผู้สูงอายุมีกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของผู้สูงอายุ โดยวิทยากรที่มีความรู้ในแขนงต่างๆ และบุคลากรทางการแพทย์ ร้อยละ 95.8 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิก จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย

การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	รับรู้มาก		รู้น้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี	259	98.1	5	1.9
สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่จำเป็น	261	98.9	3	1.1
สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง รวมถึงความรู้เกี่ยวกับโรคและความเสี่ยงต่างๆ ในวัยสูงอายุ	257	97.3	7	2.7
ชมรมผู้สูงอายุมีกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของผู้สูงอายุ โดยวิทยากรที่มีความรู้ในแขนงต่างๆ และบุคลากรทางการแพทย์	253	95.8	11	4.2
ชมรมผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	260	98.5	4	1.5

4.2.3 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมด้านการศึกษา

พบว่า สมาชิกชมรมรับรู้ว่ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านงานวิชาชีพ หรือการฝึกอาชีพต่างๆ มากที่สุด ร้อยละ 89.8 รองลงมา คือ ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ ร้อยละ 86.4 ชมรมผู้สูงอายุผู้สูงอายุมีการจัดศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ ร้อยละ 85.2 ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นตามพ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนในการจัดสวัสดิการสังคม ร้อยละ 79.2 และ รับรู้ว่ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านภาษาน้อยที่สุด ร้อยละ 78.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิก จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ กิจกรรมด้านการศึกษา

การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	รับรู้มาก		รู้น้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านภาษา	207	78.4	57	21.6
ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นตามพ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนในการจัดสวัสดิการสังคม	209	79.2	55	20.8
ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านงานวิชาชีพหรือการฝึกอาชีพต่างๆ	237	89.8	27	10.2
ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่	228	86.4	36	13.6
ชมรมผู้สูงอายุผู้สูงอายุมีการจัดศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ	225	85.2	39	14.8

4.2.4 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ

พบว่า สมาชิกชมรมรับรู้ว่ ชมรมผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีกิจกรรมร้องรำทำเพลง เล่นดนตรี หรือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามความสามารถ มากที่สุด ร้อยละ 97.7 อันดับที่ 2 คือ ชมรมผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงาม ร้อยละ 96.2 และอันดับที่ 3 ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาตามเทศกาล และวันสำคัญทางศาสนา ร้อยละ 94.3 เช่นเดียวกับชมรมผู้สูงอายุมีการจัดท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ร้อยละ 94.3 (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9

ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิก จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและ นันทนาการ

การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	รับรู้มาก		รู้น้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาตามเทศกาล และวันสำคัญทางศาสนา	249	94.3	15	5.7
ชมรมผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงาม	254	96.2	10	3.8
ชมรมผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีกิจกรรมร้องรำทำเพลง เล่นดนตรี หรือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามความสามารถ	258	97.7	6	2.3
ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ	249	94.3	15	5.7

4.2.5 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม

พบว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีการรับรู้ที่ ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุบริจาคช่วยเหลือปัจจัยตามวาระต่างๆ มากที่สุด ร้อยละ 95.1 รองลงมา ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนจากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การจัดเลี้ยงอาหารผู้ด้อยโอกาส หรือการบริจาคช่วยเหลือปัจจัยตามวาระต่างๆ ร้อยละ 93.2 ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุช่วยเหลือกันเมื่อยามที่สมาชิกเดือดร้อน เช่น อยู่ในภาวะยากลำบาก เจ็บป่วย หรือเสียชีวิต ร้อยละ 92.8 และรู้น้อยที่สุด คือ ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมสมาชิกชมรมผู้สูงอายุให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ร้อยละ 85.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิก จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ กิจกรรมการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม

การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	รับรู้มาก		รู้น้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุช่วยเหลือกันเมื่อยามที่สมาชิกเดือดร้อน เช่น อยู่ในภาวะยากลำบาก เจ็บป่วยหรือเสียชีวิต	245	92.8	19	7.2
ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนจากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การจัดเลี้ยงอาหารผู้ด้อยโอกาส หรือการบริจาคช่วยเหลือปัจจัยตามวาระต่างๆ	246	93.2	18	6.8
ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุบริจาคช่วยเหลือปัจจัยตามวาระต่างๆ	251	95.1	13	4.9
ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมสมาชิกชมรมผู้สูงอายุให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เช่น การทำความสะอาด วัดหรือชุมชน การปลูกต้นไม้ เป็นต้น	226	85.6	38	14.4

4.2.6 การรับรู้ของสมาชิกชมรมต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

ภาพรวม

การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่าง 264 คน พบว่าสมาชิกร้อยละ 84.1 มีการรับรู้ต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุในระดับมาก และร้อยละ 15.9 มีการรับรู้ในระดับน้อย ตามลำดับ (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

การรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมของ ชมรมผู้สูงอายุ	ระดับการรับรู้		\bar{x}	S.D.
	จำนวนผู้ตอบ (N = 264)			
	รับรู้น้อย	รับรู้มาก		
ผลรวมคะแนน	15.9 (42)	84.1 (222)	1.84	0.36

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ และการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

ทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ หมายถึง ความคิดเห็นทั้งเชิงบวก และเชิงลบของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกเป็น 11 ข้อ

ทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่จัดในชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และทำให้เกิดความพอใจในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกเป็น 17 ข้อ มีผลการศึกษา ดังนี้

4.3.1 ระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุด้านประโยชน์ต่อตนเอง

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อตนเองภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.32$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบการศึกษา ดังนี้

การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทำให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้พัฒนาสุขภาพร่างกายของสมาชิกให้แข็งแรง พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 55.3 รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดร้อยละ 40.9 เห็นด้วยในระดับปานกลางร้อยละ 3.8 และไม่มีสมาชิกเห็นด้วยในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ส่งผลให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้พัฒนาสุขภาพจิตของสมาชิก พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 47.3 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 43.2 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 9.1 เห็นด้วยระดับน้อยร้อยละ 0.4 ค่าเฉลี่ยในหัวข้อนี้คือ 4.33 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุส่งผลให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้พัฒนามนุษยสัมพันธ์ และสร้างสัมพันธภาพอันดีให้กับสมาชิก พบว่า สมาชิกร้อยละ 46.2 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เห็นด้วยระดับมาก ร้อยละ 43.9 เห็นด้วยระดับปานกลางร้อยละ 9.8 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 แสดงว่าในหัวข้อนี้สมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ช่วยส่งเสริมคุณค่าและจริยธรรมในตนเองให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกร้อยละ 48.9 เห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 41.7 เห็นด้วยในระดับปานกลางร้อยละ 9.5 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ในข้อสุดท้ายของหัวข้อประโยชน์ต่อตนเอง คือ การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทำให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้เพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและอาชีพ มีสมาชิกที่เห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 45.5 รองลงมาคือเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 39.0 ร้อยละ 14.8 เห็นด้วยในระดับปานกลาง เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 0.8 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อตนเอง

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การแปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทำให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้พัฒนาสุขภาพร่างกายของสมาชิกให้แข็งแรง	0.0 (0)	0.0 (0)	3.8 (10)	55.3 (146)	40.9 (108)	4.37	0.557	มากที่สุด

ตารางที่ 4.12

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
ด้านประโยชน์ต่อตนเอง (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
การทำกิจกรรมในชมรม ผู้สูงอายุ ส่งผลให้สมาชิกชมรม ผู้สูงอายุได้พัฒนาสุขภาพจิต ของสมาชิก	0.0 (0)	0.4 (1)	9.1 (24)	47.3 (125)	43.2 (114)	4.33	0.654	มาก ที่สุด
การทำกิจกรรมในชมรม ผู้สูงอายุส่งผลให้สมาชิกชมรม ผู้สูงอายุได้พัฒนามนุษย สัมพันธ์ และสร้างสัมพันธ์ภาพ อันดีให้กับสมาชิก	0.0 (0)	0.0 (0)	9.8 (26)	43.9 (116)	46.2 (122)	4.36	0.655	มาก ที่สุด
การทำกิจกรรมในชมรม ผู้สูงอายุ ช่วยส่งเสริมคุณค่า และจริยธรรมในตนเองให้กับ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	0.0 (0)	0.0 (0)	9.5 (25)	48.9 (129)	41.7 (110)	4.32	0.639	มาก ที่สุด
การทำกิจกรรมในชมรม ผู้สูงอายุทำให้สมาชิกชมรม ผู้สูงอายุได้เพิ่มเติมองค์ความรู้ ในด้านต่างๆ ทั้งด้านวิชาการ และอาชีพ	0.0 (0)	0.8 (2)	14.8 (39)	45.5 (120)	39.0 (103)	4.22	0.720	มาก ที่สุด
รวม						4.32	0.513	มาก ที่สุด

4.3.2 ระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อชมรม

ผู้สูงอายุ

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.26$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบการศึกษา ดังนี้

การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยพัฒนาให้ชมรมผู้สูงอายุเกิดความเข้มแข็ง พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 48.1 รองลงมาคือ เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.2 ร้อยละ 11.7 เห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 49.2 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 37.1 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 13.3 ร้อยละ 0.4 เห็นด้วยในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

หัวข้อสุดท้ายในด้านประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ คือ การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ ได้ พบว่า มีสมาชิก ร้อยละ 50.4 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 39.0 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ส่วนเห็นด้วยระดับปานกลางอยู่ที่ร้อยละ 10.6 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การแปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยพัฒนาให้ชมรมผู้สูงอายุเกิดความเข้มแข็ง	0.0 (0)	0.0 (0)	11.7 (31)	48.1 (127)	40.2 (106)	4.28	0.663	มากที่สุด

ตารางที่ 4.13

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การแปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับชมรมผู้สูงอายุ	0.0 (0)	0.4 (1)	13.3 (35)	49.2 (130)	37.1 (98)	4.23	0.683	มากที่สุด
การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ ได้	0.0 (0)	0.0 (0)	10.6 (28)	50.4 (133)	39.0 (103)	4.28	0.645	มากที่สุด
รวม						4.26	0.574	มากที่สุด

4.3.3 ระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อสังคม

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อสังคมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบการศึกษาดังนี้

การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยให้สมาชิกรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 36.0 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 10.2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ช่วยให้ผู้สมาชิกรู้จักการเคารพกติกาของสังคมประชาธิปไตย ส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ พบว่า ร้อยละ 47.3 ของสมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 33.0 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.3 และร้อยละ 0.4 เห็นด้วยในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก

การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อให้ภูมิปัญญานั้นคงอยู่ในสังคมต่อไป พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับ

มาก ร้อยละ 55.7 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 31.8 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 12.1 ร้อยละ 0.4 เห็นด้วยในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อสังคม

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การแปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยให้สมาชิกรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง	0.0 (0)	0.0 (0)	10.2 (27)	53.8 (142)	36.0 (95)	4.25	0.630	มากที่สุด
การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ช่วยให้ผู้สูงอายุ รู้จักการเคารพกติกาของสังคมประชาธิปไตย ส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ	0.0 (0)	0.4 (1)	19.3 (51)	47.3 (125)	33.0 (87)	4.12	0.723	มาก
การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยเหลือส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อให้ภูมิปัญญานั้นคงอยู่ในสังคมต่อไป	0.0 (0)	0.4 (1)	12.1 (32)	55.7 (147)	31.8 (84)	4.18	0.648	มาก
รวม						4.19	0.544	มาก

4.3.4 ทักษะทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุใน

ภาพรวม

ในภาพรวมของทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่าง 264 คน พบว่า สมาชิกมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อชมรมผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุด และทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อสังคม ค่าเฉลี่ย 4.19 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

ระดับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
ประโยชน์ต่อตนเอง	4.32	0.513	มากที่สุด
ประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ	4.26	0.574	มากที่สุด
ประโยชน์ต่อสังคม	4.19	0.544	มาก
รวม	4.46	0.59	มากที่สุด

4.3.5 ระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านประโยชน์ต่อสังคมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.39$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบการศึกษาดังนี้

การจัดประชุมของชมรมผู้สูงอายุ ควรเปิดโอกาสให้กรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ออกความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนกิจกรรมและแผนการดำเนินงานประจำปีของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 47.3 รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 38.6 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 13.6 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

แผนกิจกรรมและแผนการดำเนินงานประจำปีของชมรมผู้สูงอายุ ควรมี การประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุรับทราบโดยทั่วกัน พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 51.1 รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 34.8 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 14.0 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก

คณะกรรมการ และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ควรมีการนัดประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ในหัวข้อนี้ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 49.2 รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 36.4 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 13.3 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 1.1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก

ควรมีการบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้งที่มีการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 48.5 รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 32.6 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.8 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 0.8 และเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก

ชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดทำโครงการ หรือของบประมาณในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ หรือจัดกิจกรรมให้กับสมาชิกชมรมฯ ประจำปีในทุกปี พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 53.0 รองลงมาคือ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 33.3 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 12.5 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 0.8 และเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
ด้านการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
การจัดประชุมของชมรม ผู้สูงอายุ ควรเปิดโอกาสให้ กรรมการและสมาชิกชมรม ผู้สูงอายุ ออกความคิดเห็น เพื่อจัดทำแผนกิจกรรมและแผน การดำเนินงานประจำปีของ ชมรมผู้สูงอายุ	0.0 (0)	0.4 (1)	13.6 (36)	47.3 (125)	38.6 (102)	4.24	0.693	มาก ที่สุด
แผนกิจกรรมและแผน การดำเนินงานประจำปีของ ชมรมผู้สูงอายุควรมีการ ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกชมรม ผู้สูงอายุรับทราบโดยทั่วกัน	0.0 (0)	0.0 (0)	14.0 (37)	51.1 (135)	34.8 (92)	4.20	0.668	มาก
คณะกรรมการ และสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุ ควรมีการนัด ประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ	0.0 (0)	1.1 (3)	13.3 (35)	49.2 (130)	36.4 (96)	4.20	0.707	มาก ที่สุด
ควรมีการบันทึกรายงานการ ประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม คณะกรรมการและสมาชิกชมรม ผู้สูงอายุ	0.4 (1)	0.8 (2)	17.8 (47)	48.5 (128)	32.6 (86)	4.12	0.745	มาก
ชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดทำ โครงการ หรือของบประมาณใน การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ หรือ จัดกิจกรรมให้กับสมาชิกชมรมฯ ประจำปีในทุกปี	0.4 (1)	0.8 (2)	12.5 (33)	53.0 (140)	33.3 (88)	4.18	0.701	มาก
รวม						4.39	0.637	มาก ที่สุด

4.3.6 ระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุด้านกิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.26$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบการศึกษาดังนี้

ชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพระหว่างสมาชิกด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การดูแลตนเองของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 51.5 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 37.9 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 10.2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพกับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ เพื่อเป็นการเปิดประสบการณ์ใหม่ๆ และพัฒนากิจกรรมในการดูแลสุขภาพ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 48.9 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 7.9 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 12.9 เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

ชมรมผู้สูงอายุควรจัดให้มีระบบการดูแล ฝ้าระวัง ส่งเสริม ป้องกัน พิ้นฟู โดยใช้แบบประเมินคัดกรอง สำหรับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและครอบครัว พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 45.8 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.2 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 13.6 เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

ชมรมผู้สูงอายุควรเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถ ในการดูแลสุขภาพตนเอง เป็นแกนนำในการแนะนำการดูแลสุขภาพให้กับสมาชิกชมรมคนอื่นๆ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 48.1 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.9 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.0 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
ด้านกิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
ชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านสุขภาพระหว่างสมาชิก ด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การดูแลตนเอง ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	0.4 (1)	0.0 (0)	10.2 (27)	51.5 (136)	37.9 (100)	4.26	0.668	มาก ที่สุด
ชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านสุขภาพกับชมรมผู้สูงอายุ อื่นๆ เพื่อเป็นการเปิด ประสบการณ์ใหม่ๆ และพัฒนา กิจกรรมในการดูแลสุขภาพ	0.4 (1)	0.0 (0)	12.9 (34)	48.9 (129)	37.9 (100)	4.23	0.697	มาก ที่สุด
ชมรมผู้สูงอายุควรจัดให้มี ระบบการดูแล ฝ้าระวัง ส่งเสริม ป้องกัน พิ้นฟู โดยใช้ แบบประเมินคัดกรองสำหรับ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุและ ครอบครัว	0.4 (1)	0.0 (0)	13.6 (36)	45.8 (121)	40.2 (106)	4.25	0.713	มาก ที่สุด
ชมรมผู้สูงอายุควรเปิดโอกาสให้ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความสามารถในการดูแล สุขภาพตนเอง เป็นแกนนำใน การแนะนำการดูแลสุขภาพ ให้กับสมาชิกชมรมคนอื่นๆ	0.0 (0)	0.0 (0)	11.0 (29)	48.1 (127)	40.9 (108)	4.29	0.656	มาก ที่สุด
รวม						4.26	0.552	มาก ที่สุด

4.3.7 ระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุด้านกิจกรรมด้านสังคม

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมด้านสังคมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบการศึกษา ดังนี้

ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มจิตอาสาด้านต่างๆ ในกลุ่มสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 54.2 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 30.7 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 15.2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ชมรมผู้สูงอายุควรจัดกิจกรรมเยี่ยมเยียนเพื่อนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย หรือให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ ผู้สูงอายุที่ยากไร้ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 45.1 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 37.1 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 17.0 เห็นด้วยในระดับน้อย และเห็นด้วยระดับน้อยที่สุดเท่ากันที่ ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวบรวมภูมิปัญญาผู้สูงอายุ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนรุ่นหลัง พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 50.4 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 33.0 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 14.4 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 1.5 และเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมด้านสังคม

ข้อคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การแปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มจิตอาสาด้านต่างๆ ในกลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	0.0 (0)	0.0 (0)	15.2 (40)	54.2 (143)	30.7 (81)	4.15	0.660	มาก

ตารางที่ 4.18

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
ด้านกิจกรรมด้านสังคม (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
ชมรมผู้สูงอายุควรจัดกิจกรรม เยี่ยมเยียนเพื่อนผู้สูงอายุที่ เจ็บป่วย หรือให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ ผู้สูงอายุที่ยากไร้	0.4 (1)	0.4 (1)	17.0 (45)	45.1 (119)	37.1 (98)	4.18	0.748	มาก
ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวบรวม ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ และถ่ายทอด องค์ความรู้สู่เยาวชน รุ่นหลัง	0.8 (2)	1.5 (4)	14.4 (38)	50.4 (133)	33.0 (87)	4.13	0.766	มาก
รวม						4.15	0.589	มาก

4.3.8 ระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุด้านกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษา พบว่าสมาชิกมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
ด้านกิจกรรมด้านเศรษฐกิจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบการศึกษาดังนี้

ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการอบรมอาชีพพระยะสั้นให้แก่สมาชิกชมรม
ผู้สูงอายุโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 53.4 เห็นด้วยระดับ
มากที่สุด ร้อยละ 28.4 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 16.3 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 1.9
โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ
พบว่า สมาชิกเห็นด้วยมาก ร้อยละ 48.9 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 24.6 เห็นด้วยระดับ
ปานกลาง ร้อยละ 24.2 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 1.9 และเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4
โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ชมรมผู้สูงอายุควรสนับสนุนให้มีการจัดจำหน่ายสินค้า เพิ่มมูลค่าสินค้า
ทำการตลาดเพื่อเกิดเป็นรายได้ เป็นอาชีพเสริมให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือเพื่อเป็นทุนให้กับ

ชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 50.4 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.0 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 21.7 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 2.7 และเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ชมรมผู้สูงอายุให้การสนับสนุนสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุเพื่อให้เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดภูมิปัญญา พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 53.0 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.8 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 19.3 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 1.5 และเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กองทุนออมวันละบาท กองทุน ฅมาปณิกิจ และกองทุนเพื่อสุขภาพ เป็นต้น พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 45.1 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 32.6 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 21.2 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 0.8 และเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การแปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการอบรมอาชีพระยะสั้นให้แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	0.0 (0)	1.9 (5)	16.3 (43)	53.4 (141)	28.4 (75)	4.08	0.719	มาก
ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	0.4 (1)	1.9 (5)	24.2 (64)	48.9 (129)	24.6 (65)	3.95	0.773	มาก

ตารางที่ 4.19

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
ด้านกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
ชมรมผู้สูงอายุควรสนับสนุนให้มีการจัดจำหน่ายสินค้า เพิ่มมูลค่าสินค้า ทำการตลาดเพื่อเกิดเป็นรายได้ เป็นอาชีพเสริมให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือเพื่อเป็นทุนให้กับชมรมผู้สูงอายุ	0.4 (1)	2.7 (7)	21.6 (57)	50.4 (133)	25.0 (66)	3.96	0.779	มาก
ชมรมผู้สูงอายุให้การสนับสนุนสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุเพื่อเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดภูมิปัญญา	0.4 (1)	1.5 (4)	19.3 (51)	53.0 (140)	25.8 (68)	4.02	0.739	มาก
ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กองทุนออมวันละบาท กองทุนฌาปนกิจ และกองทุนเพื่อสุขภาพ เป็นต้น	0.4 (1)	0.8 (2)	21.2 (56)	45.1 (119)	32.6 (86)	4.08	0.772	มาก
รวม						4.02	0.634	มาก

4.3.9 ระดับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

ภาพรวม

ในภาพรวมของทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่าง 264 คน พบว่า ทัศนคติของสมาชิกในการพัฒนาการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมการดูแลสุขภาพ

สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุด กิจกรรมด้านสังคม ค่าเฉลี่ย 4.15 อยู่ในระดับมาก และกิจกรรมด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ย 4.02 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

ระดับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
ด้านการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ	4.39	0.637	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	4.26	0.552	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมด้านสังคม	4.15	0.589	มาก
ด้านกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ	4.02	0.634	มาก
รวม	4.39	0.633	มากที่สุด

4.3.10 ระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุภาพรวม

ในภาพรวมของระดับทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า ทัศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย 4.46 อยู่ในระดับมากที่สุด และทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย 4.39 อยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

ระดับทัศนคติ	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	4.39	0.63	มากที่สุด

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

การมีส่วนร่วมของสมาชิก หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาท เกี่ยวข้องในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยแบ่งออกเป็น 14 ข้อ ดังต่อไปนี้

4.4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม

จากการศึกษา พบว่าสมาชิกมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.17$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบการศึกษาดังนี้

มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 53.4 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 27.7 เห็นด้วยระดับ ปานกลาง ร้อยละ 17.8 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 1.1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 แสดงว่าสมาชิก เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา หรือขั้นตอนของโครงการ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 56.1 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 23.5 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 18.6 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 1.9 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ใน ระดับมาก

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าเรื่องใดที่ควรดำเนินการ เรื่องใดที่ไม่ควรดำเนินการ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยมาก ร้อยละ 48.9 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 27.7 เห็นด้วยระดับ ปานกลาง ร้อยละ 21.6 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 1.9 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 แสดงว่าสมาชิก เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

มีส่วนร่วมในการค้นหารูปแบบและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยระดับมาก ร้อยละ 49.6 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.4 เห็นด้วยระดับ ปานกลาง ร้อยละ 23.5 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 1.5 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 แสดงว่าสมาชิก เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การแปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
มีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ ต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุ	0.0 (0)	1.1 (3)	17.8 (47)	53.4 (141)	27.7 (73)	4.07	0.704	มาก
มีส่วนร่วมในการจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาหรือ ขั้นตอนของโครงการ	0.0 (0)	1.9 (5)	18.6 (49)	56.1 (148)	23.5 (62)	4.01	0.705	มาก
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า เรื่องใดที่ควรดำเนินการ เรื่องใดที่ไม่ควรดำเนินการ	0.0 (0)	1.9 (5)	21.6 (57)	48.9 (129)	27.7 (73)	4.02	0.754	มาก
มีส่วนร่วมในการค้นหารูปแบบ และแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	0.0 (0)	1.5 (4)	23.5 (62)	49.6 (131)	25.4 (67)	3.98	0.742	มาก
รวม						4.17	0.750	มาก

4.4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบการศึกษาดังนี้

มีส่วนร่วมในการบริหารด้านบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 53.0 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 26.1 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 18.6 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 2.3 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

มีส่วนร่วมในการประสานงาน และดำเนินการกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 51.1 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 26.1 เห็นด้วยในระดับปานกลาง ร้อยละ 20.8 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 1.9 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 51.9 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 28.0 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 18.9 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 1.1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
มีส่วนร่วมในการบริหารด้าน บุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการในการดำเนินกิจกรรม ของชมรมผู้สูงอายุ	0.0 (0)	2.3 (6)	18.6 (49)	53.0 (140)	26.1 (69)	4.03	0.734	มาก
มีส่วนร่วมในการประสานงาน และดำเนินการกิจกรรมตามที่ได้ วางแผนไว้	0.0 (0)	1.9 (5)	20.8 (55)	51.1 (135)	26.1 (69)	4.01	0.739	มาก
มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	0.0 (0)	1.1 (3)	18.9 (50)	51.9 (137)	28.0 (74)	4.06	0.715	มาก
รวม						4.17	0.745	มาก

4.4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบการศึกษา ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 51.9 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 24.6 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 20.1 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 3.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบผลจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม พบว่า สมาชิกเห็นด้วยระดับมาก ร้อยละ 48.9 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.0 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 20.8 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 5.3 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหากชมรมได้รับความเสียหายในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 53.0 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 23.5 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 17.8 เห็นด้วยในระดับน้อย ร้อยละ 5.7 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การแปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	0.0 (0)	3.4 (9)	20.1 (53)	51.9 (137)	24.6 (65)	3.97	0.764	มาก
มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบผลจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม	0.0 (0)	5.3 (14)	20.8 (55)	48.9 (129)	25.0 (66)	3.93	0.817	มาก
มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหากชมรมได้รับความเสียหายในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.0 (0)	5.7 (15)	17.8 (47)	53.0 (140)	23.5 (62)	3.94	0.799	มาก
รวม						4.07	0.846	มาก

4.4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบการศึกษาดังนี้

การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 53.0 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 23.1 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 18.6 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 4.9 และเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมในการคิดเกณฑ์จะติดตามประเมินผลความสำเร็จของการจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 49.2 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 23.5 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 22.3 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 4.2 และเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยมาก

การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแนวทางในการดำเนินกิจกรรม พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 56.8 เห็นด้วยระดับมากที่สุด ร้อยละ 24.6 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 14.4 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 3.8 และเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.4 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้ไปพัฒนาหรือปรับปรุงแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่อไป พบว่า สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก ร้อยละ 51.1 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ 29.2 เห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 15.5 เห็นด้วยระดับน้อย ร้อยละ 3.4 และเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 0.8 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 แสดงว่าสมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อความคำถาม	ระดับทัศนคติ					\bar{x}	S.D.	การ แปล ผล
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
มีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม ของชมรมผู้สูงอายุ	0.4 (1)	4.9 (13)	18.6 (49)	53.0 (140)	23.1 (61)	3.93	0.803	มาก
มีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม ของชมรมผู้สูงอายุ	0.4 (1)	4.9 (13)	18.6 (49)	53.0 (140)	23.1 (61)	3.93	0.803	มาก
มีส่วนร่วมในการคิดเกณฑ์จะ ติดตามประเมินผลความสำเร็จ ของการจัดกิจกรรมชมรม ผู้สูงอายุ	0.8 (2)	4.2 (11)	22.3 (59)	49.2 (130)	23.5 (62)	3.90	0.828	มาก
มีส่วนร่วมในการปรับปรุง แนวทางในการดำเนินกิจกรรม	0.4 (1)	3.8 (10)	14.4 (38)	56.8 (150)	24.6 (65)	4.01	0.760	มาก
มีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้ไป พัฒนาหรือปรับปรุงแนว ทางการดำเนินกิจกรรมต่อไป	0.8 (2)	3.4 (9)	15.5 (41)	51.1 (135)	29.2 (77)	4.04	0.807	มาก
รวม						4.12	0.826	มาก

4.4.5 ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุภาพรวม

ในภาพรวมของความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรม
ชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่าง 264 คน พบว่า ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน
กิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากันที่ 4.17 อยู่ระดับมาก
รองลงมาคือทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ค่าเฉลี่ย 4.12 อยู่ในระดับมาก และการมี
ส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ย 4.07 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการประเมินระดับความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

ระดับความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม	4.17	0.750	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	4.17	0.745	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.07	0.846	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.12	0.826	มาก
รวม	4.16	0.77	มาก

4.5 ข้อเสนอแนะของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุทั้ง 264 คนได้ตอบแบบสอบถาม และได้เลือกกิจกรรมด้านที่ต้องการให้มีการพัฒนามากที่สุดเพียง 1 ข้อ จากตัวเลือก 4 ข้อ ดังนี้ กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมด้านการศึกษา กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ และกิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม มีผลการศึกษา ดังนี้ ร้อยละ 51.9 ของสมาชิกเลือกกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัยเป็นกิจกรรมที่ต้องการให้พัฒนามากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 17.4 เลือกกิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ ร้อยละ 16.7 ของสมาชิกเลือกกิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม และร้อยละ 14.0 เลือกกิจกรรมด้านการศึกษา ตามลำดับ (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27

กิจกรรมที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุต้องการให้พัฒนาในชมรมผู้สูงอายุ

กิจกรรม	จำนวนผู้ที่เลือก	ร้อยละ
กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย	137 คน	51.9
กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ	46 คน	17.4
กิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม	44 คน	16.7
กิจกรรมด้านการศึกษา	37 คน	14.0
รวม	264 คน	100.0

มีรายละเอียดของกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่สมาชิกต้องการให้มีการพัฒนา ดังนี้

กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้เสนอกิจกรรมที่ต้องการให้มีการพัฒนาดังนี้ การดูแลสุขภาพโดยรวมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หมายรวมถึง การตรวจสุขภาพร่างกาย การตรวจฟัน ตรวจโลหิตฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ มีผู้เสนอ 68 คน กิจกรรมการออกกำลังกายที่เหมาะสมและหลากหลาย มีผู้เสนอ 48 คน กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้กับสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ เช่น มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพในวัยสูงอายุอย่างสม่ำเสมอ การป้องกันภาวะสมองเสื่อม จัดให้มีแพทย์ทางเลือกดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น การนวดแผนไทย กายภาพบำบัด สมุนไพรไทย มีผู้เสนอ 21 คน

กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้เสนอกิจกรรมที่ต้องการให้มีการพัฒนาดังนี้ กิจกรรมด้านนันทนาการมีสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเลือกมากที่สุด ซึ่งมีผู้เสนอ 24 คน ประกอบด้วย การร้องเพลงเต้นรำเพื่อความสนุกสนาน การจัดกีฬา เล่นเกมส์ที่สร้างสรรค์ กิจกรรมสาธิตโยคะระหว่างช่วงวัย กิจกรรมนันทนาการทั่วไปที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ กิจกรรมด้านศาสนา มีผู้เสนอ 15 คน ประกอบด้วย การจัดฟังเทศน์ฟังธรรม การไหว้พระทำบุญตามวัดต่างๆ กิจกรรมด้านวัฒนธรรม มีสมาชิกเสนอ 7 คน ประกอบด้วย การละเล่นแบบไทย การเล่นดนตรีท้องถิ่นและการแสดงพื้นฐาน และกิจกรรมตามวันสำคัญของไทย

กิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้เสนอกิจกรรมที่ต้องการให้มีการพัฒนาดังนี้ การเป็นจิตอาสาช่วยงานด้านต่างๆ ในชุมชน และตามสถานที่ราชการต่างๆ กิจกรรมช่วยเหลือสังคมตามโอกาสต่างๆ มีผู้เสนอ 13 คน จัดให้มีกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน ช่วยเหลือสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่ยากไร้ เจ็บป่วย ประสบปัญหาต่างๆ มีผู้เสนอ 12 คน บริจาคเงินหรือสิ่งของทำบุญเพื่อผู้ประสบปัญหาต่างๆ จัดให้มีการเลี้ยงอาหารสำหรับผู้ยากไร้ มีผู้เสนอ 11 คน และกิจกรรมพัฒนาชุมชนที่อยู่อาศัยและวัดในพื้นที่ มีผู้เสนอ 8 คน

กิจกรรมด้านการศึกษา สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้เสนอกิจกรรมที่ต้องการให้มีการพัฒนาดังนี้ สมาชิกต้องการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น คอมพิวเตอร์พื้นฐาน การรับส่งอีเมล การใช้โทรศัพท์มือถือ มีผู้เสนอ 16 คน สมาชิกต้องการเรียนงานฝีมือต่างๆ และฝึกอาชีพที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือเป็นรายได้เสริม มีผู้เสนอ 10 คน สมาชิกชมรมผู้สูงอายุต้องการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเบื้องต้น มีผู้เสนอ 8 คน และต้องการเรียนความรู้ต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุโดยไม่เจาะจง มีผู้เสนอ 3 คน

4.6 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร

ในการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) และการทดสอบนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยการหาค่า t-test, F-test และการเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟที่มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4.6.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า เพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 1.81 เพศชายมีค่าเฉลี่ย 1.90 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.00$) แสดงว่า เพศที่ต่างกันมีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศกับทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า เพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 4.43 เพศชายมีค่าเฉลี่ย 4.53 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.04$) แสดงว่า เพศที่ต่างกันมีทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศกับทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า เพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 4.35 เพศชายมีค่าเฉลี่ย 4.49 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.75$) แสดงว่า เพศที่ต่างกันมีทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พบว่า เพศหญิงมีค่าเฉลี่ย 4.10 เพศชายมีค่าเฉลี่ย 4.30 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.29$) แสดงว่า เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างเพศกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ
และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	เพศ	N=264	\bar{x}	S.D.	t	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรม ผู้สูงอายุ	ชาย	86	1.90	0.31	1.83	0.00***
	หญิง	178	1.81	0.39		
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมใน ชมรมผู้สูงอายุ	ชาย	86	4.53	0.52	1.48	0.04*
	หญิง	178	4.43	0.62		
ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมใน ชมรมผู้สูงอายุ	ชาย	86	4.49	0.61	1.68	0.75
	หญิง	178	4.35	0.65		
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน การพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ชาย	86	4.30	0.67	2.03	0.29
	หญิง	178	4.10	0.82		

* $p < 0.05$, *** $p < 0.001$

4.6.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรม ผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมใน ชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรม
ผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรม
ผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 264 คนพบว่า

การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงอายุ 60-64 ปี
มีค่าเฉลี่ย สูงสุดเท่ากับ 1.92 รองลงมา ช่วงอายุ 70-74 ปี มีค่าเฉลี่ย 1.88 ช่วงอายุ 65-69 ปี
มีค่าเฉลี่ย 1.84 ช่วงอายุ 75-79 ปี มีค่าเฉลี่ย 1.75 และอายุ 80 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 1.67 ตามลำดับ
เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p =$
0.02) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน

ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.62 รองลงมา ช่วงอายุ 65-69 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.51 ช่วงอายุ 70-74 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.49 ช่วงอายุ 60-64 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.43 และช่วงอายุ 75-79 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.30 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.22$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงอายุ 60-64 ปี มีค่าเฉลี่ย สูงสุดเท่ากับ 4.49 รองลงมาคือสมาชิกที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 4.48 ช่วงอายุ 65-69 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.42 ช่วงอายุ 70-74 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.41 และช่วงอายุ 75-79 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.18 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.16$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงอายุ 60-64 ปี มีค่าเฉลี่ย สูงสุดเท่ากับ 4.32 รองลงมา ช่วงอายุ 65-69 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.31 ช่วงอายุ 70-74 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.20 อายุ 80 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ย 4.10 และช่วงอายุ 75-79 ปี มีค่าเฉลี่ย 3.68 ตามลำดับเมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($p = 0.00$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน (ตารางที่ 4.29-4.30)

ตารางที่ 4.29

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	ช่วงอายุ	N=264	\bar{x}	S.D.
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	60-64	53	1.92	0.27
	65-69	77	1.84	0.37
	70-74	69	1.88	0.32
	75-79	44	1.75	0.44
	80 ปีขึ้นไป	21	1.67	0.48

ตารางที่ 4.29

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ (ต่อ)

หัวข้อ	ช่วงอายุ	N=264	\bar{x}	S.D.
ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	60-64	53	4.43	0.54
	65-69	77	4.51	0.55
	70-74	69	4.49	0.61
	75-79	44	4.30	0.63
	80 ปีขึ้นไป	21	4.62	0.67
ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	60-64	53	4.49	0.58
	65-69	77	4.42	0.57
	70-74	69	4.41	0.67
	75-79	44	4.18	0.69
	80 ปีขึ้นไป	21	4.48	0.75
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	60-64	53	4.32	0.67
	65-69	77	4.31	0.63
	70-74	69	4.20	0.74
	75-79	44	3.68	0.93
	80 ปีขึ้นไป	21	4.10	0.94

ตารางที่ 4.30

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.50	0.38	2.87	0.02*
	ภายในกลุ่ม	259	33.82	0.13		
	รวม	263	35.32			
ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.00	0.50	1.44	0.22
	ภายในกลุ่ม	259	89.62	0.35		
	รวม	263	91.62			
ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.66	0.67	1.65	0.16
	ภายในกลุ่ม	259	104.37	0.40		
	รวม	263	107.03			
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	13.42	3.35	5.93	0.00***
	ภายในกลุ่ม	259	146.58	0.57		
	รวม	263	160.00			

* $p < 0.05$, *** $p < 0.001$

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ พบว่า ไม่พบความแตกต่างระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

ในส่วนของด้านความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 60-64 ปี มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 75-79 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 65-69 ปี มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 75-79 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 70-74 ปี มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 75-79 ปี (ตาราง ที่ 4.31)

ตาราง ที่ 4.31

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ของค่าเฉลี่ยระหว่างช่วงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	ช่วงอายุ	\bar{x}	60-64	65-69	70-74	75-79	80 ปีขึ้นไป
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	60-64	1.92	-	0.08	0.04	0.17	0.26
	65-69	1.84		-	-0.04	0.09	0.18
	70-74	1.88			-	0.13	0.22
	75-79	1.75				-	0.08
	80 ปีขึ้นไป	1.67					-
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	60-64	4.32	-	0.01	0.12	0.64*	0.23
	65-69	4.31		-	0.11	0.63*	0.22
	70-74	4.20			-	0.52*	0.11
	75-79	3.68				-	-0.41
	80 ปีขึ้นไป	4.10					-

* $p < 0.05$

4.6.3 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสถานภาพสมรสกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสถานภาพสมรสกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คนพบว่า

การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่มีสถานภาพหย่าร้าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.90 รองลงมา สมาชิกที่มีสถานภาพสมรสอยู่ มีค่าเฉลี่ย 1.88 สมาชิกที่มีสถานภาพหม้ายและแยกกันอยู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 1.80 และสมาชิกที่มีสถานภาพโสด มีค่าเฉลี่ย 1.78 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.49$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่มีสถานภาพสมรสอยู่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.53 รองลงมาคือสมาชิกที่มีสถานภาพหย่าร้าง และสถานภาพแยกกันอยู่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 สมาชิกที่มีสถานภาพหม้าย มีค่าเฉลี่ย 4.43 และสมาชิกที่มีสถานภาพโสด มีค่าเฉลี่ย 4.22 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.17$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพหย่าร้าง และสถานภาพแยกกันอยู่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.50 รองลงมาคือสมาชิกที่มีสถานภาพสมรสอยู่ มีค่าเฉลี่ย 4.49 สมาชิกที่มีสถานภาพหม้าย มีค่าเฉลี่ย 4.29 และสมาชิกที่มีสถานภาพโสด มีค่าเฉลี่ย 4.19 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.07$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่มีสถานภาพหย่าร้าง มีค่าเฉลี่ย สูงสุดเท่ากับ 4.50 รองลงมา สมาชิกที่มีสถานภาพแยกกันอยู่ มีค่าเฉลี่ย 4.40 สมาชิกที่มีสถานภาพสมรสอยู่ มีค่าเฉลี่ย 4.32 สมาชิกที่มีสถานภาพหม้าย มีค่าเฉลี่ย 3.98 และสมาชิกที่มีสถานภาพโสด มีค่าเฉลี่ย 3.78 ตามลำดับเมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($p = 0.00$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน (ตารางที่ 4.32-4.33)

ตารางที่ 4.32

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างสถานภาพสมรสกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	สถานภาพสมรส	N=264	\bar{x}	S.D.
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	โสด	27	1.78	0.42
	สมรส	131	1.88	0.33
	หม้าย	86	1.80	0.40
	หย่าร้าง	10	1.90	0.32
	แยกกันอยู่	10	1.80	0.42

ตารางที่ 4.32

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างสถานภาพสมรสกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิด
ต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และ
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ (ต่อ)

หัวข้อ	สถานภาพสมรส	N=264	\bar{x}	S.D.
ทักษะคิดต่อประโยชน์ของ กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	โสด	27	4.22	0.70
	สมรส	131	4.53	0.55
	หม้าย	86	4.43	0.60
	หย่าร้าง	10	4.50	0.53
	แยกกันอยู่	10	4.50	0.71
ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรม ในชมรมผู้สูงอายุ	โสด	27	4.19	0.74
	สมรส	131	4.49	0.59
	หม้าย	86	4.29	0.67
	หย่าร้าง	10	4.50	0.53
	แยกกันอยู่	10	4.50	0.71
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม ในการพัฒนากิจกรรมชมรม ผู้สูงอายุ	โสด	27	3.78	0.97
	สมรส	131	4.32	0.66
	หม้าย	86	3.98	0.84
	หย่าร้าง	10	4.50	0.53
	แยกกันอยู่	10	4.40	0.70

ตารางที่ 4.33

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสถานภาพสมรสกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ
และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของ ชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	0.47	0.12	0.87	0.49
	ภายในกลุ่ม	259	34.85	0.14		
	รวม	35.32	263			
ทัศนคติต่อประโยชน์ของ กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.22	0.55	1.61	0.17
	ภายในกลุ่ม	259	89.41	0.35		
	รวม	263	91.62			
ทัศนคติต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.49	0.87	2.18	0.07
	ภายในกลุ่ม	259	103.54	0.40		
	รวม	263	107.03			
ความคิดเห็นต่อการมีส่วน ร่วมในการพัฒนากิจกรรม ชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	11.94	2.99	5.22	0.000***
	ภายในกลุ่ม	259	148.06	0.57		
	รวม	263	160.00			

*** $p < 0.001$

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ่ ในด้านความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสด มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสอยู่ และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสอยู่ มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพหม้าย (ตาราง ที่ 4.34)

ตาราง ที่ 4.34

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ของค่าเฉลี่ยระหว่างสถานภาพสมรสกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	สถานภาพ	\bar{x}	โสด	สมรส	หม้าย	หย่าร้าง	แยกกันอยู่
ความคิดเห็นต่อ	โสด	3.78	-	-0.54*	-0.19	-0.72	-0.62
การมีส่วนร่วมใน	สมรส	4.32		-	0.34*	-0.18	-0.80
การพัฒนากิจกรรม	หม้าย	3.98			-	-0.52	-0.42
ชมรมผู้สูงอายุ	หย่าร้าง	4.50				-	-0.10
	แยกกันอยู่	4.40					-

* $p < 0.05$

4.6.4 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างรายได้กับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างรายได้ของสมาชิกกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คนพบว่า

การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่มีรายได้ อยู่ในช่วง 5,000-5,500 บาท และช่วง 20,001-25,000 บาท มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันที่ 2.20 รองลงมาคือ ช่วงรายได้ 10,001-15,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 1.91 สมาชิกที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 1.90 สมาชิกที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 1.84 ช่วงรายได้ 5,501-10,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 1.78 และช่วง 15,001-20,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 1.76 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.16$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่มีรายได้ในช่วง 5,000-5,500 บาท มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 5.00 รองลงมาคือสมาชิกที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท และสมาชิกที่มีรายได้ในช่วง 10,001-15,000 บาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.50 สมาชิกที่มีรายได้ในช่วง 5,501-10,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.49 ช่วงรายได้ 15,001-20,000 บาท และ 25,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.37 และสมาชิกที่มีรายได้ในช่วง 20,001-25,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.29 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.73$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่มีรายได้อยู่ในช่วง 5,000-5,500 บาท มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 5.00 รองลงมาคือสมาชิกที่มีรายได้น้อยกว่า 10,001-15,000 บาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 สมาชิกที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.46 ช่วงรายได้ 20,001-25,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.43 สมาชิกที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 4.37 ช่วง 5,501-10,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.33 และช่วง 15,001-20,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.29 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.59$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่มีรายได้อยู่ในช่วง 5,000-5,500 บาท มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 5.00 รองลงมาสมาชิกที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 4.32 ช่วง 20,001-25,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.29 ช่วง 5,501-10,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.18 ช่วง 15,001-20,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.17 ช่วง 10,001-15,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.16 และสมาชิกที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีค่าเฉลี่ย 4.09 ตามลำดับเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($p = 0.82$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.35-4.36)

ตารางที่ 4.35

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างช่วงรายได้กับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	ช่วงรายได้	N=264	\bar{x}	S.D.
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ไม่เกิน5,000	82	1.90	0.30
	5,000-5,500	1	2.00	0.00
	5,501-10,000	82	1.78	0.42
	10,001-15,000	32	1.91	0.30
	15,001-20,000	41	1.76	0.43
	20,001-25,000	7	2.00	0.00
	25,000 บาทขึ้นไป	19	1.84	0.37

ตารางที่ 4.35

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างช่วงรายได้กับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อ
ประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และ
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ (ต่อ)

หัวข้อ	ช่วงรายได้	N=264	\bar{x}	S.D.
ทักษะคิดต่อประโยชน์ของ กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่เกิน5,000	82	4.50	0.57
	5,000-5,500	1	5.00	0.00
	5,501-10,000	82	4.49	0.63
	10,001-15,000	32	4.50	0.57
	15,001-20,000	41	4.37	0.54
	20,001-25,000	7	4.29	0.49
	25,000 บาทขึ้นไป	19	4.37	0.68
ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรม ในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่เกิน5,000	82	4.46	0.59
	5,000-5,500	1	5.00	0.00
	5,501-10,000	82	4.33	0.74
	10,001-15,000	32	4.50	0.57
	15,001-20,000	41	4.29	0.60
	20,001-25,000	7	4.43	0.53
	25,000 บาทขึ้นไป	19	4.37	0.60
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม ในการพัฒนากิจกรรมชมรม ผู้สูงอายุ	ไม่เกิน5,000	82	4.09	0.77
	5,000-5,500	1	5.00	0.00
	5,501-10,000	82	4.18	0.90
	10,001-15,000	32	4.16	0.68
	15,001-20,000	41	4.37	0.54
	20,001-25,000	7	4.29	0.49
	25,000 บาทขึ้นไป	19	4.37	0.68

ตารางที่ 4.36

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างรายได้กับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ที่คนคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ที่คนคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	6	1.24	0.21	1.56	0.16
	ภายในกลุ่ม	257	34.07	0.13		
	รวม	263	35.32			
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	6	1.27	0.21	0.60	0.73
	ภายในกลุ่ม	257	90.35	0.35		
	รวม	263	91.62			
ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	6	1.91	0.32	0.78	0.59
	ภายในกลุ่ม	257	105.12	0.41		
	รวม	263	107.03			
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	6	1.78	0.30	0.48	0.82
	ภายในกลุ่ม	257	158.22	0.62		
	รวม	263	160.00			

4.6.5 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ที่คนคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ที่คนคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของสมาชิกกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ที่คนคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ที่คนคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คนพบว่า

การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.94 รองลงมาคือ สมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีค่าเฉลี่ย 1.87 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าเฉลี่ย 1.86 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีค่าเฉลี่ย 1.79 และสมาชิกที่มี

การศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มีค่าเฉลี่ย 1.64 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($p = 0.00$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน

ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.64 รองลงมาคือสมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย 4.46 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มีค่าเฉลี่ย 4.39 และสมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีค่าเฉลี่ย 4.32 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.13$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.58 รองลงมาคือสมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีค่าเฉลี่ย 4.41 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มีค่าเฉลี่ย 4.30 และสมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีค่าเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.11$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.42 รองลงมาคือ สมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย 4.36 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีค่าเฉลี่ย 4.08 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีค่าเฉลี่ย 4.04 และสมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.03$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.37-4.38)

ตารางที่ 4.37

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ที่สนใจต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ที่สนใจต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	ระดับการศึกษา	N=264	\bar{x}	S.D.
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	99	1.87	0.34
	มัธยมศึกษาตอนต้น	36	1.86	0.35
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	56	1.79	0.41
	อนุปริญญา/ปวส.	23	1.61	0.50
	ปริญญาตรี	50	1.94	0.24
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	99	4.49	0.58
	มัธยมศึกษาตอนต้น	36	4.64	0.64
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	56	4.32	0.64
	อนุปริญญา/ปวส.	23	4.39	0.58
	ปริญญาตรี	50	4.46	0.50
	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	99	4.41	0.65
ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	56	4.23	0.66
	อนุปริญญา/ปวส.	23	4.30	0.56
	ปริญญาตรี	50	4.44	0.50
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	99	4.08	0.77
	มัธยมศึกษาตอนต้น	36	4.42	0.87
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	56	4.04	0.83
	อนุปริญญา/ปวส.	23	4.00	0.80
	ปริญญาตรี	50	4.36	0.60

ตารางที่ 4.38

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ที่สนใจต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ที่สนใจต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.99	0.50	3.87	0.00***
	ภายในกลุ่ม	259	33.33	0.13		
	รวม	263	35.32			
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.46	0.61	1.78	0.13
	ภายในกลุ่ม	259	89.17	0.34		
	รวม	263	91.62			
ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.09	0.77	1.92	0.11
	ภายในกลุ่ม	259	103.94	0.40		
	รวม	263	107.03			
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	6.44	1.61	2.72	0.03*
	ภายในกลุ่ม	259	153.55	0.59		
	รวม	263	160.00			

* $p < 0.05$, *** $p < 0.001$

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ พบว่า ด้านการรับรู้ต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีการรับรู้ต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญา/ปวส. และกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญา/ปวส. มีการรับรู้ต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญาตรี

ในส่วนของด้านความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ไม่พบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ (ตาราง ที่ 4.39)

ตาราง ที่ 4.39

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ของค่าเฉลี่ยระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	ระดับการศึกษา	\bar{x}	ประถม ศึกษา หรือ ต่ำกว่า	มัธยม ศึกษา ตอนต้น	มัธยม ศึกษา ตอนปลาย /ปวช.	อนุ ปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	1.87	-	0.01	0.08	0.26*	-0.07
	มัธยมศึกษาตอนต้น	1.86		-	0.08	0.25	-0.08
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	1.79			-	0.18	-0.15
	อนุปริญญา/ปวส.	1.61				-	-0.33*
	ปริญญาตรี	1.94					-
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	4.08	-	-0.34	0.05	0.08	-0.28
	มัธยมศึกษาตอนต้น	4.42		-	0.38	0.42	0.06
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	4.04			-	0.04	-0.32
	อนุปริญญา/ปวส.	4.00				-	-0.41
	ปริญญาตรี	4.36					-

* $p < 0.05$

4.6.6 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอาชีพปัจจุบันกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะติดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะติดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอาชีพปัจจุบันของสมาชิกกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะติดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะติดต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คนพบว่า

การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่มีอาชีพรับจ้าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.96 รองลงมาคือ สมาชิกที่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ มีค่าเฉลี่ย 1.91 สมาชิกที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 1.88 และสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 1.80 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.12$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพปัจจุบันแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.78 รองลงมาคือ สมาชิกที่มีอาชีพรับจ้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 สมาชิกที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 4.48 และสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.38 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($p = 0.00$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพปัจจุบันแตกต่างกันมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน

ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่มีอาชีพรับจ้างมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.72 รองลงมาคือสมาชิกที่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 สมาชิกที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 4.50 และสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.29 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($p = 0.00$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพปัจจุบันแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.61 รองลงมาคือ สมาชิกที่มีอาชีพรับจ้างมีค่าเฉลี่ย 4.60 สมาชิกที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร มีค่าเฉลี่ย 4.29 และสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 4.01 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($p = 0.00$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพปัจจุบันแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.30-4.41)

ตารางที่ 4.40

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างระดับอาชีพปัจจุบันกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ
และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	อาชีพเดิม	N=264	\bar{x}	S.D.
การรับรู้ต่อกิจกรรมของ ชมรมผู้สูงอายุ	ไม่มี/พ่อบ้าน/แม่บ้าน	174	1.80	0.40
	รับจ้าง	25	1.96	0.20
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร	42	1.88	0.33
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	23	1.91	0.29
ทัศนคติต่อประโยชน์ของ กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่มี/พ่อบ้าน/แม่บ้าน	174	4.38	0.62
	รับจ้าง	25	4.72	0.46
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร	42	4.48	0.51
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	23	4.78	0.42
ทัศนคติต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่มี/พ่อบ้าน/แม่บ้าน	174	4.29	0.68
	รับจ้าง	25	4.72	0.46
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร	42	4.50	0.51
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	23	4.65	0.49
ความคิดเห็นต่อการมี ส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ไม่มี/พ่อบ้าน/แม่บ้าน	174	4.01	0.83
	รับจ้าง	25	4.60	0.50
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร	42	4.29	0.60
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	23	4.61	0.50

ตารางที่ 4.41

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ที่สนใจต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ที่สนใจต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.77	0.26	1.93	0.12
	ภายในกลุ่ม	260	34.55	0.13		
	รวม	263	35.32			
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.23	1.74	5.24	0.00***
	ภายในกลุ่ม	260	86.39	0.33		
	รวม	263	91.62			
ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	6.64	2.21	5.73	0.00***
	ภายในกลุ่ม	260	100.39	0.39		
	รวม	263	107.03			
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	13.97	4.66	8.29	0.00***
	ภายในกลุ่ม	260	146.03	0.56		
	รวม	263	160.00			

*** $p < 0.001$

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่า ในส่วนของการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบ้านราชการ/รัฐวิสาหกิจ เกษียณอายุ

ในด้านทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้าง

และด้านความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ตารางที่ 4.42)

ตาราง ที่ 4.42

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post Hoc) ของค่าเฉลี่ยระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ต่อ
กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุและความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	อาชีพปัจจุบัน	\bar{x}	ไม่มี/ พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	รับจ้าง	ธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย/ เกษตรกร	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ
การรับรู้ต่อ กิจกรรมของ ชมรมผู้สูงอายุ	ไม่มี/พ่อบ้าน/แม่บ้าน	4.38	-	-0.34	-0.10	-0.40*
	รับจ้าง	4.72		-	0.24	-0.06
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/ เกษตรกร	4.48			-	-0.31
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.78				-
ทัศนคติต่อ การพัฒนา กิจกรรมในชมรม ผู้สูงอายุ	ไม่มี/พ่อบ้าน/แม่บ้าน	4.29	-	-0.43*	-0.21	-0.36
	รับจ้าง	4.72		-	0.22	0.07
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/ เกษตรกร	4.50			-	-0.15
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.65				-
ความคิดเห็นต่อ การมีส่วนร่วมใน การพัฒนา กิจกรรมชมรม ผู้สูงอายุ	ไม่มี/พ่อบ้าน/แม่บ้าน	4.01	-	-0.59*	-0.27	-0.60*
	รับจ้าง	4.60		-	0.31	-0.01
	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/ เกษตรกร	4.29			-	-0.32
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.61				-

*p < 0.05

ตารางที่ 4.43

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่ตามลำพังกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	อาศัยอยู่ตามลำพัง	N=264	\bar{x}	S.D.	t	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	245	1.85	0.36	1.05	0.03*
	ใช่	19	1.74	0.45		
ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	245	4.47	0.58	0.72	0.30
	ใช่	19	4.37	0.68		
ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	245	4.40	0.63	0.55	0.22
	ใช่	19	4.32	0.75		
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	245	4.18	0.76	1.25	0.33
	ใช่	19	3.95	0.97		

* $p < 0.05$

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าเฉลี่ย 1.89 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าเฉลี่ย 1.84 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.39$) แสดงว่า ในด้านการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาไม่แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าเฉลี่ย 4.78 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าเฉลี่ย 4.45 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p = 0.01$) แสดงว่า ในด้านทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีค่าเฉลี่ย 4.78 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดามีค่าเฉลี่ย 4.38 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.02$) แสดงว่า ในด้านทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีค่าเฉลี่ย 4.44 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดามีค่าเฉลี่ย 4.15 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.38$) แสดงว่า ในด้านความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.44)

ตารางที่ 4.44

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	N=264	\bar{x}	S.D.	t	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรม ผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	255	1.84	0.37	-0.40	0.39
	ใช่	9	1.89	0.33		
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมใน ชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	255	4.45	0.59	-2.16	0.01**
	ใช่	9	4.78	0.44		
ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมใน ชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	255	4.38	0.64	-2.61	0.02*
	ใช่	9	4.78	0.44		
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมใน การพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	255	4.15	0.78	-1.10	0.38
	ใช่	9	4.44	0.88		

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

ตารางที่ 4.45

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับสามีหรือภรรยากับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	อาศัยอยู่กับสามีหรือภรรยา	N=264	\bar{x}	S.D.	t	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	145	1.81	0.40	-1.70	0.00***
	ใช่	119	1.88	0.32		
ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	145	4.39	0.62	-2.11	0.12
	ใช่	119	4.55	0.55		
ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	145	4.32	0.68	-2.17	0.09
	ใช่	119	4.49	0.57		
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	145	4.01	0.85	-3.50	0.55
	ใช่	119	4.34	0.64		

*** $p < 0.001$

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้องกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง มีค่าเฉลี่ย 1.88 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพี่น้อง มีค่าเฉลี่ย 1.83 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.08$) แสดงว่า ในด้านการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพี่น้อง ไม่แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้องกับทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง มีค่าเฉลี่ย 4.28 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพี่น้อง มีค่าเฉลี่ย 4.50 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.03$) แสดงว่า ในด้านทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพี่น้อง แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้องกับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง มีค่าเฉลี่ย 4.23 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพี่น้อง มีค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.10$) แสดงว่า ในด้านทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพี่น้อง ไม่แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้องกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง มีค่าเฉลี่ย 3.93 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพี่น้อง มีค่าเฉลี่ย 4.21 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.02$) แสดงว่า ในด้านความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพี่น้อง แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.46)

ตารางที่ 4.46

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับพี่น้องกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	อาศัยอยู่กับพี่น้อง	N=264	\bar{x}	S.D.	t	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	221	1.83	0.37	-0.84	0.08
	ใช่	43	1.88	0.32		
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	221	4.50	0.59	2.36	0.03*
	ใช่	43	4.28	0.55		
ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	221	4.43	0.64	1.82	0.10
	ใช่	43	4.23	0.61		
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	221	4.21	0.79	2.32	0.02*
	ใช่	43	3.93	0.70		

* $p < 0.05$

ตารางที่ 4.47

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับบุตรหลานกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	อาศัยอยู่กับบุตรหลาน	N=264	\bar{x}	S.D.	t	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	77	1.82	0.39	-0.65	0.21
	ใช่	187	1.85	0.36		
ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	77	4.40	0.61	-1.05	0.60
	ใช่	187	4.49	0.58		
ทักษะคิดต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	77	4.40	0.61	0.14	0.56
	ใช่	187	4.39	0.65		
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	77	4.16	0.78	-0.09	0.83
	ใช่	187	4.17	0.78		

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติมีค่าเฉลี่ย 2.00 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับญาติ มีค่าเฉลี่ย 1.84 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.06$) แสดงว่า ในด้านการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับญาติ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติกับทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติ มีค่าเฉลี่ย 4.67 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับญาติ มีค่าเฉลี่ย 4.46 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.39$) แสดงว่า ในด้านทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับญาติ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติกับทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติ มีค่าเฉลี่ย 4.67 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับญาติ มีค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.42$) แสดงว่า ในด้านทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับญาติ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติมีค่าเฉลี่ย 4.33 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับญาติมีค่าเฉลี่ย 4.16 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.58$) แสดงว่า ในด้านความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับญาติ กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับญาติ ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.48)

ตารางที่ 4.48

จำนวน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างสมาชิกที่อาศัยอยู่กับญาติ กับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	อาศัยอยู่กับญาติ	N=264	\bar{x}	S.D.	t	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	261	1.84	0.37	-0.76	0.06
	ใช่	3	2.00	0.00		
ทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	261	4.46	0.59	-0.60	0.39
	ใช่	3	4.67	0.58		
ทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	261	4.39	0.64	-0.74	0.42
	ใช่	3	4.67	0.58		
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ไม่ใช่	261	4.16	0.78	-0.38	0.58
	ใช่	3	4.33	0.58		

4.6.8 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุของสมาชิกกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน พบว่า

การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมในช่วง 7-9 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 1.87 รองลงมาคือ สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 1.86 สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 4-6 ปี มีค่าเฉลี่ย 1.85 และสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 1-3 ปี มีค่าเฉลี่ย 1.82 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.83$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมต่างกัน มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 7-9 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.67 รองลงมาคือ สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 4-6 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 1-3 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.44 และสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 4.41 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.24$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมแตกต่างกัน มีทศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 7-9 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.57 รองลงมาคือ สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 1-3 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 4-6 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.39 และสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 4.22 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.11$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 1-3 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.32 รองลงมาคือ

สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 7-9 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.10 สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 4-6 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.09 และสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.06$) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมแตกต่าง มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 4.49-4.50)

ตารางที่ 4.49

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	ระยะเวลาเข้าร่วมชมรม	N=264	\bar{x}	S.D.
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	1-3 ปี	103	1.82	0.39
	4-6 ปี	80	1.85	0.36
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	7-9 ปี	30	1.87	0.35
	10 ปีขึ้นไป	51	1.86	0.35
ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	1-3 ปี	103	4.44	0.59
	4-6 ปี	80	4.45	0.61
	7-9 ปี	30	4.67	0.48
	10 ปีขึ้นไป	51	4.41	0.61
ทักษะคิดต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	1-3 ปี	103	4.44	0.61
	4-6 ปี	80	4.39	0.67
	7-9 ปี	30	4.57	0.57
	10 ปีขึ้นไป	51	4.22	0.67
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	1-3 ปี	103	4.32	0.72
	4-6 ปี	80	4.09	0.86
	7-9 ปี	30	4.10	0.66
	10 ปีขึ้นไป	51	4.00	0.80

ตารางที่ 4.50

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุกับการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ และความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

หัวข้อ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
การรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.12	0.04	0.29	0.83
	ภายในกลุ่ม	260	35.20	0.14		
	รวม	263	35.32			
ทักษะคิดต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.46	0.49	1.41	0.24
	ภายในกลุ่ม	260	90.16	0.35		
	รวม	263	91.62			
ทักษะคิดต่อการพัฒนา กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.71	0.90	2.25	0.08
	ภายในกลุ่ม	260	104.32	0.40		
	รวม	263	107.03			
ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	4.48	1.49	2.50	0.06
	ภายในกลุ่ม	260	155.51	0.60		
	รวม	263	160.00			

4.7 อภิปรายผลการศึกษา

การอภิปรายผลการศึกษา ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาจากการศึกษาหาความรู้ด้วยการค้นคว้าวรรณกรรม งานวิจัยต่างๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้อง สนับสนุนกับงานวิจัยเรื่องการรับรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร เป็น การศึกษาการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ ทักษะคิดของสมาชิกต่อประโยชน์ของ กิจกรรมและการพัฒนา กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ข้อมูลที่ได้ศึกษา สามารถแยกเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและสามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

4.7.1 การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ

จากการศึกษาพบว่า ในส่วนของการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ด้านการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด จำนวนสมาชิกส่วนใหญ่รับรู้ในเรื่องชมรมผู้สูงอายุมีการประชุมคณะกรรมการบริหารชมรม และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และในเรื่องการประชุมแต่ละครั้ง ก็เพื่อให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุทราบสถานการณ์ และผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งทั้งสองเรื่องนี้มี การรับรู้ที่ไม่แตกต่างกันมาก เพราะเป็นกิจกรรมพื้นฐานของชมรมผู้สูงอายุที่จะมีการจัดประชุมกันตามวาระ และเป็นไปตามมาตรฐานตามระเบียบชมรมผู้สูงอายุ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ว่าชมรมผู้สูงอายุต้องมีการประชุมคณะกรรมการบริหารไม่น้อยกว่าปีละ 6 ครั้ง และประชุมสมาชิกชมรมไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง ซึ่งจะมีคณะกรรมการตรวจการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุทุกปีว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วารินทร์ แผนเจริญ (2549) ซึ่งพบว่า ชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดเพชรบุรี มีการประชุมชี้แจงเรื่องต่างๆ ในระดับสูง มีการจัดทำแผนกิจกรรมของชมรม ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในเรื่องต่างๆ ของสมาชิกเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนของชมรม

การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพอนามัยนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิกมีการรับรู้ที่มากที่สุดในเรื่องสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่จำเป็น รองลงมาคือ ชมรมผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทุกชมรมที่ดูแลโดยศูนย์บริการสาธารณสุข สังกัดกรุงเทพมหานครได้รับ เนื่องจากศูนย์บริการสาธารณสุขมีภารกิจในการดูแลสุขภาพอนามัยให้กับประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นกิจกรรมดังกล่าวจึงเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้รับ การรับรู้จึงอยู่ในระดับที่สูง

ในส่วนของ การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมด้านการศึกษา นั้น การรับรู้ในเรื่องชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านงานวิชาชีพ หรือการฝึกอาชีพต่างๆ เพราะมีหน่วยงานจากภายนอกที่อยู่ในพื้นที่ เช่น การศึกษา นอกโรงเรียน เขตราชภัฏบูรณะ หรือฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตราชภัฏบูรณะ ที่มีการจัดทำโครงการฝึกอาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุอยู่บ่อยครั้ง

เรื่อง การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ สมาชิกมีการรับรู้มากที่สุดในเรื่องชมรมผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีกิจกรรมร้องรำทำเพลง เล่นดนตรี หรือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามความสามารถ เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมหลักที่เมื่อสมาชิกเข้าร่วมในวันที่มีกิจกรรม ก็จะมีการทำกิจกรรมที่เน้นความบันเทิง เพราะเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุชื่นชอบ สมาชิกที่มีพื้นฐานก็จะได้รับการส่งเสริมให้เป็นพี่เลี้ยงที่สอนเพื่อนสมาชิก และได้รับโอกาสในการแสดงตามงานต่างๆ บ่อยครั้ง ส่งผลให้สมาชิกเกิด

ความกระตือรือร้นในการฝึกซ้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา โม่มาลา (2550) ซึ่งพบว่า กิจกรรมที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านไร่-คงคาสามัคคี จังหวัดราชบุรี เข้าร่วมมากที่สุด ได้แก่ การเข้าร่วมงานตามเทศกาล ประเพณี และกิจกรรมนันทนาการต่างๆ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศักดิ์สิทธิ์ เฉลิมพุฒิพงศ์ (2556) ที่พบว่า กิจกรรมที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานครจัดบ่อยครั้ง คือ กิจกรรมนันทนาการ ร้องคาราโอเกะ กิจกรรมงานเลี้ยงสังสรรค์ประจำเดือน และสอดคล้องกับ ศักดิ์สิทธิ์ เฉลิมพุฒิพงศ์ (2556) ซึ่งพบว่า กิจกรรมที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานครมีความต้องการเข้าร่วมมากที่สุด คือ การเล่นดนตรีและการฟังเพลง

การรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม เรื่องที่สมาชิกรับรู้มากที่สุด คือ ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมสมาชิกชมรมผู้สูงอายุให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เช่น การทำความสะอาดวัดหรือชุมชน การปลูกต้นไม้ เป็นที่สังเกตได้ว่าเมื่อก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุนั้น วัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ บางชมรมผู้สูงอายุตั้งอยู่ในพื้นที่วัด ทำให้เกิดความผูกพันต่อสถานที่และกิจกรรมทางศาสนา สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ กิจกรรมต่างๆ จึงมักเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนา

จากการศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ช่วงอายุของสมาชิกในแต่ละช่วงมีระดับการรับรู้ในระดับมากใกล้เคียงกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิกที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่มีการรับรู้ต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุน้อยกว่ากลุ่มอื่น โดยสมาชิกที่มีอายุอยู่ในช่วง 60 -64 ปี มีการรับรู้ต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่มากกว่า เป็นเพราะกลุ่มที่อายุ 80 ปีขึ้นไป อยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงวัยที่พบความเสื่อมของร่างกายมากขึ้น การจดจำและรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ อาจทำได้น้อยกว่าผู้สูงอายุที่อายุน้อยกว่า ในด้านระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุมากที่สุด แต่รองลงมาคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ดังนั้นการศึกษาจึงไม่มีผลกับการรับรู้เรื่องกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ หากผู้สูงอายุมีความใส่ใจและเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมบ่อยครั้ง และสนใจติดตามข่าวสาร ก็จะสามารถทราบถึงกิจกรรมที่มีในชมรมผู้สูงอายุไปด้วย สมาชิกที่อาศัยอยู่ตามลำพังมีระดับการรับรู้ที่อยู่ในระดับมาก น้อยกว่าสมาชิกที่อาศัยร่วมกับผู้อื่นในทุกกลุ่ม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีผู้ที่สนับสนุน และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน ในบางคน สมาชิกในครอบครัวเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุด้วย จึงมีเพื่อนที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมมากกว่า สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในช่วง 7-9 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีระดับการรับรู้ที่มากกว่ากลุ่มอื่น เพราะเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุมาเป็นเวลานาน ย่อมรับรู้กิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุจัด มากกว่าสมาชิกที่เข้าร่วมมาเป็นเวลานานน้อยกว่า เพราะในช่วงปีหลังกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุขาดความหลากหลาย ทำให้บางกิจกรรมสมาชิกที่เข้าร่วมชมรมไม่นาน อาจจะไม่ทราบว่าในชมรมผู้สูงอายุ

4.7.2 ทศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

ในด้านประโยชน์ต่อตนเองนั้น สมาชิกเห็นว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ได้มีส่วนร่วมในชมรมผู้สูงอายุนั้นเกิดประโยชน์ต่อตนเองในระดับมากที่สุด เรื่องที่สมาชิกเห็นด้วยมากที่สุด คือ การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทำให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้พัฒนาสุขภาพร่างกายของสมาชิกให้แข็งแรง รองลงมาคือ เรื่องการทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุส่งผลให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้พัฒนามนุษย์สัมพันธ์ และสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีให้กับสมาชิก เป็นเพราะการเข้าชมรมผู้สูงอายุนั้นทำให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงบริการทางสุขภาพ เนื่องจากทุกชมรมในเขตราชภัฏรำไพพรรณี ดูแลโดยศูนย์บริการสาธารณสุข จึงเน้นกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในด้านต่างๆ เมื่อสมาชิกเข้าร่วมและนำไปปฏิบัติจึงทำให้ร่างกายแข็งแรงขึ้น ประกอบกับการได้ออกมาพบเจอเพื่อนสมาชิก ได้ทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้สุขภาพจิตดี ไม่มีอาการซึมเศร้าในวัยสูงอายุ อันมีสาเหตุส่วนหนึ่งจากการที่ผู้สูงอายุขาดแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิต เนื่องจากการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ มีกิจกรรมให้ทำมากมาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มาลีรัตน์ โรจน์ดำรงการ (2551) ซึ่งพบว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนหัวฬ่อ จังหวัดชลบุรี เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุนั้นช่วยสร้างขวัญและกำลังใจ ทำให้สมาชิกเห็นคุณค่าในตัวเอง ตลอดจนทำให้มีสังคมและสุขภาพที่ดีขึ้นด้วย

ส่วนประโยชน์ของกิจกรรมที่มีต่อชมรมผู้สูงอายุนั้น สมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด เท่ากันสองเรื่อง คือ การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยพัฒนาให้ชมรมผู้สูงอายุเกิดความเข้มแข็ง และการทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ ได้ เมื่อพิจารณาถึงประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า เป็นเพราะสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุในเขตราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับรางวัลต่างๆ บ่อยครั้ง ทั้งระดับบุคคลและชมรม และเป็นตัวอย่างหรือได้ไปให้คำแนะนำให้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ในบางชมรมผู้สูงอายุมีการเก็บเงินสมาชิกไว้เพื่อเป็นกองกลางในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยลดการพึ่งพิงเจ้าหน้าที่ ทำให้สมาชิกมีความมั่นใจในชมรมผู้สูงอายุ

ประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุต่อสังคมนั้น สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก โดยเรื่องที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยทำให้สมาชิกรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง กล่าวคือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุนั้น ทุกคนต่างมีหน้าที่ เพื่อจะขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุให้ดำรงอยู่ต่อไป นอกจากผู้ที่เป็นคณะกรรมการของชมรมแล้วยังมีผู้ที่เป็นคนจัดเตรียมสถานที่ จัดเตรียมอาหาร เครื่องดื่มที่เลี้ยงสมาชิก ดูแลเรื่องเครื่องเสียง เป็นนักร้อง ทุกคนต่างมีหน้าที่รับผิดชอบ เมื่อมีวินัยและรู้จักหน้าที่ของตนแล้ว ก็ส่งผลให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมด้วย

และเมื่อศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุโดดเด่นกว่าช่วงอายุอื่นๆ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุมาเป็นเวลานาน ทำให้เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับทั้งตนเอง ชมรมและสังคม และอีกประเด็นหนึ่งชมรมผู้สูงอายุเน้นกิจกรรมที่เสริมสร้างสุขภาพให้กับสมาชิก โดยมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการสาธารณสุขดูแล ผู้สูงอายุในวัย 80 ปีขึ้นไป ที่จะพบความเสื่อมของร่างกายมากกว่าช่วงวัยอื่น หากได้เข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุบ่อยครั้ง ก็จะได้การดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังได้พบปะเพื่อนฝูงและมีสังคม ทำให้สุขภาพจิตดีไปด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพจะสามารถเห็นได้ชัดเจนกว่าการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ ในด้านรายได้ของสมาชิก เป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิกที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท จะเห็นประโยชน์ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุมากกว่ากลุ่มรายได้อื่น สะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกที่มีรายได้น้อยได้รับประโยชน์จากกิจกรรมต่างๆ ของชมรม ที่สามารถเติมเต็มในส่วนที่รายได้ที่มีไม่เอื้ออำนวย เช่น โอกาสในการร่วมกิจกรรม การทัศนศึกษาตามที่ต่างๆ หรือแม้แต่สิ่งของ อุปกรณ์ที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้รับจากการทำกิจกรรม ส่วนในข้อมูลทั่วไปอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลการศึกษาออกมาใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุเห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม โดยที่ส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ที่เกิดกับตนเองมากที่สุด รองลงมาคือประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ และประโยชน์ต่อสังคมตามลำดับ

ในส่วนของทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ในประเด็นของการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็นนี้ ในระดับมากที่สุด ประเด็นที่สมาชิกเห็นด้วยมากที่สุด คือ การจัดประชุมของชมรมผู้สูงอายุ ควรเปิดโอกาสให้กรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ออกความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนกิจกรรมและแผนการดำเนินงานประจำปีของชมรมผู้สูงอายุ เป็นที่น่าสังเกตว่าแผนการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุในปัจจุบันนั้น ส่วนใหญ่มักจะถูกกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ที่ดูแลชมรม มีแค่บางชมรมหรือบางกิจกรรมเท่านั้นที่สมาชิกได้ดำเนินการด้วยตนเอง จากประเด็นนี้จึงสะท้อนได้ว่า สมาชิกต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นในการที่จะจัดทำแผนการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ เพื่อที่กิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุจะดำเนินการ จะได้เป็นไปตามความต้องการ และส่งผลให้สมาชิกเข้าร่วมมากขึ้น

ประเด็นต่อมา คือ ทัศนคติต่อการพัฒนาในด้านกิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งประเด็นที่สมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วย คือ ชมรมผู้สูงอายุควรเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเอง เป็นแกนนำในการแนะนำการดูแลสุขภาพให้กับสมาชิกชมรมคนอื่นๆ ซึ่งสะท้อนได้ว่า เพราะโดยปกติผู้สูงอายุจะเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้แสดงให้เห็นว่าตนยังมีความสามารถอยู่ ไม่ได้โรยราไปตามวัย ดังนั้นสมาชิกจึงต้องการแสดงศักยภาพและเป็นแบบอย่างให้กับสมาชิกคนอื่นได้ปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ถัดมา

สุทนต์ (2551) ซึ่งพบว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเครือข่ายของสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ต้องการให้มีเวทีในการให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ ประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ได้แสดงความสามารถ

ประเด็นที่น่าสังเกต จากผลการศึกษาข้อคำถามปลายเปิดของสมาชิกต่อเรื่องที่ต้องการให้เกิดการพัฒนามากที่สุด พบว่า เรื่องสุขภาพอนามัย เป็นเรื่องที่ต้องการมากที่สุด ซึ่งสมาชิกต้องการให้มีระบบการดูแลสุขภาพสมาชิก เช่น การตรวจสุขภาพ ตรวจฟัน ตรวจโลหิต และมีการให้ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender et al, 1996) ที่มองว่าบุคคลเห็นว่าเรื่องสุขภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ควรแสวงหา และมองหาหนทางที่จะมีสุขภาพที่ดี และเชื่อว่าสุขภาพสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามต้องการ

ทัศนคติของสมาชิกต่อกิจกรรมในด้านสังคมนั้น อยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ เรื่องที่ต้องการให้เกิดการพัฒนา คือ ชมรมผู้สูงอายุควรจัดกิจกรรมเยี่ยมเยียนเพื่อนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย หรือให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ ผู้สูงอายุที่ยากไร้ เป็นที่สังเกตว่าตรงกับความคิดเห็นของสมาชิกที่ได้เสนอแนะกิจกรรมในเรื่องนี้ อภิปรายได้ว่า ชมรมผู้สูงอายุบางชมรม มีสมาชิกที่ลดน้อยลงมาก ส่วนใหญ่มักมีสาเหตุมาจากอาการเจ็บป่วย หรือประสบปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย จึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็ม สมาชิกจึงต้องการที่จะให้มีการเยี่ยมเยียน เพื่อแสดงความเป็นห่วง และให้การช่วยเหลือตามความเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีนิญา เครื่องฉาย (2552) ซึ่งพบว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหิน จังหวัดขอนแก่นมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ โดยมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดเกณฑ์ของผู้ที่ต้องไปเยี่ยม การเตรียมถุงเยี่ยมพร้อมสายสัญญาณสื่อกำลังใจ แต่ผู้สูงวัย ซึ่งสมาชิกที่ได้ไปเยี่ยมเพื่อสมาชิกมีความพึงพอใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์

ในกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ ประเด็นนี้สมาชิกมีทัศนคติต่อการพัฒนา ในระดับมาก โดยเรื่องที่สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความสนใจที่จะพัฒนามากที่สุดเท่ากันสองเรื่อง คือ ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการอบรมอาชีพระยะสั้นให้แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กองทุนออมวันละบาท กองทุนฌาปนกิจ และกองทุนเพื่อสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งให้เห็นว่าสมาชิกส่วนใหญ่ยังมองว่าตนเองยังมีศักยภาพที่จะสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง โดยหาช่องทางอื่นในการมีรายได้นอกเหนือจากที่ตนเองมีอยู่แล้ว ทั้งยังต้องการความมั่นคงในชีวิต โดยสะสมเงินในกองทุนต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ตนเองได้รับสวัสดิการต่างๆ ที่สมควรได้รับ

4.7.3 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรม ในประเด็นแรกคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม ซึ่งผลการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่สมาชิกเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุ

ซึ่งตรงกับทัศนคติในเรื่องการพัฒนากิจกรรมที่สมาชิกเลือกประเด็นการจัดประชุมของชมรมผู้สูงอายุ ควรเปิดโอกาสให้กรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ออกความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนกิจกรรมและ แผนการดำเนินงานประจำปีของชมรมผู้สูงอายุมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุต้องการที่จะใช้สิทธิ ออกเสียง แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่สมาชิกต้องเข้าร่วม เพื่อที่จะได้ตรงกับ ความต้องการของตน อาจหมายความว่าที่ผ่านมา กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุมักเป็นไปตามที่ เจ้าหน้าที่ช่วยกำหนดให้ และเจ้าหน้าที่ช่วยประสานงาน สมาชิกมีหน้าที่แค่เข้าร่วมเท่านั้น กิจกรรม เหล่านี้แน่นอนว่าจะไม่ตรงกับความต้องการ สมาชิกจึงต้องสะท้อนว่าต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้

ประเด็นต่อมาคือความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอยู่ใน ระดับมาก ทั้งสามประเด็นมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน คือ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของ ชมรมผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมในการบริหารด้านบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการใน การดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมในการประสานงาน และดำเนินการกิจกรรม ตามที่ได้วางแผน แสดงให้เห็นว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในด้าน ต่างๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมของชมรม สอดคล้องกับทฤษฎีของ โรเบิร์ต เจ. ฮาวิกเฮิร์ส (Havighurst, 1960) ที่กล่าวว่า บุคคลถึงแม้ว่าจะมีอายุที่เพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีความต้องการทางสังคม มีความ ต้องการการเข้าร่วมกิจกรรมเหมือนวัยกลางคน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและความสุขของตน ซึ่งเป็น กิจกรรมที่แสดงให้เห็นว่าตนเองยังมีคุณค่า มีความสำคัญ และสามารถสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่นได้

ประเด็นที่สาม คือ เรื่องการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งผลการศึกษาอยู่ใน ระดับมาก โดยประเด็นที่สมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วย คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิด จากกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชยณัฐ ราชสีห์ (2557) ซึ่งพบว่า สมาชิก ในชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มากที่สุด และอีกสองประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบผลจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจาก การดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหากชมรมได้รับความเสียหายในฐานะ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นที่น่าสังเกตว่าในสองประเด็นนี้มีสมาชิกที่เห็นด้วยน้อยใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจ เป็นไปได้ว่า เป็นเรื่องปกติที่การรับผลประโยชน์ย่อมมีผู้ที่เห็นด้วยมากกว่า ส่วนการต้องมีส่วนร่วมใน ข้อผิดพลาดหรือร่วมแก้ไขมีสมาชิกที่เห็นด้วยในระดับน้อย เป็นเพราะปัจจัยส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่ อาจจะไม่พร้อมกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องของการรับผลและแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับทฤษฎี ของ รีตเตอร์ (Reeder, 1963) ที่กล่าวถึง ปัจจัยในการมีส่วนร่วมว่า บุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำได้ตามความคาดหวังของตนเอง

ประเด็นสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งผลการศึกษาอยู่ในระดับ มาก ประเด็นที่สมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วย คือ การมีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้ไปพัฒนาหรือปรับปรุงแ

นทางการดำเนินกิจกรรมต่อไป แสดงให้เห็นว่าสมาชิกต้องการให้ชมรมผู้สูงอายุที่ตนเองเป็นสมาชิก
อยู่นั้น มีความเข้มแข็ง มีกิจกรรมที่มีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม

ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร
มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมในชมรมสูงอายุอยู่ในระดับมาก สอดคล้อง
กับการศึกษาของ มาลีรัตน์ โรจน์ดำรงการ (2551) ซึ่งพบว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุของ ต.ดอนหัวฝ้อ
อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ทั้งการวางแผนร่วมกัน การประชาสัมพันธ์ให้เข้าร่วม
กิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินผล แตกต่างกับผลการศึกษาของ ศิริพร เกษธนีง
(2550) ที่พบว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดนครราชสีมา มีภาพรวมของการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ

การศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกที่มีอายุน้อยมีความต้องการ
การมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุมากกว่า แสดงให้เห็นว่า สมาชิกที่มีอายุน้อย
ซึ่งพึ่งพ้นช่วงวัยทำงานมาจะมีความกระตือรือร้นและความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายที่ยังไม่เสื่อม
มากนัก และสติปัญญาที่ยังคงมีความจำที่ดีกว่า จึงคิดว่าสามารถที่จะมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ได้
โดยไม่เป็นปัญหา สอดคล้องกับผลการศึกษาในด้านระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม ที่สมาชิก
ที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุระยะเวลา 1-3 ปีนั้น เป็นกลุ่มที่ต้องการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรม
มากกว่ากลุ่มอื่น สะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกที่เข้าร่วมชมรมเป็นเวลานาน มีความกระตือรือร้นใน
การที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ มากกว่าสมาชิกที่เข้าร่วมชมรมเป็น
เวลานานกว่า อาจเป็นไปได้ว่า สมาชิกที่เข้าร่วมชมรมเป็นเวลานานอาจเกิดความเคยชินกับการเข้าร่วม
กิจกรรมที่คณะกรรมการชมรม หรือเจ้าหน้าที่เป็นผู้กำหนดให้ โดยที่ตนเองมีหน้าที่แค่เข้าร่วม ไม่ได้มี
ส่วนร่วมในด้านอื่น และอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือ สมาชิกที่มีอาชีพจะมีความต้องการเข้ามามี
ส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมมากกว่า กลุ่มสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ แสดงให้เห็นว่า สมาชิกที่
ทำงาน คิดว่าตนเองมีศักยภาพและมีความพร้อมในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ ส่วนผู้ที่ไม่ได้ประกอบ
อาชีพ อาจจะไม่มีความมั่นใจว่าตนเองสามารถทำอะไรได้มากแค่ไหน สะท้อนให้เห็นว่า การส่งเสริม
ผู้สูงอายุให้มีอาชีพหรือรายได้ ทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเอง และมองตนเองว่า “ยังคุณประโยชน์”
ต่อส่วนรวม

เป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นเรื่องความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของ
ชมรมผู้สูงอายุ มีสมาชิกที่เห็นด้วยในระดับน้อย มากกว่าประเด็นอื่น วิเคราะห์ได้ว่า ที่ผ่านมามีการดำเนิน
กิจกรรมหรือการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มักทำโดยคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกมีส่วนร่วมน้อย
สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (2559) ที่ศึกษาลักษณะการดำเนินงานและ
กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศ พบว่า สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกระดับใน
ระดับปานกลาง แต่จากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับน้อย
ส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการบริหารชมรมที่มีบทบาทมากกว่า

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเขตราชภัฏรบูรณะ กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ รวมทั้งเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสาร บทความ เอกสารทางวิชาการ หนังสือ รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และศึกษาภาคสนามโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 264 คน โดยได้เก็บข้อมูลครบ 264 คน คิดเป็นร้อยละ 100

เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน และนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องแล้วจึงนำข้อมูลทำการทดสอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรโดยใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical Statics) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและ ตัวแปรตาม โดยการใช้สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง การใช้ สถิติ F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่าง รายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ้ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ $*$ = 0.05, $**$ = 0.01, และ $***$ = 0.001 นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งผลการศึกษาโดย สรุปมีดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ 264 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ การศึกษา อาชีพปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.4 อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ที่ช่วงอายุ 65-69 ปี รองลงมาซึ่งใกล้เคียงกันคือช่วงอายุ 70-74 ปี และช่วงอายุ 60-64 ปี, 75-79 ปี และ 80 ปีขึ้นไป ตามลำดับ สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนใหญ่ คือ สมรส รองลงมาคือ หม้าย โสด หย่าร้าง และแยกกันอยู่ ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้ที่ศึกษาจบระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามากที่สุด รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ระดับปริญญาตรี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับอนุปริญญา/ปวส. ตามลำดับ ไม่มีผู้ที่จบการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี รายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท เท่ากันกับช่วง 5,501-10,000 บาท รองลงมามีรายได้อยู่ในช่วง 15,001-20,000 บาท ช่วง 10,001-15,000 บาท รายได้ 25,001 บาทขึ้นไป รายได้อยู่ในช่วง 20,001-25,000 บาท และ 5,001-5,500 บาท ตามลำดับ ในส่วนของอาชีพปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่าไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือเป็นแม่บ้าน พ่อบ้านมากที่สุด รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย ประกอบอาชีพรับจ้าง เป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ และประกอบอาชีพเกษตรกร ตามลำดับ ข้อมูลของผู้ที่กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างจะอาศัยอยู่กับบุตรหลาน รองลงมาคือ พักอาศัยอยู่กับสามีหรือภรรยา อยู่กับพี่น้อง อยู่ตามลำพัง อาศัยอยู่กับบิดามารดา และอาศัยอยู่กับญาติ ตามลำดับ สุดท้ายคือข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนปีที่กลุ่มตัวอย่างสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเองสังกัดอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 1-3 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ เข้าร่วมเป็นสมาชิก 4-6 ปี และ 10 ปีขึ้นไป และเข้าร่วมเป็นสมาชิก 7-9 ปี ตามลำดับ

5.1.2 การรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ

การรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมด้านการศึกษา กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ และกิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

5.1.2.1 การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิก

ชมรมตามกำหนด การรับรู้ที่มีต่อการประชุมคณะกรรมการบริหารชมรม และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีการรับรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้ว่าการประชุมแต่ละครั้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุทราบสถานการณ์ และผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ และน้อยที่สุดคือการรับรู้ในการจัดประชุม วัตถุประสงค์เพื่อระดมสมอง และความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ในเรื่องต่างๆ ที่จะดำเนินการในอนาคต

5.1.2.2 กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย

ในด้านนี้ พบว่า การรับรู้ในเรื่องของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุจะได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่จำเป็นมีการรับรู้ในระดับมาก รองลงมาคือชมรมผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง รวมถึงความรู้เกี่ยวกับโรคและความเสี่ยงต่างๆ ในวัยสูงอายุ และสุดท้าย คือ

การรับรู้ ว่า ชมรมผู้สูงอายุมีกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของผู้สูงอายุ โดยวิทยากรที่มีความรู้ในแขนงต่างๆ และบุคลากรทางการแพทย์

5.1.2.3 กิจกรรมด้านการศึกษา พบว่า สมาชิกชมรมรับรู้ ว่า ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านงานวิชาชีพ หรือการฝึกอาชีพต่างๆ มากที่สุด รองลงมาคือ ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ ชมรมผู้สูงอายุผู้สูงอายุมีการจัดศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนในการจัดสวัสดิการสังคม และรับรู้ ว่า ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านภาษาน้อยที่สุด

5.1.2.4 กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ ข้อที่สมาชิกรับรู้มากที่สุด คือ เรื่องชมรมผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีกิจกรรมร้องรำทำเพลง เล่นดนตรี หรือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามความสามารถ เรื่องที่รับรู้ รองลงมาคือ ชมรมผู้สูงอายุจะเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงาม ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาตามเทศกาล และวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งรับรู้เท่ากับเรื่องชมรมผู้สูงอายุมีการจัดท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ

5.1.2.5 การศึกษาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไป กับการรับรู้ของสมาชิกต่อกิจกรรมที่จัดโดยชมรมผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย และระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า

เพศ พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการรับรู้ อยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า เพศที่แตกต่างกันการรับรู้ต่อกิจกรรมต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

อายุ พบว่า สมาชิกที่มีช่วงอายุ 60-64 ปี ช่วง 65-69 ปี ช่วง 70-74 ปี ช่วง 75-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน

สถานภาพ พบว่า สมาชิกที่มีสถานภาพโสด สถานภาพสมรสอยู่ สถานภาพหม้าย สถานภาพหย่าร้าง สถานภาพแยกกันอยู่ มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

รายได้ พบว่า สมาชิกที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท สมาชิกที่มีรายได้อยู่ในช่วง 5,000-5,500 บาท ช่วงรายได้ 5,501-10,000 บาท ช่วงรายได้ 10,001-15,000 บาท ช่วง 15,001-20,000 บาท ช่วงรายได้ 20,001-25,000 บาท และ สมาชิกที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก และจากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีรายได้ต่างกันมีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. สมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. และสมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน

อาชีพปัจจุบัน พบว่า สมาชิกที่มีอาชีพรับจ้าง สมาชิกที่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ สมาชิกที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร และสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า อาชีพปัจจุบันแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย พบว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ตามลำพัง สมาชิกที่อาศัยอยู่กับบิดา/มารดา สมาชิกที่อาศัยอยู่กับสามี/ภรรยา สมาชิกที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง สมาชิกที่อาศัยอยู่กับบุตรหลาน และสมาชิกที่อาศัยอยู่กับญาติ มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ลำพัง และอาศัยอยู่กับสามี/ภรรยา มีการรับรู้ต่อกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุแตกต่างจากสมาชิกที่ไม่ได้อาศัยอยู่ตามลำพังหรือกับสามี/ภรรยา ส่วนสมาชิกที่อาศัยอยู่หรือไม่อยู่กับบิดา/มารดา พี่น้อง บุตรหลาน และญาติ ไม่แตกต่างกัน

ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมในช่วง 1-3 ปี สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 4-6 ปี สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 7-9 ปี และสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 10 ปีขึ้นไป มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมต่างกัน มีการรับรู้ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

5.1.3 ทศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

การศึกษาทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้ ประโยชน์ต่อตนเอง ประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ และประโยชน์ต่อสังคม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.3.1 ประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อตนเอง จากการศึกษาในด้านนี้ พบว่า ในภาพรวมทัศนคติเรื่องการทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด สมาชิกมองว่าการทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทำให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้พัฒนาสุขภาพร่างกายของสมาชิกให้แข็งแรงคือข้อที่เห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ เรื่องการทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุส่งผลให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้พัฒนามนุษย์สัมพันธ์ และสร้างสัมพันธภาพอันดีให้กับสมาชิก เรื่องการทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ส่งผลให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้พัฒนาสุขภาพจิตของสมาชิก เรื่องการทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ช่วยส่งเสริมคุณค่าและจริยธรรมในตนเองให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และการทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุทำให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้เพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและอาชีพ

5.1.3.2 ประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติของสมาชิกในเรื่องการทำกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดนั้น เท่ากันสองเรื่อง คือ เรื่องการทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยพัฒนาให้ชมรมผู้สูงอายุเกิดความเข้มแข็ง และการทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ ได้ รองลงมาคือ เรื่องการทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับชมรมผู้สูงอายุ

5.1.3.3 ประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อสังคม ทัศนคติของสมาชิกเรื่องการทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุนั้นจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องการทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยทำให้สมาชิกรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง เป็นเรื่องที่สมาชิกเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ เรื่องการทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อให้ภูมิปัญญานั้นคงอยู่ในสังคมต่อไป และเรื่องการทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ช่วยให้สมาชิกรู้จักการเคารพกติกาของสังคมประชาธิปไตย ส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ซึ่งสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากตามลำดับ

การศึกษาต่อมาจะเป็นเรื่องของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่สมาชิกต้องการให้เกิดการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้ การบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมด้านสังคม และกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.3.4 การบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติของสมาชิกต่อด้านนี้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งการจัดประชุมของชมรมผู้สูงอายุ ควรเปิดโอกาสให้กรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ออกความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนกิจกรรมและแผนการดำเนินงานประจำปีของชมรมผู้สูงอายุ คือ ข้อที่สมาชิกเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ ในเรื่องของแผนกิจกรรมและแผนการดำเนินงานประจำปีของ

ชมรมผู้สูงอายุ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุรับทราบโดยทั่วกัน และคณะกรรมการ และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ควรมีการนัดประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เป็นข้อที่สมาชิกเห็นด้วย รองลงมา เรื่องชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดทำโครงการ หรือของงบประมาณในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ หรือจัดกิจกรรมให้กับสมาชิกชมรมฯ ประจำในทุกปี และควรมีการบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้งที่มีการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ คือ เรื่องที่เห็นด้วยในระดับมาก ตามลำดับ

5.1.3.5 กิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ทัศนคติของสมาชิกต่อการพัฒนาเรื่องนี้ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยเรื่องชมรมผู้สูงอายุควรเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเอง เป็นแกนนำในการแนะนำการดูแลสุขภาพ ให้กับสมาชิกชมรมคนอื่นๆ เป็นเรื่องที่สมาชิกเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ เรื่องชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพระหว่างสมาชิกด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ การดูแลตนเองของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เรื่องชมรมผู้สูงอายุควรจัดให้มีระบบการดูแล ฝ้าระวัง ส่งเสริม ป้องกัน ฟื้นฟู โดยใช้แบบประเมินคัดกรอง สำหรับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและครอบครัว และ เรื่องชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพกับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ เพื่อเป็นการเปิดประสบการณ์ใหม่ๆ และพัฒนากิจกรรมในการดูแลสุขภาพตามลำดับ ซึ่งทั้งหมดสมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

5.1.3.6 กิจกรรมด้านสังคม การพัฒนากิจกรรมด้านสังคม สมาชิกมีทัศนคติต่อหัวข้อนี้ในระดับมาก โดยเรื่องชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดกิจกรรมเยี่ยมเยียนเพื่อนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย หรือให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ ผู้สูงอายุที่ยากไร้ เป็นเรื่องที่สมาชิกเห็นด้วยเป็นลำดับหนึ่ง รองลงมาคือ เรื่องชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มจิตอาสาต่าง ๆ ในกลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและ ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวบรวมภูมิปัญญาผู้สูงอายุ และถ่ายทอด องค์ความรู้สู่เยาวชนรุ่นหลัง ตามลำดับ

5.1.3.7 กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ ในด้านนี้สมาชิกมีทัศนคติในระดับมาก โดยเรื่อง ที่เห็นด้วยมากในการพัฒนาเป็นลำดับหนึ่ง คือ เรื่องชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการอบรมอาชีพ ระยะสั้นให้แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น กองทุนออมวันละบาท กองทุน ฅาปณกิจ และ กองทุนเพื่อสุขภาพ รองลงมาคือ เรื่องชมรมผู้สูงอายุให้การสนับสนุนสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุเพื่อให้ เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดภูมิปัญญา เรื่องชมรมผู้สูงอายุควรสนับสนุนให้มีการจัดจำหน่ายสินค้า เพิ่มมูลค่าสินค้า ทำการตลาดเพื่อเกิดเป็นรายได้ เป็นอาชีพเสริมให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือเพื่อ เป็นทุนให้กับชมรมผู้สูงอายุ และชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้กับสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุ

ในส่วนของการพัฒนากิจกรรมนี้ จากข้อเสนอแนะที่สมาชิกกลุ่มตัวอย่างได้เลือกประเด็นที่ต้องการให้เกิดการพัฒนามากที่สุด ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ประเด็นที่สมาชิกให้ความสนใจมากที่สุดคือกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย โดยเรื่องที่สมาชิกให้ความสนใจมากที่สุด คือ การดูแลสุขภาพโดยรวมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หมายถึงการตรวจสุขภาพร่างกาย การตรวจฟัน ตรวจโลหิต ฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ รองลงมาคือ กิจกรรมการออกกำลังกายที่เหมาะสมและหลากหลาย และกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพให้กับสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ เช่น มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพในวัยสูงอายุอย่างสม่ำเสมอ การป้องกันภาวะสมองเสื่อม จัดให้มีแพทย์ทางเลือกดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น การนวดแผนไทย กายภาพบำบัด สมุนไพรไทย

ประเด็นที่สมาชิกให้ความสนใจรองลงมา คือกิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ โดนกิจกรรมที่สมาชิกสนใจเป็นลำดับหนึ่ง คือ กิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น การร้องเพลงเต้นรำเพื่อความสนุกสนาน การจัดกีฬา เล่นเกมส์ที่สร้างสรรค์ กิจกรรมสานสายใยระหว่างช่วงวัย กิจกรรมนันทนาการทั่วไปที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ รองลงมาคือ กิจกรรมด้านศาสนา เช่น การจัดฟังเทศน์ฟังธรรม การไหว้พระทำบุญตามวัดต่างๆ และสุดท้ายคือกิจกรรมด้านวัฒนธรรม เช่นการละเล่นแบบไทย การเล่นเกมต๋องถิ่นและการแสดงพื้นฐาน และกิจกรรมตามวันสำคัญของไทย

ประเด็นต่อมาที่สมาชิกเลือกที่จะให้มีการพัฒนา คือ กิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม โดยการได้โอกาสการเป็นจิตอาสาช่วยงานด้านต่างๆ ในชุมชน และตามสถานที่ราชการต่างๆ กิจกรรมช่วยเหลือสังคมตามโอกาสต่างๆ เป็นกิจกรรมที่สมาชิกสนใจมากที่สุดในครั้งนี้ คือ การจัดให้มีกองทุนเพื่อนช่วยเพื่อน ช่วยเหลือสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่ยากไร้ เจ็บป่วย ประสบปัญหาต่างๆ การบริจาคเงินหรือสิ่งของทำบุญเพื่อผู้ประสบปัญหาต่างๆ จัดให้มีการเลี้ยงอาหารสำหรับผู้ยากไร้ และกิจกรรมพัฒนาชุมชนที่อยู่อาศัยและวัดในพื้นที่เป็นกิจกรรมที่สมาชิกให้ความสนใจ ตามลำดับ

ประเด็นที่สมาชิกให้ความสนใจน้อยที่สุด คือ กิจกรรมด้านการศึกษา โดยกิจกรรมที่สมาชิกอยากให้มีการพัฒนามากที่สุดในประเด็นนี้ คือ การศึกษาเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น คอมพิวเตอร์พื้นฐาน การรับส่งอีเมล การใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน รองลงมาคือ การเรียนงานฝีมือต่างๆ และฝึกอาชีพที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือเป็นรายได้เสริม การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเบื้องต้น และสุดท้ายคือต้องการเรียนความรู้ต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุโดยไม่เจาะจง

5.1.3.8 การศึกษาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปกับทัศนคติของสมาชิกต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย และระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า

เพศ พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า เพศที่ต่างกันมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน ในส่วนเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ เพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า เพศที่ต่างกันมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

อายุ พบว่า สมาชิกที่มีช่วงอายุ 60-64 ปี ช่วงอายุ ช่วง 65-69 ปี ช่วงอายุ 70-74 ปี ช่วง 75-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า อายุที่ต่างกัน มีการรับรู้ที่แตกต่างกัน ในส่วนเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกที่มีช่วงอายุ 60-64 ปี ช่วงอายุ 65-69 ปี ช่วงอายุ 70-74 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่มีช่วงอายุ 75-79 ปี มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

สถานภาพ พบว่า สมาชิกที่มีสถานภาพโสด สมาชิกที่มีสถานภาพสมรส อยู่ สถานภาพหม้าย สถานภาพหย่าร้าง และสถานภาพแยกกันอยู่ มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สถานภาพสมรสแตกต่าง มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน ในส่วนเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกที่มีสถานภาพสมรสอยู่ สถานภาพหม้าย สถานภาพหย่าร้าง และสถานภาพแยกกันอยู่ มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่มีสถานภาพโสด มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

รายได้ พบว่า สมาชิกที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท สมาชิกที่มีรายได้อยู่ในช่วง 5,000-5,500 บาท ช่วงรายได้ 5,501-10,000 บาท ช่วงรายได้ 10,001-15,000 บาท ช่วง 15,001-20,000 บาท ช่วงรายได้ 20,001-25,000 บาท และ สมาชิกที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป

มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า สมาชิกที่มีรายได้แตกต่างกันมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน ในส่วนเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท สมาชิกที่มีรายได้ในช่วง 5,000-5,500 บาท ช่วงรายได้ 5,501-10,000 บาท ช่วงรายได้ 10,001-15,000 บาท ช่วง 15,001-20,000 บาท ช่วงรายได้ 20,001-25,000 บาท และ สมาชิกที่มีรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า สมาชิกที่มีรายได้แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. สมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. และสมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า สมาชิกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน ในส่วนเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. สมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. และสมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า สมาชิกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

อาชีพปัจจุบัน สมาชิกที่มีอาชีพรับจ้าง สมาชิกที่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ เกษียณอายุ สมาชิกที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร และสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า สมาชิกที่มีอาชีพปัจจุบันแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน ในส่วนเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกที่มีอาชีพรับจ้าง สมาชิกที่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ เกษียณอายุ สมาชิกที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร และสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นพ่อบ้าน แม่บ้าน มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า สมาชิกที่มีอาชีพปัจจุบันแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน

บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย พบว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ตามลำพัง สมาชิกที่อาศัยอยู่กับบิดา/มารดา สมาชิกที่อาศัยอยู่กับสามี/ภรรยา สมาชิกที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง สมาชิกที่อาศัยอยู่กับบุตรหลาน และสมาชิกที่อาศัยอยู่กับญาติ มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุใน

ระดับมากที่สุด จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่กับบิดา/มารดา และพี่น้อง มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ แตกต่างจากสมาชิกที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดา/มารดาและพี่น้อง ส่วนสมาชิกที่อาศัยอยู่หรือไม่ได้อยู่ตามลำพัง สามเณร/ภรรยา บุตรหลาน และญาติ ไม่แตกต่างกัน ในส่วนของเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกที่อาศัยอยู่ตามลำพัง สมาชิกที่อาศัยอยู่กับบิดา/มารดา สมาชิกที่อาศัยอยู่กับสามเณร/ภรรยา สมาชิกที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง สมาชิกที่อาศัยอยู่กับบุตรหลาน และสมาชิกที่อาศัยอยู่กับญาติ มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่ตามลำพัง และอาศัยอยู่กับบิดา/มารดา มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ แตกต่างจากสมาชิกที่ไม่ได้อาศัยอยู่ตามลำพัง หรือกับบิดา/มารดา ส่วนสมาชิกที่อาศัยอยู่หรือไม่ได้อยู่กับสามเณร/ภรรยา อยู่กับพี่น้อง อยู่กับบุตรหลาน และอยู่กับญาติ ไม่แตกต่างกัน

ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมในช่วง 1-3 ปี สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 4-6 ปี สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 7-9 ปี และสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีระยะเวลาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อประโยชน์ของกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน ในส่วนเรื่องทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมในช่วง 1-3 ปี สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 4-6 ปี สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 7-9 ปี และสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

5.1.4 การมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

การศึกษาความคิดเห็นต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ครอบคลุมเนื้อหา เรื่องการมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการหรือกิจกรรม การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการรับผล และประเมินผลกิจกรรม ซึ่งมีข้อสรุปที่ได้จากการศึกษามีดังนี้

5.1.4.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุ รองลงมาคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าเรื่องใดที่ควรดำเนินการ เรื่องใดที่ไม่ควรดำเนินการ ประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา หรือขั้นตอนของโครงการ และประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหารูปแบบและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุเป็นลำดับสุดท้าย

5.1.4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ความคิดเห็นของสมาชิกในประเด็นนี้อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่สมาชิกให้ความสนใจมากที่สุดคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ รองลงมาคือ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการบริหารด้านบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประสานงาน และดำเนินการกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้เป็นลำดับสุดท้าย

5.1.4.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สมาชิกมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในระดับมาก โดยประเด็นที่เห็นด้วยมากเป็นลำดับแรกคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหากชมรมได้รับความเสียหายในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสุดท้ายคือประเด็นในการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบผลจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม

5.1.4.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในประเด็นนี้สมาชิกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่เห็นด้วยมากเป็นลำดับแรกคือ ประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้ไปพัฒนาหรือปรับปรุงแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่อไป รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแนวทางในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และสุดท้ายคือประเด็นมีส่วนร่วมในการคิดเกณฑ์จะติดตามประเมินผลความสำเร็จของการจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

5.1.4.5 การศึกษาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปกับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย และระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า

เพศ พบว่า เพศชายมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด เพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

อายุ พบว่า สมาชิกที่มีช่วงอายุ 60-64 ปี และช่วงอายุ 65-69 มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่มีช่วงอายุ 70-74 ปี ช่วงอายุ 75-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในระดับมาก และจากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ช่วงอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน

สถานภาพ พบว่า สมาชิกที่มีสถานภาพสมรสอยู่ สถานภาพหย่าร้าง สมาชิกที่มีสถานภาพแยกกันอยู่ มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่มีสถานภาพโสด และสถานภาพหม้าย มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน

รายได้ พบว่า สมาชิกที่มีรายได้ได้อยู่ในช่วง 5,000-5,500 บาท ช่วงรายได้ ช่วง 20,001-25,000 บาท และรายได้ 25,000 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท ช่วงรายได้ 5,501-10,000 บาท ช่วงรายได้ 10,001-15,000 บาท และช่วงรายได้ 15,001-20,000 บาท มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีรายได้แตกต่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และสมาชิกที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาแตกต่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน

อาชีพปัจจุบัน พบว่า สมาชิกที่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ สมาชิกที่มีอาชีพรับจ้าง สมาชิกที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือเป็นพ่อบ้านแม่บ้านนั้น มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่มีอาชีพปัจจุบันแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน

บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย พบว่า สมาชิกที่พักอาศัยอยู่กับบิดา/มารดา อยู่กับสามี/ภรรยา และอยู่กับญาติ มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่อาศัยอยู่ตามลำพัง อยู่กับพี่น้อง อยู่กับบุตรหลาน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า สมาชิกที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรม

ผู้สูงอายุ แตกต่างจากสมาชิกที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพี่น้อง ส่วนสมาชิกที่อาศัยอยู่หรือไม่อยู่ตามลำพัง อยู่กับบิดา/มารดา อยู่กับสามี/ภรรยา อยู่กับพี่น้อง อยู่กับบุตรหลาน และอยู่กับญาติ ไม่แตกต่างกัน

ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 1-3 ปี มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 4-6 ปี สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 7-9 ปี และสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ในระดับมากกว่าการเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า สมาชิกที่มีระยะเวลา การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุไม่แตกต่างกัน

5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ศึกษากรณีสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. กรุงเทพมหานคร ในฐานะหน่วยงานที่ดูแลผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการต่อยอดงานฝีมือต่างๆ ที่เกิดจากการฝึกอาชีพของผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุสามารถพัฒนา เพิ่มมูลค่าผลงานและเปิดพื้นที่ส่วนกลางให้มีผู้สูงอายุได้หมุนเวียนนํางานฝีมือไปจำหน่าย เพื่อเพิ่มรายได้ และส่งเสริมคุณค่าในตัวผู้สูงอายุ

2. สหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ควรเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรมของสหพันธ์ตามโซนต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สมาชิกของชมรมผู้สูงอายุที่ไม่ใช่คณะกรรมการบริหารชมรม ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ

3. ศูนย์บริการสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับชมรมผู้สูงอายุ ควรเน้นกิจกรรมการดูแลสุขภาพที่เปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีความรู้ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการดูแลสุขภาพด้านต่างๆ เป็นแกนนำในการดูแลสุขภาพ ให้กับสมาชิกและบุคคลโดยทั่วไป ในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึก เมื่อก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ

5.2.2 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

1. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในการดูแลชมรมผู้สูงอายุควรมีระบบในการดูแลติดตามสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ มีกิจกรรมในการเยี่ยมเยียนสมาชิกที่เจ็บป่วย หรือประสบปัญหาที่ไม่สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุได้ ร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ โดยอาจเป็นในรูปแบบของการจัดเวร และกำหนดวันเยี่ยมที่ชัดเจน

2. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนต่างๆ ในระดับชมรมเพิ่มมากขึ้น เช่น กองทุนวันละบาท เพื่อนำเงินไปใช้ในกิจกรรมที่ผู้สูงอายุต้องการทำ โดยไม่ต้องรอนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น

3. เพิ่มกิจกรรมที่เน้นพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่ผู้สูงอายุในทุกช่วงวัยทั้งวัยต้น วัยกลาง วัยปลายสามารถเรียนรู้ได้ เพื่อให้สมาชิกมองว่าตนยังสามารถพัฒนาศักยภาพได้ ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองให้กับสมาชิก

5.2.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเรื่องการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ในเชิงคุณภาพ เพื่อได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งกว่าการศึกษาในเชิงปริมาณที่ข้อมูลอยู่ในวงจำกัด

2. ควรมีการศึกษาสาเหตุของการที่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุไม่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ หรือเข้าร่วมไม่ต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงเหตุผล และนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไข เพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุในชุมชนให้เป็นผู้สูงอายุที่ติดสังคม

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2547). *พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546*. กรุงเทพฯ: เจ เอส การพิมพ์.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2547). *สำนักไทยที่พึงปรารถนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2558). *รายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2558*. กรุงเทพฯ: บริษัท ที คิว พี จำกัด.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2559). *รายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2559*. กรุงเทพฯ: บริษัท ที คิว พี จำกัด.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2550). *ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน: กลไกการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี (ประเทศไทย) จำกัด.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ. (2559). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ลักษณะการดำเนินงานและกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2545). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บทความวารสาร

- สุชาดา จักรพิสุทธิ์. (มิถุนายน-สิงหาคม 2547). การศึกษาทางเลือกของชุมชน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 27(4), 18-23.

วิทยานิพนธ์

- ชยณัฐ ราชสีห์. (2557). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, คณะสาธารณสุขศาสตร์, สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ.
- ชุตินมชนันท์ อิมรัตน์. (2556). *ความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- ทิพย์อรุณ สมภู. (2552). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษานักศึกษาชมรมผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, สาขาวิชาสังคมศาสตร์.
- นิภา จวนโสม. (2550). *การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการบริหารศูนย์เเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม.
- พัชรินทร์ สมบูรณ์. (2547). *การมีส่วนร่วมในโครงการไทยเข้มแข็งของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดกาญจนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะศิลปศาสตร์, สาขาจิตวิทยาชุมชน.
- ลัดดา สุหนต์. (2551). *การใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ศึกษากรณี ชมรมผู้สูงอายุในเครือข่ายของสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม.
- วิทธิลักษณ์ จันทร์ธนสมบัติ. (2552). *ทัศนคติต่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีความสุขของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาสาธารณสุข 40 บางแค*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม.
- ศมา ณ ระนอง. (2545). *การจัดการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณี: ชุมชนคีรีวง ตำบลกำโจน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการพัฒนาชุมชน.
- สมหมาย กิตยากุล. (2542). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สรวย จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.

เอกสารอื่นๆ

- ทวี นาคบุตร. (2545). *หน่วยที่ 3 ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษานอกระบบ*.
 ในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและประเด็นในการศึกษานอกระบบ. มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- พรทิพย์ คำพอ และคณะ. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนและ
 องค์การบริหารส่วนตำบลในการใช้แพทย์แผนไทย เพื่อการดูแลสุขภาพของตนเองในชุมชน*.
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มารีศา โกละเยะโยธิน. (2554). *แนวทางการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต
 สำหรับผู้สูงอายุของอุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*.
 นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู, คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- มาลีรัตน์ โรจน์ดำรงการ. (2551). *การประเมินผลกิจกรรมตามความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ
 ตำบลหนองหัวฟ่อ อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
 มหาวิทยาลัยบูรพา, วิทยาลัยการบริการรัฐกิจ, สาขาวิชาการบริหารท้องถิ่น.
- ยุพาพร รุ่งงาม. (2545). *การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ*.
 (ภาคินพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ศรินญา เครื่องฉาย. (2552). *การพัฒนากิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน โดยชมรม
 ผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุบ้านหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. (สารนิพนธ์
 ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะพยาบาลศาสตร์.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กรมอนามัย. (2550). *โครงการศึกษารูปแบบการพัฒนากระบวนการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน
 ภารกิจกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข*. สืบค้นจาก <http://psdг.anamai.moph.go.th/>
- อรพิน สฟโซคชัย. (2550). *หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม*. สืบค้นจาก <http://www.opdc.go.th/>

Book

- Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and
 Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural
 Development Committee Center for International Study, Cornell University,

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง “การรับรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ เขตราชวัชรบุรณะ กรุงเทพมหานคร”

คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบในช่องที่กำหนดหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ การศึกษา อาชีพปัจจุบัน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ เขตราชวัชรบุรณะ กรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการทำสารนิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษา เรื่องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

จึงใคร่ขอความร่วมมือจากสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เขตราชวัชรบุรณะ กรุณาตอบแบบสอบถามด้วยความความเป็นจริง ขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้จะเก็บเป็นความลับ และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวอนุดตรา อนุเรือง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แบบสอบถาม

เรื่อง “การรับรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ
เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพสมรส

- () 1. โสด () 2. สมรส () 3. หม้าย
() 4. หย่าร้าง () 5. แยกกันอยู่

4. รายได้ต่อเดือน บาท

5. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. () 4. อนุปริญญา/ปวส.
() 5.ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี
() 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. อาชีพปัจจุบัน

- () 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ / แม่บ้าน / พ่อบ้าน
() 2. เกษตรกร () 3. รับจ้าง
() 4. ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย () 5. ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ
() 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. อยู่ตามลำพัง () 2. บิดา/มารดา
() 3.สามี/ภรรยา () 4. พี่น้อง
() 5. บุตรหลาน () 6.ญาติ ระบุ.....
() 7. อื่นๆ ระบุ.....

8. ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความรู้ของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ข้อความเกี่ยวกับของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมของ ชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่	คำตอบ	
	รู้	ไม่รู้
การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ และประชุมสมาชิกชมรมตามกำหนด		
9. ชมรมผู้สูงอายุมีการประชุมคณะกรรมการบริหารชมรม และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง		
10. ในการประชุมแต่ละครั้ง เพื่อให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุทราบสถานการณ์ และผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ		
11. ในการจัดประชุม วัตถุประสงค์เพื่อระดมสมอง และความคิดเห็นของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ในเรื่องต่างๆ ที่จะดำเนินการในอนาคต		
กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย		
12. สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี		
13. สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่จำเป็น		
14. สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุได้รับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง รวมถึงความรู้เกี่ยวกับโรคและความเสี่ยงต่างๆ ในวัยสูงอายุ		
15. ชมรมผู้สูงอายุมีกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของผู้สูงอายุ โดยวิทยากรที่มีความรู้ในแขนงต่างๆ และบุคลากรทางการแพทย์		
16. ชมรมผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาประเภทต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ		
กิจกรรมด้านการศึกษา		
17. ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านภาษา		
18. ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นตามพ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนในการจัดสวัสดิการสังคม		

ข้อความเกี่ยวกับของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมของ ชมรมผู้สูงอายุที่ตนเป็นสมาชิกอยู่	คำตอบ	
	ใช่	ไม่ใช่
19. ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพใน ด้านงานวิชาชีพ หรือการฝึกอาชีพต่างๆ		
20. ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดทัศนศึกษาออกสถานที่		
21. ชมรมผู้สูงอายุผู้สูงอายุมีการจัดศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ		
กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ		
22. ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ตามเทศกาล และวันสำคัญทางศาสนา		
23. ชมรมผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ ส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงาม		
24. ชมรมผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีกิจกรรมร้องรำทำเพลง เล่นดนตรี หรือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามความสามารถ		
25. ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ		
กิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม		
26. ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุช่วยเหลือกันเมื่อยามที่สมาชิก เดือดร้อน เช่นอยู่ในภาวะยากลำบาก เจ็บป่วยหรือเสียชีวิต		
27. ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนจากเหตุ การณ์ต่างๆ เช่น การจัดเลี้ยงอาหารผู้ด้อยโอกาส หรือการบริจาคช่วยเหลือ ปัจจัยตามวาระต่างๆ		
28. ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุบริจาคช่วยเหลือปัจจัยตามวาระ ต่างๆ		
29. ชมรมผู้สูงอายุส่งเสริมสมาชิกชมรมผู้สูงอายุให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เช่น การทำความสะอาดวัดหรือชุมชน การปลูกต้นไม้ เป็นต้น		

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรมและการพัฒนา
กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ระดับ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด ระดับ 4 = เห็นด้วยมาก ระดับ 3 = เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 = เห็นด้วยน้อย ระดับ 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อประโยชน์ของกิจกรรม	ระดับของทัศนคติ				
	5	4	3	2	1
ประโยชน์ต่อตนเอง					
30. การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ทำให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ได้พัฒนาสุขภาพร่างกายของสมาชิกให้แข็งแรง					
31. การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ส่งผลให้สมาชิกชมรม ผู้สูงอายุได้พัฒนาสุขภาพจิตของสมาชิก					
32. การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุส่งผลให้สมาชิกชมรม ผู้สูงอายุได้พัฒนามนุษยสัมพันธ์ และสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี ให้กับสมาชิก					
33. การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ช่วยส่งเสริมคุณค่าและ จริยธรรมในตนเองให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ					
34. การทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุทำให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ได้เพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและอาชีพ					
ประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุ					
35. การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยพัฒนาให้ ชมรมผู้สูงอายุเกิดความเข้มแข็ง					
36. การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยสร้างชื่อเสียง ให้กับชมรมผู้สูงอายุ					
37. การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สามารถนำไปเป็น แบบอย่างให้กับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ ได้					
ประโยชน์ต่อสังคม					
38. การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยให้สมาชิก รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง					

ข้อความคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ต่อประโยชน์ของกิจกรรม	ระดับของทัศนคติ				
	5	4	3	2	1
39. การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ช่วยให้สมาชิกรู้จัก การเคารพกติกาของสังคมประชาธิปไตย ส่งเสริมความเป็น พลเมืองที่ดีของชาติ					
40. การทำกิจกรรมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจะช่วยส่งเสริม การถ่ายทอดภูมิปัญญาที่เป็นประโยชน์ให้กับคนรุ่นหลัง เพื่อให้ภูมิปัญญานั้นคงอยู่ในสังคมต่อไป					
การบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุ					
41. การจัดประชุมของชมรมผู้สูงอายุ ควรเปิดโอกาสให้กรรมการ และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ออกความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผน กิจกรรมและแผนการดำเนินงานประจำปีของชมรมผู้สูงอายุ					
42. แผนกิจกรรมและแผนการดำเนินงานประจำปีของชมรม ผู้สูงอายุ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ รับทราบโดยทั่วกัน					
43. คณะกรรมการ และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ควรมีการนัด ประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ					
44. ควรมีการบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม คณะกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ					
45. ชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดทำโครงการ หรือของบประมาณ ในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ หรือจัดกิจกรรมให้กับสมาชิก ชมรมฯ ประจำปี					
กิจกรรมการดูแลสุขภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ					
46. ชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน สุขภาพระหว่างสมาชิกด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ การดูแลตนเองของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ					
47. ชมรมผู้สูงอายุควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน สุขภาพกับชมรมผู้สูงอายุอื่นๆ เพื่อเป็นการเปิดประสบการณ์ ใหม่ๆ และพัฒนากิจกรรมในการดูแลสุขภาพ					

ข้อความคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของกิจกรรม	ระดับของทัศนคติ				
	5	4	3	2	1
48. ชมรมผู้สูงอายุควรจัดให้มีระบบการดูแล ฝ้าระวัง ส่งเสริม ป้องกัน ฟื้นฟู โดยใช้แบบประเมินคัดกรอง สำหรับสมาชิก ชมรมผู้สูงอายุและครอบครัว					
49. ชมรมผู้สูงอายุควรเปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเอง เป็นแกนนำ ในการแนะนำการดูแลสุขภาพให้กับสมาชิกชมรมคนอื่นๆ					
กิจกรรมด้านสังคม					
50. ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มจิตอาสาต่าง ๆ ในกลุ่มสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ					
51. ชมรมผู้สูงอายุควรจัดกิจกรรมเยี่ยมเยียนเพื่อนผู้สูงอายุที่ เจ็บป่วย หรือให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ ผู้สูงอายุที่ยากไร้					
52. ชมรมผู้สูงอายุมีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวบรวม ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชน รุ่นหลัง					
กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ					
53. ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการอบรมอาชีพระยะสั้นให้ แก่สมาชิกชมรมผู้สูงอายุโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
54. ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้กับ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ					
55. ชมรมผู้สูงอายุควรสนับสนุนให้มีการจัดจำหน่ายสินค้า เพิ่มมูลค่าสินค้า ทำการตลาดเพื่อเกิดเป็นรายได้ เป็นอาชีพ เสริมให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หรือเพื่อเป็นทุนให้กับชมรม ผู้สูงอายุ					
56. ชมรมผู้สูงอายุให้การสนับสนุนสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุเพื่อ ให้เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดภูมิปัญญา					
57. ชมรมผู้สูงอายุควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น กองทุนออมวันละบาท กองทุน ฅาปนกิจ และกองทุนเพื่อสุขภาพ เป็นต้น					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปฏิบัติงานของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ระดับ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด ระดับ 4 = เห็นด้วยมาก ระดับ 3 = เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 = เห็นด้วยน้อย ระดับ 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม ในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรม					
58. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของชมรมผู้สูงอายุ					
59. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา หรือขั้นตอนของโครงการ					
60. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าเรื่องใดที่ควรดำเนินการ เรื่องใดที่ไม่ควรดำเนินการ					
61. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหารูปแบบและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ					
การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม					
62. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารด้านบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ					
63. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงานและดำเนินการกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้					
64. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ					
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
65. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ					
66. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบผลจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม					

ข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม ในการพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
67. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหากชมรมได้รับความเสียหายในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย					
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
68. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ					
69. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดเกณฑ์จะติดตามประเมินผลความสำเร็จของการจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ					
70. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงแนวทางในการดำเนินกิจกรรม					
71. ท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้ไปพัฒนาหรือปรับปรุงแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่อไป					

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ

72. กิจกรรมด้านใดต่อไปที่ท่านต้องการให้มีการพัฒนาเป็นอันดับแรก (กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () เพียง 1 ข้อ)

- () กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย
- () กิจกรรมด้านการศึกษา
- () กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ
- () กิจกรรมด้านการกุศล สาธารณกุศล และพัฒนาสังคม

73. จากข้อที่ท่านเลือก ท่านต้องการให้พัฒนากิจกรรมใดมากที่สุด กรุณาให้รายละเอียดของกิจกรรมดังกล่าว

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวอนุดตรา อนุเรือง
วันเดือนปีเกิด	1 มกราคม 2528
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2550: สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ตำแหน่ง	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ กลุ่มงานบริการสุขภาพ ศูนย์บริการสาธารณสุข 58 ล้อม-พิมเสน ฟ้าอุดม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

